

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Η ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΙΣ
ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : ΚΩΣΤΙΑΝΗ ΕΛΕΝΗ

**ΜΕΛΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ : Σ. ΛΩΛΟΣ
Θ. ΠΑΚΟΣ
Π. ΡΕΠΠΑΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ	6
2.1 Δημιουργία και πορεία της ΟΣΕΠ	6
2.2 Θεσμικά όργανα της ΟΣΕΠ	7
2.3 Τομείς οικονομικής συνεργασίας	10
2.3.1 Ενεργειακός τομέας	10
2.3.2 Ναυτιλία	10
2.3.3 Υποδομές	11
2.3.4 Εμπόριο	11
2.3.5 Τουρισμός	11
2.3.6 Περιβάλλον	12
2.3.7 Πολιτισμός	12
2.4 Προβλήματα και προοπτικές	12
2.4.1 Προβλήματα	13
2.4.2 Πλεονεκτήματα	16
2.5 Ο ρόλος της Ελλάδας στο πλαίσιο της ΟΣΕΠ	18
3. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ	20
3.1 Εξωτερικό Εμπόριο Ε.Ε με Παρευξείνιες Χώρες	22
3.2 Εξωτερικό εμπόριο Ελλάδας με Παρευξείνιες Χώρες	24
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ	27
4.1 Γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία	27
4.2 Οικονομία	27
4.2.1 Βασικοί Οικονομικοί Δείκτες	28
4.2.2 Αγροτική Παραγωγή	29
4.2.3 Βιομηχανική Παραγωγή	30
4.2.4 Εξωτερικό Εμπόριο	31
4.2.5 Τραπεζικό Σύστημα και Χρηματαγορές.	31
4.3 Νομικό Καθεστώς και Ξένοι επενδυτές	32
4.3.1 Νομικό Καθεστώς για τις ξένες επενδύσεις	32
4.3.2 Ξένες επενδύσεις	33
4.3.3 Ιδιωτικοποιήσεις	34
5. ΤΟ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ	35
5.1 Γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία	35

5.2 Οικονομία	35
5.2.1 Βασικοί Οικονομικοί δείκτες	37
5.2.2 Βιομηχανική Παραγωγή	39
5.2.3 Αγροτική Παραγωγή	40
5.2.4 Εξωτερικό Εμπόριο	41
5.2.5 Τραπεζικό Σύστημα	42
5.3 Ξένοι Επενδύτες	43
5.3.1 Νομικό καθεστώς για Ξένες επενδύσεις	43
5.3.2 Ξένες επενδύσεις	44
 6. ΗΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ.	 47
6.1 Διάρθρωση του Διμερούς εμπορίου Ελλάδας-Ουκρανίας	47
6.1.1 Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας προς την Ουκρανία	48
6.1.2 Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας από Ουκρανία.	49
6.1.3 Εξέλιξη του διμερούς εμπορίου της Ελλάδας στην Ουκρανία ανά κλάδο για τα έτη 1996, 1997, 1998	50
6.2 Διάρθρωση του Διμερούς εμπορίου Ελλάδας- Ρωσίας	52
6.2.1 Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας στη Ρωσία	53
6.2.2 τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας προς Ρωσία	54
6.2.3 Εξέλιξη του διμερούς εμπορίου ανά κλάδο για τα έτη 1996,1997,1998	55
6.3 Επενδυτική δραστηριότητα της Ελλάδας στη Ρωσία και στην Ουκρανία	56
6.3.1 Αγροτικός τομέας	56
6.3.2 Ένδυση -Υπόδηση	56
6.3.3 Ναυτιλία	58
6.3.4 Μεταφορές	59
6.3.5 Τηλεπικοινωνίες και Πληροφορική	59
6.3.6 Χρηματοπιστωτικά συστήματα	60
6.3.7 Ασφαλιστικός τομέας	62
6.3.8 Τομέας περιθαλψής	62
6.4 Προοπτικές και προβλήματα των εμπορικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων της Ελλάδας στην Ρωσία και την Ουκρανία	63
6.4.1 Προοπτικές	63
6.4.2 προβλήματα	64
 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	 66
 8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	 69

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο «Η εμπορική και επιχειρηματική δραστηριότητα της Ελλάδας στις Παρευξείνιες Χώρες» έγινε στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου. Επιβλέπων είναι ο καθηγητής Σ. Λώλος.

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση της εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας της Ελλάδας με τις χώρες του Ευξείνου Πόντου και ειδικότερα οι εμπορικές και επενδυτικές δραστηριότητες της Ελλάδας στη Ρωσία και στην Ουκρανία.

Η μελέτη περίπτωσης στις προαναφερθείσες χώρες έγινε ύστερα από επεξεργασία στατιστικών στοιχείων που αφορούν τις εισαγωγές-εξαγωγές για όλες τις παρευξείνιες χώρες και για τα έτη 1991-1998. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το κύριο επενδυτικό-επιχειρηματικό ενδιαφέρον εντοπίζεται στη Ρωσία και την Ουκρανία σε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό σε σχέση με τις άλλες Παρευξείνιες χώρες. Η διπλωματική εργασία μετά την ανάλυση που αφορά το διμερές εμπόριο παρουσιάζει την κλαδική δομή των επενδύσεων και τέλος διατυπώνει προοπτικές της συνεργασίας της Ελλάδας με τη Ρωσία και την Ουκρανία. Για να γίνει κατανοητό, το πλαίσιο των διμερών εμπορικών σχέσεων στο πρώτο κιάλας κεφάλαιο διατυπώνεται και στη συνέχεια αναλύεται ο ρόλος της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου.

Η ανάθεση της διπλωματικής εργασίας έγινε το Φεβρουάριο του 1999 σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή. Το πρώτο στάδιο αφορορούσε την συλλογή βιβλιογραφίας και κυρίως άρθρων απο περιοδικά και Ημερίδες. Στη συνέχεια προχωρήσαμε στην συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων που αφορούν τις εισαγωγές και τις εξαγωγές της Ελλάδας απο και προς τις χώρες αυτές, το εμπορικό ισοζύγιο, τις εμπορικές σχέσεις των παρευξείνιων χωρών με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δεύτερο στάδιο είχε να κάνει με την επεξεργασία και ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που ήδη προαναφέραμε. Πηγές των στατιστικών στοιχείων είναι η ΕΣΥΕ, ΟΠΕ, IMF, OECD. Η ανάλυση έδειξε ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα της Ελλάδας εστιάζεται στην Ρωσία και στην Ουκρανία. Γι αυτό το λόγο επελέγησαν οι

δύο αυτές χώρες για την περαιτέρω ανάλυση. Ακολούθησε η συλλογή και επεξεργασία πρόσφατης αρθρογραφίας από τον καθημερινό και εβδομαδιαίο τύπο και περισσότερων στατιστικών στοιχείων από τον Οργανισμό Προώθησης Εξαγωγών, που δείχνουν τα κυριότερα εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα στις εμπορικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ρωσίας-Ουκρανίας. Το τρίτο στάδιο ήταν η συγγραφή της διπλωματικής εργασίας, που αφορούσε την ανάλυση της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, την εμπορική δραστηριότητα της Ελλάδας στις χώρες Ρωσία και Ουκρανία, την επιχειρηματική-επενδυτική δραστηριότητα και τις προοπτικές όπως αυτές διαφαίνονται μέσα από την ανάλυση.

Η Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου ιδρύθηκε το 1992 από έντεκα κράτη και βασικός στόχος της είναι η εμπορική και οικονομική ανάπτυξη καθώς και η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στην περιοχή. Η Ρωσία και η Ουκρανία είναι από τις μεγαλύτερες χώρες που προέκυψαν μετά την διάσπαση της Σοβιετικής Ένωσης. Αποτελούν μεγάλες αγορές, αλλά μαστίζονται από πολλά προβλήματα, όπως μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, εκτεταμένη ανεργία, πληθωρισμό και χαμηλό βιοτικό επίπεδο.

Στο πρώτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας αναλύεται ο ρόλος της ΟΣΕΠ, τα θεσμικά της όργανα καθώς και οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των χωρών-μελών της και ο ρόλος της Ελλάδας στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους εξετάζουμε τις Παρευξείνιες χώρες και ειδικότερα την Ρωσία και την Ουκρανία.

Το τρίτο και το τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά η ταυτότητα της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Ειδικότερα αναλύονται τα γεωπολιτικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά, οι βασικοί οικονομικοί δείκτες, οι τομείς παραγωγής. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στο θέσμικό καθεστώς που διέπει τις ξένες επενδύσεις καθώς και στο εξωτερικό εμπόριο και στις ιδιωτικοποιήσεις.

Στο πέμπτο κεφάλαιο εξετάζονται οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ της Ελλάδας με την Ρωσία και την Ουκρανία. Ειδικότερα, εξετάζεται η διάρθρωση του εμπορίου, το εμπορικό ισοζύγιο και τέλος τα κυριότερα εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα καθώς και επενδύσεις.

Στο τέλος συζητιούνται τα προβλήματα των εμπορικών σχέσεων, αλλά και οι προοπτικές για την περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Παρόλα αυτά υπάρχουν προοπτικές για ανάπτυξη μέσω της εγκατάστασης ξένων επενδυτών. Παράγοντες προσέλκυσης των ξένων κεφαλαίων αποτελούν η ύπαρξη κατάλληλων φυσικών διαθεσίμων και εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού καθώς και το χαμηλό κόστος εγκατάστασης και ο μεγάλος αριθμός των καταναλωτών. Η Ελλάδα αξιοποιώντας την γεωγραφική εγγύτητα καθώς και τους δεσμούς φιλίας που ήδη υπήρχαν έχει αναπτύξει έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα στους τομείς της ναυτιλίας, των τηλεπικοινωνιών, των τραπεζών καθώς και στα είδη ένδυσης υπόδησης και εσπεριδοειδών.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

2.1 Δημιουργία και πορεία της ΟΣΕΠ

Η περιοχή του Εύξεινου Πόντου, υπήρξε για αιώνες κομβικό σημείο μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, ένα σημείο επαφής διαφορετικών εθνών, πολιτισμών και θρησκειών. Πολλές φορές έγιναν προσπάθειες για προσέγγιση των δύο ηπείρων, όπως για παράδειγμα ο δρόμος του μεταξιού¹. Με τον τρόπο αυτό σωρεύτηκε πολύτιμη εμπειρία σαν απόρροια των επαφών των λαών της περιοχής και των διαφορετικών ολιστικών και πολιτισμικών αντιλήψεων τους.

Μόλις την τελευταία δεκαετία του εικοστού αιώνα, όταν άρχισαν σταδιακά να διαλύονται τα σύννεφα του ψυχρού πολέμου, της καχυποψίας και της δυσπιστίας, οι χώρες στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου κατάφεραν να προχωρήσουν προς την κατεύθυνση της συνεργασίας τους, με σκοπό να εκμεταλλευθούν πολύτιμα στοιχεία που διέθεταν, όπως την γεωγραφική εγγύτητα, την κοινή ιστορία, τους πολιτισμικούς δεσμούς και την συμπληρωματικότητα των εθνικών οικονομιών τους προς αμοιβαίο όφελος και αμοιβαία ευημερία.² —

Συγκεκριμένα, την 25η Ιουνίου 1992 στην Κωνσταντινούπολη, ιδρύθηκε η Οικονομική Συνεργασία Εύξεινου Πόντου (ΟΣΕΠ), όταν συναντήθηκαν οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων έντεκα χωρών Αλβανίας, Αρμενίας, Αζερμπαϊτζάν, Βουλγαρίας, Γεωργίας, Ελλάδας, Μολδαβίας, Ρουμανίας, Ρωσίας, Τουρκίας και Ουκρανίας, μετά από πρόσκληση της Τουρκικής Κυβέρνησης.

Η Οικονομική Συνεργασία Χωρών Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ) βασίζεται σε αρχές και σε κοινές αξίες, όπως η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι θεμελιώδεις ελευθερίες, η ευημερία μέσω της ελεύθερης οικονομίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, και τέλος, η ίση εξασφάλιση όλων των συμβαλλομένων Κρατών.

Βασικός στόχος της ΟΣΕΠ, που αναγγέλθηκε στην Διακήρυξη Συνόδου Κορυφής, είναι να διασφαλίσει ότι ο Εύξεινος Πόντος θα καταστεί θάλασσα ειρήνης, σταθερότητας και ευημερίας, η οποία θα ενθαρρύνει τις σχέσεις φιλίας και καλής

¹Βλ. Ανδριανόπουλος, Α.(1998)

² βλ. Kovalsky, N.(1995)

γειτονίας και θα ανοίξει το δρόμο για πολύπλευρη συνεργασία μεταξύ των χωρών της περιοχής³.

Στους στόχους της ΟΣΕΠ συγκαταλέγεται η εμπορική και οικονομική ανάπτυξη με την προώθηση και ενίσχυση της ατομικής και συλλογικής πρωτοβουλίας. Ακόμα η δημιουργία μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της αγοράς στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου και η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων⁴.

Αξίζει να σημειωθεί ότι όλα τα κράτη μέλη της ΟΣΕΠ ενδιαφέρονται να ενεργοποιήσουν τις οικονομίες τους, να επιτύχουν σημαντική οικονομική ανάπτυξη, να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδό τους και την ποιότητα ζωής των λαών τους. Αγωνίζονται επίσης να αυξήσουν την εγχώρια παραγωγικότητά τους, με την αποτελεσματικότερη χρήση των φυσικών και ανθρώπινων πόρων που διαθέτουν, γεγονός που συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για σταθερή οικονομική και κοινωνική πρόοδο.

2.2 Θεσμικά όργανα της ΟΣΕΠ

Τα Κράτη Μέλη της Οικονομικής Συνεργασίας Χωρών Ευξείνου Πόντου δημιούργησαν μια οργανωτική δομή, που περιλαμβάνει τις απαραίτητες διακυβερνητικές, διεπιχειρησιακές, χρηματοοικονομικές και ακαδημαϊκές συνιστώσες. Η δομή αυτή συγκεντρώνει όλα τα στοιχεία που της επιτρέπουν να καταστεί ένα αποτελεσματικό, μη γραφειοκρατικό μέσο, ικανό να συντονίζει και να συγχρονίζει τις απόψεις και τις θέσεις των Κρατών Μελών σε ότι αφορά την ΟΣΕΠ⁵.

Η συνεργασία των χωρών της ΟΣΕΠ είναι κατά πρώτον διακυβερνητικού χαρακτήρα.

Ειδικότερα το **διακυβερνητικό τμήμα** της ΟΣΕΠ αποτελείται από :

α) Τη Σύνοδο των Υπουργών Εξωτερικών των χωρών της ΟΣΕΠ.

β) Τον πρόεδρο αυτής, που εκλέγεται εκ περιτροπής κάθε έξη μήνες.

γ) Την Σύνοδο Ανωτέρω Υπαλλήλων.

³ βλ. Tsardanidis Ch. (1994)

⁴ βλ. Κουτσίκος, Π. (1996α)

δ)Τις Ομάδες εργασίας, που φθάνουν τις δεκαέξι σήμερα, και ασχολούνται με συγκεκριμένα θέματα όπως το σχεδιασμό προγραμμάτων σε διάφορους τομείς της πολυμερούς οικονομικής συνεργασίας, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΟΣΕΠ.

ε)Τις Έκτακτες Ομάδες Εργασίας Ειδικών, επικουρικά σώματα, που ιδρύθηκαν από τη Σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών.

στ)Τη Μόνιμη Διεθνής Γραμματεία της ΟΣΕΠ, η οποία ιδρύθηκε με απόφαση της Συνόδου των Υπουργών Εξωτερικών της ΟΣΕΠ και εδρεύει στην Κωνσταντινούπολη. Η Γραμματεία ανέλαβε πλήρη καθήκοντα στις 10 Μαρτίου 1994.

Μεταξύ των βασικών λειτουργιών της είναι και η προετοιμασία των σχεδιαγραμμάτων, η διανομή των κειμένων της ΟΣΕΠ, που διατίθενται από τα κράτη-μέλη της, η παροχή οργανωτικής στήριξης στις συναντήσεις της ΟΣΕΠ, η διατήρηση των αρχείων και η τεκμηρίωση.

ζ) Τη Κοινοβουλευτική Συνέλευση, που αποσκοπεί στην ενίσχυση της δημοκρατικής δομής της ΟΣΕΠ και της εναρμόνισης νομοθετικών πράξεων των χωρών-μελών της ΟΣΕΠ, προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας.

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση ιδρύθηκε το 1993 από εκπροσώπους εννέα χωρών της ΟΣΕΠ : Αλβανίας, Αζερμπαϊτζάν, Αρμενίας, Γεωργίας, Μολδαβίας, Ρουμανίας, Ρωσίας, Τουρκίας, και Ουκρανίας. Στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση μετέχουν βουλευτές των έντεκα χωρών μελών της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, οι οποίοι προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των ιδίων χωρών. Ταυτοχρόνως, όμως, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση υποστηρίζει νομικά την υλοποίηση των σκοπών της ΟΣΕΠ με εναρμόνιση νόμων των χωρών μελών της.

Η Ελλάδα συμμετέχει στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση με το καθεστώς του παρατηρητή

Ακόμη βοηθά στη μετάβαση των οικονομιών ορισμένων χωρών της ΟΣΕΠ από ελεγχόμενες που ήταν σε οικονομίες αγοράς.

Κατά δεύτερον η συνεργασία των χωρών της ΟΣΕΠ είναι διεπιχειρηματικού χαρακτήρα.

⁵ βλ. Κουτσίκος, Π.(1996β)

Το **διεπιχειρηματικό τμήμα** της ΟΣΕΠ αποτελείται από το επιχειρηματικό Συμβούλιο.

Ειδικότερα, το επιχειρηματικό συμβούλιο, ιδρύθηκε το 1992 και διευκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο και διευθύνεται από τον Πρόεδρο, τα δε υπόλοιπα μέλη του είναι από κάθε χώρα - μέλος .

Το συμβούλιο διατηρεί επικοινωνία με αντίστοιχους εθνικούς φορείς των χωρών της ΟΣΕΠ.

Κύρια δραστηριότητα του αποτελεί ο εντοπισμός των ιδιωτικών και δημόσιων επενδυτικών προγραμμάτων. Αποφασίζεται η κατασκευή μεγάλων έργων και γίνονται οι σχετικές εισηγήσεις στο συμβούλιο Υπουργών εξωτερικών της ΟΣΕΠ.

Και κατά τρίτον η η συνεργασία των χωρών-μελών της ΟΣΕΠ είναι χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα.

Το **χρηματοπιστωτικό τμήμα** αντιπροσωπεύεται από την Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης.

Η Παρευξείνια Τράπεζα του Εμπορίου και Ανάπτυξης, η οποία άρχισε την λειτουργία της την 1η Ιουνίου 1999, εδρεύει στη Θεσσαλονίκη.

Η τράπεζα καλείται να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια οικονομικής ανασυγκρότησης και ανάπτυξης του βαλκανικού και ευρύτερου νοτιανατολικού χώρου. Αν και η έναρξη των λειτουργιών της έπρεπε να είχε γίνει πολύ πιο πριν (η Τράπεζα είχε ιδρύει το 1998), εντούτοις η αδυναμία ορισμένων κρατών-μετοχών της να καταλάβουν αμέσως το ποσό της συμμετοχής τους σ' αυτήν, ανάγκασε τη διοίκηση του νέου διεθνούς χρηματοπιστωτικού οργανισμού να καθυστερήσει την επίσημη λειτουργία του.

Η Ελλάδα, η Τουρκία και η Ρωσία διαθέτουν ποσοστό 16,5% επί του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας. Ακολουθεί η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Ουκρανία με μερίδιο 13,5%. Τέλος η Αρμενία, η Γεωργία, η Μολδαβία, το Αζερμπαϊτζάν και η Αλβανία συμμετέχουν με ποσοστό 2%.

Η Παρευξείνια Συνεργασία απαιτεί την συνεισφορά και το σεβασμό όλων, μικρών και μεγάλων χωρών για να λειτουργήσει ως ένα θερμοκήπιο διμερών και πολυμερών σχέσεων, αλλά και κοινών προσπαθειών για σημαντικές παρεμβάσεις στους τομείς

των υποδομών. Η λειτουργία της Παρευξείνιας Τράπεζας θα πρέπει να αποδείξει την αποτελεσματικότητα της ακριβώς σ' αυτό το πεδίο.⁶

2.3 Τομείς οικονομικής συνεργασίας

Οι δραστηριότητες της ΟΣΕΠ είναι πολυτομεακές, αναπτύσσονται συνεχώς, διευρύνονται και καλύπτουν έτσι και τις νέες απαιτήσεις της οικονομίας και του εμπορίου που δημιουργούνται.

Συνοπτικά, οι τομείς που καλύπτονται από την Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου είναι η ενέργεια, η βιομηχανία, το εμπόριο, οι μεταφορές, οι τεχνολογίες, το περιβάλλον, η ναυτιλία, ο τουρισμός, ο πολιτισμός.

Σημαντικό ρόλο για τις δραστηριότητες αυτές καλούνται να παίξουν οι επιχειρηματίες. Για το λόγο αυτό επιδιώκεται η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, η ενθάρρυνση άμεσων επαφών μεταξύ των επιχειρήσεων των ένδεκα χωρών καθώς και η συνεργασία τους με τρίτες χώρες.

Ειδικότερα, στην ΟΣΕΠ οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την ανάπτυξη και προώθηση συνεργασιών καλύπτουν τους παρακάτω τομείς:

2.3.1 Ενέργεια

Τα ενεργειακά αποθέματα των χωρών της ΟΣΕΠ είναι μεγάλα. Η Ρωσία και το Αζερμπαϊτζάν είναι πλούσιες σε κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου ενώ η Ελλάδα και η Ουκρανία έχουν ποσότητες ουρανίου και άνθρακα.

Οι χώρες της ΟΣΕΠ θεωρούν την συνεργασία τους στον τομέα της ενέργειας υψίστης σημασίας. Απόδειξη αυτού αποτελεί και το γεγονός, ότι το Συμβούλιο Υπουργών εξωτερικών, στην συνάντηση που είχε στην Τιφλίδα τον Ιούνιο του 1994 αποφάσισε την δημιουργία ειδικής Ομάδας Εργασίας για την Ενέργεια .

2.3.2 Ναυτιλία

Η Ένωση Ναυπηγών και Επισκευαστών Πλοίων της Περιοχής του Ευξείνου Πόντου (ΕΝΕΠΠΕΠ) ιδρύθηκε το 1993 και αποβλέπει, κυρίως, στην εγκατάσταση μιας καλής σύνδεσης μεταξύ των εταιριών μελών της, στην ανάπτυξη και βελτίωση της παραγωγής, των δραστηριοτήτων σχεδιασμού, των υδροδυναμικών δοκιμών σε πρότυπα πλοία, κτλ.

⁶ βλ. Δραγασάκης, Γ. (1995)

Στις συσκέψεις των εξειδικευμένων οργάνων της ΟΣΕΠ, υπήρχε ένα κοινό συναίσθημα σχετικά με τη σημασία των μικτών επιχειρήσεως στον τομέα των ναυπηγείων τόσο μεταξύ των Συμβαλλομένων Κρατών όσο και μεταξύ των κρατών αυτών και τρίτων χωρών.

Τα Κράτη Μέλη της ΟΣΕΠ εστιάζουν την προσοχή τους στη μετατροπή των πολεμικών ναυπηγικών εγκαταστάσεων σε πολιτικές στη συνεργασία σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας, και, τέλος, στο συντονισμό μέτρων, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο υπερπληθώρας στον τομέα της ναυπηγικής.

Σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ΟΣΕΠ άρχισε να εξετάζει τα υπαρκτά πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα πλοία των Συμβαλλομένων Κρατών στους λιμένες του κάθε κράτους, με σκοπό τη βαθμιαία άμβλυνσή τους.

2.3.3 Υποδομές

Στους πλέον βασικούς τομείς δραστηριότητας των χωρών της ΟΣΕΠ, περιλαμβάνονται οι υποδομές τόσο στις μεταφορές όσο και στις τηλεπικοινωνίες. Και αυτό διότι στους τομείς αυτούς που αποτελούν την βάση για την οικονομική ανάπτυξη και προϋπόθεση για την επικοινωνία και συνεργασία ανάμεσα στα κράτη, οι χώρες της ΟΣΕΠ έχουν σημαντικές ελλείψεις. Στην ΟΣΕΠ υπάρχουν δύο ομάδες εργασίας επιφορτισμένες με την επεξεργασία προτάσεων που αφορούν τις τηλεπικοινωνίες και μεταφορές.

2.3.4 Εμπόριο

Τα Κράτη Μέλη της ΟΣΕΠ συμφώνησαν να συνάψουν και να αναπτύξουν εμπορικές και οικονομικές σχέσεις με βάση τις αρχές και τους κανόνες της GATT και του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου. Η σταδιακή ανάπτυξη της ενδοπεριφερειακής συνεργασίας πρέπει, κατ'αρχήν, να ακολουθεί τη διαδικασία εναρμόνισης των εμπορικών καθεστώτων που εκπονούνται με βάση τις εθνικές νομοθεσίες.

2.3.5 Τουρισμός

Οι σημαντικοί ιστορικοί χώροι, όπου έζησαν αρχαίοι και σύγχρονοι πολιτισμοί, πολλά παγκοσμίως γνωστά θέρετρα, όμορφα τοπία καθιστούν την περιοχή της ΟΣΕΠ παράδεισο για τους τουρίστες από όλα τα μέρη του κόσμου.

Η καταπληκτική αυτή δυνατότητα δεν έχει τύχει ακόμα πλήρους εκμετάλλευσης. Αυτό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες : το χαμηλό εισόδημα του κύριου όγκου του πληθυσμού στις χώρες της ΟΣΕΠ, τα ανεπαρκή μέσα μεταφοράς, τις μη ενδεικνυόμενες τουριστικές εγκαταστάσεις, της χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες προς τους τουρίστες σε πολλές χώρες.

2.3.6 Περιβάλλον

Υψίστης σημασίας για όλους είναι περιβαλλοντική προστασία του Ευξείνου Πόντου και της όμορης περιοχής. Μόνο η από κοινού δράση των Κρατών Μελών και των κρατών της λεκάνης του Δούναβη μπορούν να αποτρέψουν περαιτέρω υποβάθμιση του μοναδικού οικοσυστήματος του Ευξείνου Πόντου. Βάσει της προσέγγισης αυτής, η Ομάδα Εργασίας για την Προστασία του Περιβάλλοντος τόνισε τη σημασία να διασφαλιστεί η ενεργός και αποδοτική συνεργασία στον τομέα αυτό μεταξύ των κρατών της περιοχής.

Κατά τη σύσκεψή τους στην Κωνσταντινούπολη, τον Οκτώβριο 1996, οι Υπουργοί Περιβάλλοντος των έξι παρόχθιων κρατών του—Ευξείνου Πόντου (Βουλγαρία, Γεωργία, Ρουμανίας, Ρωσία, Τουρκία και Ουκρανία) ενέκριναν το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης του Ευξείνου Πόντου, για μία βιώσιμη περιφερειακή διαχείριση στον τομέα της περιβαλλοντική προστασίας,

2.3.7 Πολιτισμός

Η ΟΣΕΠ δίνει μεγάλη σημασία στη συμβολή των ακαδημαϊκών κοινοτήτων για την επιτάχυνση των διαδικασιών ανάπτυξης των συνεργασιών μεταξύ τους .

Κυρίως προσβλέπουν τώρα στην αξιοποίηση των τεχνολογικών και ερευνητικών αποτελεσμάτων, αλλά με τον καιρό διευρύνονται τα ενδιαφέροντα. Άλλωστε είναι γνωστό, ότι πολιτιστικός τομέας συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της οικονομίας έμμεσα και άμεσα.

2.4 Προβλήματα και προοπτικές

Για την επιτεύξη μιας περισσότερο ολοκληρωμένης συνεργασίας στις Παρευξείνιες Χώρες υπάρχουν αρκετές δυσκολίες αλλά και σημαντικά πλεονεκτήματα. Η πτώση του σοσιαλιστικού καθεστώτος οδήγησε στο κατακερματισμό της Σοβιετικής Ένωσης. Έτσι τα κράτη που προέκυψαν φέρουν προβλήματα που ήδη προυπήρχαν, όπως ελλειπές δίκτυο μεταφορών και επικοινωνιών. Παράλληλα η μετάβαση σε ένα

φιλελεύθερο πολιτικό και οικονομικό σύστημα συνοδεύτηκε από χαμηλούς ρυθμούς ΑΕΠ, υψηλά ποσοστά ανεργίας, αλλά κυρίως έντονη πολιτική αστάθεια.

Παρόλα αυτά, σημαντικά είναι τα πλεονεκτήματα που εμφανίζουν οι χώρες αυτές για τις ξένες επιχειρήσεις. Στα πλεονεκτήματα μπορούμε να αναφέρουμε το πλούτο των φυσικών πόρων, το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, καθώς και την ύπαρξη μιας νέας μεγάλης αγοράς. Στη συνέχεια αναφέρονται αναλυτικά τα προβλήματα και τα μειονεκτήματα των χωρών της Παρευξείνιας περιοχής.

2.4.1 Προβλήματα

2.4.1.1 Πολιτική αστάθεια

Το πρόβλημα αυτό χαρακτηρίζει το εσωτερικό πολιτικό σύστημα αρκετών χωρών της ΟΣΕΠ και σε ορισμένες περιπτώσεις και τις διμερείς σχέσεις ανάμεσα στα κράτη-μέλη της .

Ειδικότερα θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Αρμενία με το Αζερμπαϊτζάν έχουν διαμάχη για την περιοχή Nagorno Karabach⁷ . Η Ρωσία με την Ουκρανία συγκρούστηκαν για τον έλεγχο της περιοχής της Κριμαίας⁸, ενώ η Γεωργία αντιμετωπίζει κίνηση απόσχισης στην Abkhazia⁹. Ακόμα, η Ελλάδα με την Τουρκία έχουν μια ιστορική πολιτική διαμάχη, η οποία ωστόσο, έδειξε σημάδια άμβλυνσης μετά την Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε στο Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999.

2.4.1.2 Χαμηλές οικονομικές επιδόσεις

Η διάλυση της ΚΟΜΕΚΟΝ και η κατάργηση των κεντρικά ελεγχόμενων οικονομιών δημιούργησε πολλά και σύνθετα προβλήματα .Και πρώτα από όλα την χειροτέρευση των μακροοικονομικών δεικτών. Η πλειονότητα των χωρών αντιμετώπισε τεράστια αύξηση του πληθωρισμού, μείωση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, μείωση των εξαγωγών τους και υποτιμήσεις των εγχώριων νομισμάτων τους.

⁷ βλ. Lewis, D. (1998)

⁸ βλ. Wilson, A. (1998)

⁹ βλ. Aves, J.(1998)

Πίνακας 1: Η ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΕΠ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΟΣΕΠ

ΕΤΗ ΧΩΡΕΣ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΑΛΒΑΝΙΑ	-10,0	-28,0	-7,2	9,6	9,4	7,8	7,0
ΑΡΜΕΝΙΑ	-	-12,4	-52,6	-14,1	5,3	5,1	6,9
ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	-11,7	-0,7	-22,6	-23,1	-22,0	-8,7	1,2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	-9,1	-11,7	-7,3	-2,4	1,4	2,3	1,0
ΓΕΩΡΓΙΑ	-11,0	-20,6	-42,7	-39,2	-35,0	-5,0	10,5
ΕΛΛΑΔΑ	-1,0	3,2	0,8	-0,5	1,0	1,7	1,9
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	-1,5	-18,1	-20,6	-8,7	-22,1	1,5	4,0
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	-5,6	-12,9	-8,8	1,3	3,5	6,9	4,5
ΡΩΣΙΑ	-9,0	-13,0	-19,0	-12,0	-15,0	-4,3	-1,0
ΤΟΥΡΚΙΑ	9,2	0,5	5,9	7,6	-5,0	-4,5	7,0
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	-3,6	-11,9	-17,0	-16,8	-23,7	-10,3	-5,0

Πηγή: IMF, EBRD

Η πλειονότητα των χωρών κατά την διάρκεια 1990-1992, μετά την πτώση του Σοβιετικού Καθεστώτος, παρουσίασαν μια ιδιαίτερα σημαντική πτώση της οικονομικής τους δραστηριότητας (Πιν.1). Η κατάσταση έγινε ελαφρώς καλύτερη το 1993 και οι πρώτοι θετικοί ρυθμοί για όλη την περιοχή άρχισαν να εμφανίζονται το 1995.

Οι διακυμάνσεις του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ αντανακλούν τις διαρθρωτικές αδυναμίες που οι χώρες αυτές παρουσιάζουν. Με εξαίρεση την Ελλάδα και την Τουρκία, οι υπόλοιπες χώρες μέλη της ΟΣΕΠ ήταν κάτω από ένα ελεγχόμενο κεντρικά οικονομικό σύστημα για δεκαετίες. Όταν οι οικονομίες αυτές, ξαφνικά αρχίζουν να ενσωματώνονται με τον υπόλοιπο κόσμο, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα ανταγωνισμού.

Πίνακας 2: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΛΕΠ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΟΣΕΠ (Μέσος όρος περιόδου (1989-96))

ΧΩΡΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΛΕΠ
ΑΛΒΑΝΙΑ	3,255,000	500
ΑΡΜΕΝΙΑ	3,580,00	2,040
ΑΖΕΡΜΙΤΑΙΖΑΝ	7,145,000	2,190
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	8,428,000	3,500
ΓΕΩΡΓΙΑ	5,456,000	2,000
ΕΛΛΑΔΑ	10,243,000	8,900
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	4,458,000	2,170
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	23,400,000	2,700
ΡΩΣΙΑ	148,920,000	2,650
ΤΟΥΡΚΙΑ	58,376,000	2,853
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	52,200,000	1,670

Πηγή : IMF Περίοδος 1989-1996

Οι περισσότερες από τις χώρες είναι σχετικά μικρές όσον αφορά το πληθυσμό (πιν.2). Ειδικότερα επτά από τις ένδεκα έχουν πληθυσμό της τάξεως των 10 εκατ. ή και λιγότερο. Η Ρωσία με πληθυσμό γύρω στα 150 έκτα είναι η μεγαλύτερη με διαφορά από τις άλλες και ακολουθούν η Τουρκία και η Ουκρανία. Οι δείκτες της οικονομικής ανάπτυξης, όπως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ κυμαίνονται από 1,670 δολ. ΗΠΑ στην Ουκρανία έως 3,500 δολ. ΗΠΑ στην Βουλγαρία .

Αποκλίσεις στα μεγέθη του ΛΕΠ υπάρχουν στην Αλβανία με ένα πολύ χαμηλό μέγεθος και στην Ελλάδα με σχετικά υψηλό ποσό της τάξεως του 8,900 δολ. ΗΠΑ.

2.4.1.3 Χαμηλό επίπεδο δικτύου μεταφορών,

Η πλειοψηφία των χωρών χαρακτηρίζεται από έλλειψη δικτύων υποδομής. Το οδικό δίκτυο είναι ανεπαρκές και το σιδηροδρομικό δίκτυο είναι απαρχαιωμένο. Χαρακτηριστική είναι η ανυπαρξία οδικών διασυνδέσεων σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, η κατάσταση αναμένεται να βελτιωθεί με την κατασκευή ενός οδικού άξονα ο οποίος θα αρχίζει από την Αλεξανδρούπολη και θα περνάει διαδοχικά διαμέσου της Βουλγαρίας δυτικά του Μπούργκος, δυτικά της Κωσταντζα, θα συνεχίζει στην πρωτεύουσα της Μολδαβίας, θα διασχίζει το Κίεβο και στη συνέχεια θα διασπάται

σε δύο άξονες : ο ένας θα ακολουθεί την πορεία Κίεβο –Μόσχα –Αγία Πετρούπολη και ο άλλος την πορεία Κίεβο –Μινσκ- Αγία Πετρούπολη.

Με το τρόπο αυτό, το λιμάνι της Αγίας Πετρούπολης στη Βαλτική θα συνδέεται με το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης στο Αιγαίο. Σε συνδυασμό με την κατασκευή της Εγνατίας οδού, η οποία θα συνδέει την Αλεξανδρούπολη με την Ηγουμενίτσα θα είναι δυνατή η πρόσβαση στην Αδριατική και στην Μεσόγειο, μεταβάλλοντας έτσι την υποδομή της ευρύτερης περιοχής κάνοντας την ελκυστικότερη για τους δυτικούς επενδυτές.¹⁰.

2.4.1.4 Χαμηλό επίπεδο τηλεπικοινωνιών

Το χαμηλό επίπεδο των τηλεπικοινωνιών διαπιστώνεται από πολλές πηγές.¹¹ Η τηλεφωνική πυκνότητα για τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας το 1993 ήταν 10 έως 25 συσκευές ανά 100 κατοίκους και αναμένεται να προσεγγίσει το 2000 το 14 έως 44 συσκευές. Ο ίδιος δείκτης για την Ελλάδα είναι 41 έως 64 ανά 100 κατοίκους¹². Ο τηλεπικοινωνιακός εκσυγχρονισμός στις χώρες αυτές θα απαιτήσει μεγάλα κεφάλαια, η εξεύρεση των οποίων είναι δύσκολη .

2.4.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Παρόλα τα προβλήματα που διαπιστώνονται στις χώρες αυτές, πολλές είναι οι προοπτικές για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής, δεδομένων των δυνητικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων της σ' ορισμένους τομείς .

2.4.2.1 Φυσικά διαθέσιμα

Τα αποθέματα που έχει το Αζερμπαϊτζάν εκτιμώνται σε 800 δισ κ.μ πετρέλαιο και 5,000 εκατ. τόνους φυσικού αερίου¹³.

Στη Ρωσία, το 1993 τα αποθέματα φυσικού αερίου ήταν τις τάξεως των 49,5 τρις κ.μ, δηλαδή το 60% των παγκόσμιων αποθεμάτων. Τα αποθέματα του πετρελαίου στη Ρωσία ήταν στο τέλος του 1993 48,4 εκ.βαρέλια. Πολλές χώρες έχουν αναξιοποίητα κοιτάσματα πετρελαίου και αποθεμάτων φυσικού αερίου. Χώρες όπως η Ουκρανία και η Ελλάδα κατέχουν ποσότητες άνθρακα και ουρανίου. Τα παραπάνω

¹⁰ βλ. Salabrakos, I. (1997)

¹¹ Μπαμπανάσης, Σ. (1999)

¹² International Telecommunications Union (ITU), Geneva 1993.

¹³ Βλ. The Economist Intelligence Unit Limited 1998

αποδεικνύουν την σημασία της περιοχής στον τομέα της ενέργειας για την παγκόσμια οικονομία.

2.4.2.2 Εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό

Η πολιτική των επιχειρήσεων στο τομέα του εργατικού δυναμικού, είναι η στελέχωση των τμημάτων με ειδικευμένο προσωπικό (επιστήμονες, τεχνικοί) το οποίο είναι απαραίτητο για την παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων. Το εργατικό αυτό δυναμικό υπάρχει ήδη σε χώρες όπως η Ρωσία, η Ρουμανία και η Ουκρανία λόγω της υψηλής εκπαίδευσης που παρείχε το Σοβιετικό Σύστημα¹⁴. Με μια περαιτέρω μετεκπαίδευση, το εργατικό δυναμικό θα καταστεί δυνατό να αφομοιώσει τις νέες τεχνολογίες και έτσι να μπορέσει έτσι να εργαστεί στις ξένες επιχειρήσεις.

2.4.2.3 Χαμηλό κόστος εγκατάστασης

Το κόστος εγκατάστασης μιας παραγωγικής μονάδας στις Παρευξείνιες χώρες είναι χαμηλό σε σχέση με τις ανεπτυγμένες χώρες της δύσης. Αυτό οφείλεται στις χαμηλές αξίες γης, καθώς και στην πληθώρα προσφοράς της γης, τόσο μέσα όσο και πολύ κοντά στον αστικό ιστό.

Έτσι, μια δυτική επιχείρηση μπορεί να αυξήσει την δύναμη της στην διεθνή αγορά εάν εκμεταλλευτεί αυτές τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι Παρευξείνιες Χώρες σε σχέση με το τόπο εγκατάστασης. Με τον τρόπο αυτό ωφελούνται και οι χώρες της ΟΣΕΠ λόγω της δημιουργίας οικονομιών κλίμακας και της τόνωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2.4.2.4 Εκμετάλλευση των συνθηκών ζήτησης .

Έχουμε ήδη τονίσει ότι η αγοραστική δύναμη του καταναλωτή στις χώρες αυτές είναι χαμηλή. Εντούτοις οι επιχειρήσεις μπορούν να εκμεταλλευτούν συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς παρέχοντας ένα ιδιαίτερο προϊόν σε μια ιδιαίτερη ομάδα καταναλωτών. Για παράδειγμα μερικοί Ρώσοι καταναλωτές αποφάσισαν να καταργήσουν την Vodka αντικαθιστώντας την με Coca Cola .

Αυτή η στρατηγική διαφοροποίησης μπορεί να οδηγήσει σε κέρδη, αλλά απαιτείται προηγουμένως μια εκτεταμένη έρευνα αγοράς λόγω των ειδικών συνθηκών που παρουσιάζει το καταναλωτικό κοινό στις χώρες αυτές .

¹⁴ βλ. Μαρούδας, Α.(1995)

2.5 Ο ρόλος της Ελλάδας στο Πλαίσιο της ΟΣΕΠ

Για την Ελλάδα, οι εξελίξεις στο χώρο της ΟΣΕΠ, εδραιώνουν την πεποίθηση ότι με το άνοιγμα των αγορών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, μετά το 1989, διαμορφώνεται ένα νέο πεδίο οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις να παίξει ένα στρατηγικό ενδιάμεσο ρόλο στις διαδικασίες μερτασχηματισμού και ανάπτυξης των οικονομιών τους.

Η συσσωρευμένη εμπειρία της Ελλάδας απο τον διαρκή και μακροχρόνιο εθισμό της στις λειτουργίες της οικονομίας της αγοράς και η οικονομική της ευρωστία σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΟΣΕΠ αποτελούν θετικά στοιχεία, που, αν χρησιμοποιηθούν κατάλληλα, μπορούν να συμβάλουν στην δυναμική παρουσία της Ελλάδας στο χώρο της ΟΣΕΠ.

Η Ελλάδα ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να αποτελέσει τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις Παρευξείνιες χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η υπογραφή επί ελληνικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Συμφωνίας της εταιρικής σχέσης και συνεργασίας Ε.Ε και Ρωσίας. Η συμφωνία αυτή, που χαρακτηρίστηκε ως πολύ σημαντική απο τον τότε πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζακ Ντελόρ, υπογράφηκε στις 24 Ιουλίου του 1994 στην Κέρκυρα, απο τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κοινοτικών χωρών και του προέδρου Γιελτσιν. Ανάλογο ρόλο έχει διαδραματίσει και σε περιπτώσεις άλλων χωρών, όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία, οι οποίες έχουν υποβάλλει αίτηση ένταξης στην Ε.Ε.

Η Ελληνική Κυβέρνηση μπορεί να τονίσει την ανάγκη για την χορήγηση περισσότερων κεφαλαίων μέσα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων¹⁵ ενίσχυσης των περιοχών αυτών .

Η ελληνική πλευρά σε συνεργασία με τις χώρες μέλη τη ΟΣΕΠ θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με χρηματοδοτικούς οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Έρευνας και Ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, προκειμένου να πετύχουν την χρηματοδότηση σημαντικών επενδυτικών σχεδίων στο τομέα των τηλεπικοινωνιών.

¹⁵ Το πρόγραμμα Phare παρέχει βοήθεια στις ακόλουθες χώρες :Πολωνία ,Ουγγαρία, Βουλγαρία, Αλβανία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, και τις χώρες της Βαλτικής.Το πρόγραμμα Tacis παρέχει βοήθεια στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Επιπροσθέτως, η Παρευξείνια Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης θα μπορούσε να εκδώσει ομόλογα στις διεθνείς χρηματαγορές για την επιπλέον χρηματοδότηση των επενδυτικών έργων.

Ο ρόλος του ελληνικού τραπεζικού τομέα καλείται να παίξει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο¹⁶. Μέχρι το 1990, οι εργασίες του ελληνικού τραπεζικού συστήματος διεθνώς, ελάμβαναν χώρα στις ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Αυστραλία και Γερμανία, όπου υπήρχαν σημαντικές κοινότητες ελλήνων μεταναστών. Αυτή η επαφή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος με τις διεθνείς χρηματαγορές, έδωσε την δυνατότητα στις ελληνικές τράπεζες να αποκτήσουν περισσότερη γνώση και εμπειρία σε νέα χρηματοοικονομικά και πιστωτικά προϊόντα.

Την περίοδο 1990-1995, οι ίδιες ελληνικές Τράπεζες που είχαν υποκαταστήματα στα μεγάλα διεθνή χρηματιστηριακά κέντρα επεκτάθηκαν και σε ορισμένες χώρες της ΟΣΕΠ. Οι ελληνικές τράπεζες έτσι μπορούν να λειτουργήσουν ως ενδιάμεσοι για τους δυτικούς επενδυτές που θα ήθελαν να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους στις Παρευξείνιες χώρες.

Ακόμα στον τομέα της ναυτιλίας, η Ελλάδα μπορεί να παίξει ηγετικό ρόλο δεδομένου του συγκριτικού πλεονεκτήματος της διεθνώς. Η ελληνική πλευρά έχει την δυνατότητα να βοηθήσει τις χώρες του Ευξείνου Πόντου να εκσυγχρονίσουν το εμπορικό τους στόλο, να δημιουργήσουν νέες υπηρεσίες και να προσαρμοστούν με τα νέα δυτικά πρότυπα¹⁷.

¹⁶Κουνιάκης,Σ. (1997)

¹⁷βλ. Salabrakos, I.(1997)

3. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού και το τέλος του διπολικού συστήματος που κυριαρχούσε για σαράντα και πλέον χρόνια σηματοδότησε την έναρξη ραγδαίων πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης

Οι σχέσεις μεταξύ των χωρών της περιοχής και κατ' επέκταση της κάθε χώρας χωριστά με τον υπόλοιπο κόσμο μεταβλήθηκαν. Κυριότερη μεταβολή υπήρξε η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης προς την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, γεγονός που προσέλκυσε επενδυτές και κεφάλαια από πολλές χώρες. Το άνοιγμα των αγορών αυτών σε συνδυασμό με την αυξανόμενη τάση παγκοσμιοποίησης της οικονομίας έκανε ελκυστική την οικονομική διείσδυση των Ελληνικών Επιχειρήσεων στις Παρευξείνιες Χώρες .

Πρέπει να τονίσουμε, ότι ουσιαστικά πρόκειται για επανασύνδεση της Ελλάδας με ένα γεωγραφικό χώρο, που τεχνητά χωρίστηκε από την υπόλοιπη γεωγραφική ολότητα, στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Η Ρωσία σήμερα όπως και οι άλλες χώρες της Κεντρικής Ανατολικής Ευρώπης, κατ' ουσία καλεί τους Έλληνες και ξένους επενδυτές.¹⁸

«Στις Παρευξείνιες χώρες, όπως άλλωστε και στις χώρες τις Βαλκανικής επενδύω με το ίδιο ακριβώς σκεπτικό με το οποίο θα επένδυα σε ένα έργο τέχνης. Θα είναι δε ολέθριο λάθος εκ μέρους του Έλληνα επιχειρηματία, να πιστέψει ότι σ' αυτές τις αγορές πρώτα θα πάρει και μετά θα δώσει». Σε αυτή τη φράση, ο Γενικός Γραμματέας του Πανελλήνιου Συνδέσμου Εξαγωγέων, Παναγιώτης Κουτσίκος, συνοψίζει με εύγλωττο τρόπο την επιχειρηματική σχέση ανάμεσα στους Έλληνες και στις πάντοτε προκλητικές σε ευκαιρίες αγορές της Βαλκανικής και των Παρευξείνιων χωρών. Πρόκειται για μια σχέση που έχει σφυρηλατηθεί μέσα από τις επιχειρηματικές εμπειρίες των τελευταίων χρόνων, χαρακτηρίζεται πλέον από τα στοιχεία της μακροπρόθεσμης αντίληψης, της υπομονής, της επιμονής, αλλά και της οικονομικής αντοχής. Χαρακτηρίζεται επίσης από το θάρρος και την ευελιξία μιας επιχείρησης ή ενός επιχειρηματία, προκειμένου να αντιμετωπίσει το οργανωμένο έγκλημα, το οποίο μαστίζει στην κυριολεξία πολλές από τις χώρες αυτές .

¹⁸ βλ. Ηρωταίου, Π. (1998)

Οι χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης αντιμετωπίζουν το πιο προκλητικό καθήκον που πέρασε ποτέ από το μυαλό των οικονομολόγων: τον μετασχηματισμό των κεντρικά σχεδιασμένων οικονομιών σε οικονομίες της αγοράς. Είναι πιο εύκολο να ιδιωτικοποιήσεις μεγάλες κρατικές επιχειρήσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες παρά στην Ρωσία, Ουκρανία και στις άλλες Παρευξείνιες χώρες. Τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα είναι καλά καθορισμένα στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες, οι μάνατζερ αντιλαμβάνονται τα καθήκοντά τους και οι αγορές κεφαλαίου λειτουργούν αρκετά καλά. Οι συνθήκες αυτές δεν επικρατούν στην Ανατολική Ευρώπη. Οι αγορές για αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας, μόλις άρχισαν να λειτουργούν και οι τιμές μόλις έχουν αρχίσει να επιτελούν την λειτουργία της καθοδήγησης της παραγωγής, της κατανάλωσης και της επένδυσης, αντικαθιστώντας τις εντολές εκείνων που κατάστρωναν τα σχέδια.

Τα προβλήματα του εμπορίου της περιοχής αυτής μοιάζουν με εκείνα των αναπτυσσόμενων χωρών, αλλά είναι πολύ πιο δύσκολα. Οι Παρευξείνιες χώρες πρέπει να επαναπροσανατολίσουν τις εμπορικές ροές πλήρως και να αναβαθμίσουν την ποιότητα των εξαγωγών τους για να πετύχουν τα υψηλά πρότυπα της παγκόσμιας αγοράς.

Όταν τελούσαν υπό την κυριαρχία της Σοβιετικής Ένωσης, η παραγωγή και το εμπόριο στην περιοχή διεξαγόταν σύμφωνα με ένα «σοσιαλιστικό καταμερισμό των έργων» που ήταν οργανωμένος από το Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας. Όμως ήταν ένας τεχνητός καταμερισμός των έργων, ο οποίος στηριζόταν στις οικονομίες κλίμακας και δεν έδινε καθόλου προσοχή στην αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος. Το σύστημα πληρωμών υποχρέωνε την κάθε χώρα να ισοσκελίζει το εμπόριο της διμερώς με κάθε άλλη χώρα, αντί να έχει πλεόνασμα από τις συναλλαγές με κάποιους εταίρους και να τα χρησιμοποιεί για να χρηματοδοτήσει τα ελλείμματα από τις συναλλαγές με άλλους εταίρους. Το εμπόριο με τρίτες χώρες ήταν αυστηρά απαγορευμένο.

Με την κατάρρευση της Σοβιετικής αυτοκρατορίας, αυτοί οι στενοί εμπορικοί δεσμοί κόπηκαν και η μείωση που σημειώθηκε στο ενδοπεριφερειακό εμπόριο διογκώθηκε από μια κατάρρευση της παραγωγής που οφειλόταν εν μέρει στην εγκατάλειψη του κεντρικού σχεδιασμού. Επιπλέον, ο διαμελισμός του χώρου όπου χρησιμοποιούταν το

ίδιο νόμισμα, το ρούβλι, δημιούργησε προβλήματα πληρωμών ανάμεσα στις δημοκρατίες και δυσκόλεψε ακόμα περισσότερο το εμπόριο.

Οι κυβερνήσεις των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης δεν άργησαν να καταλάβουν ότι θα έπρεπε να αναζητήσουν νέες αγορές και πηγές προμήθειας στη δύση και ότι μεταρρύθμιση των εμπορικών συμφωνιών τους μπορούσε να συμβάλλει στη μεταρρύθμιση των εγχώριων οικονομιών τους.

3.1 Εξωτερικό Εμπόριο Ε.Ε με Παρευξέινιες Χώρες

Με την συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο κάθε εθνική οικονομία μπορεί να χρησιμοποιήσει τους πόρους της πιο αποδοτικά, εστιάζοντας την προσοχή της στις δραστηριότητες εκείνες που της ταιριάζουν καλύτερα και μπορεί να καρπωθεί σημαντικές οικονομίες κλίμακας. Κατά συνέπεια το εμπόριο αυξάνει το πραγματικό εισόδημα κάθε χώρας. Το εμπόριο είναι επωφελές και κατά άλλους τρόπους. Από τις τεχνολογικές μεταβολές που συντελούνται σε μια χώρα επωφελούνται αυτόματα και άλλες χώρες. Το όφελος από αυτές είναι άμεσο, όταν είναι ενσωματωμένες σε νέο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό ο οποίος πωλείται στις παγκόσμιες αγορές. Το όφελος είναι έμμεσο, όταν αυξάνουν την αποτελεσματικότητα ή την ποιότητα του προϊόντος των εξαγωγικών κλάδων της χώρας από την οποία προέρχονται¹⁹.

Με την συμμετοχή τους σε διεθνείς αγορές κεφαλαίου οι χώρες μπορούν να αναπτυχθούν γρηγορότερα. Δανειζόμενες από αυτές τις αγορές μπορούν να ενισχύσουν τις εγχώριες αποταμιεύσεις τους και να αυξήσουν το ρυθμό σχηματισμού κεφαλαίου. Κατά τον 19ο αιώνα οι ΗΠΑ δανείζονταν από το εξωτερικό, όπως κάνουν σήμερα πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Με δανεισμό προς αυτές τις αγορές οι χώρες μπορούν να κάνουν τις αποταμιεύσεις τους να λειτουργήσουν πιο παραγωγικά. Το εξωτερικό εμπόριο όσον αφορά τις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις αυξάνει την αποτελεσματικότητα με την οποία μια οικονομία μπορεί να κατανείμει διαχρονικά πόρους, όπως το εμπόριο των αγαθών και υπηρεσιών αυξάνει την αποτελεσματικότητα με την οποία μπορεί μια οικονομία να κατανείμει πόρους ανά πάσα χρονική στιγμή.

¹⁹ Για τα οφέλη του διεθνούς εμπορίου μπορεί να ανατρέξει ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης σε εγχειρίδια, πχ: Peter b.Kenen, Krugman-Obstfeld

Το εξωτερικό εμπόριο και οι οικονομικές συναλλαγές δημιουργούν σοβαρά προβλήματα, αλλά και ευκαιρίες. Επιλύουν τα οικονομικά προβλήματα επηρεάζοντας την εσωτερική συμπεριφορά κάθε εθνικής οικονομίας.

Επηρεάζοντας την κατανομή των εγχώριων πόρων, το εμπόριο επηρεάζει την κατανομή των εγχώριων εισοδημάτων. Οι αλλαγές στο επίπεδο ή την σύνθεση του εμπορίου μιας χώρας πιθανόν να απαιτήσουν μεγάλες ανακατατάξεις όσον αφορά την κατανομή των πόρων και συνεπώς να αποφέρουν αναδιανομή του εισοδήματος. Η εκπληκτική ανάπτυξη της Ιαπωνικής οικονομίας ανάγκασε τις παλιότερες βιομηχανικές οικονομίες των Ηνωμένων πολιτειών και της Δυτικής Ευρώπης να κάνουν προσαρμογές που επηρεάζουν μεγάλους κλάδους και ολόκληρες περιφέρειες.

Τα γεγονότα που συμβαίνουν στις διεθνείς αγορές μπορούν να επηρεάσουν το επίπεδο της εγχώριας απασχόλησης, τους ρυθμούς ανάπτυξης και τον πληθωρισμό.

Μέσα σ' αυτό το θεωρητικό πλαίσιο και δεδομένου της κατάρευσης του σοβιετικού καθεστώτος, βάσει του οποίου απαγορευόταν αυστηρά το εξωτερικό εμπόριο, οι παρευξείνιες χώρες στρέφονται με μικρά αλλά σταθερά βήματα προς τις διεθνείς αγορές. Απο το 1991 και μετά που τα περισσότερα κράτη αποκτούν στην ανεξαρτησία τους, αναζητούν νέους εμπορικούς εταίρους, και επενδυτές στο διεθνή οικονομικό στίβο.

Πιο κάτω παραθέτουμε στατιστικά στοιχεία για το εξωτερικό εμπόριο της Ε.Ε με τις Παρευξείνιες χώρες από το 1993 έως και το 1997, το οποίο εξελίσσεται ως εξής :

ΠΙΝΑΚΑΣ 3**ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΑΠΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	2685	162	6	1	1	22	2877
ΓΕΡΜΑΝ.	6478	247			17	3	6745
Μ.ΒΡΕΤ.	1233	19	1				1253
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	38	2					40
ΙΤΑΛΙΑ	3855	506	16	1	10	12	4400
ΕΛΛΑΔΑ	502	32					534
ΙΣΠΑΝΙΑ	990	53	3				1046
ΠΟΡΤΟΓ.	186	9					195
ΟΛΛΑΝΔ.	988	45	6		1	6	1046
ΒΕΛ.ΛΟΥΞ	1236	14	2	14		1	1267
ΣΥΝΟΛΟ	18191	1089	34	16	29	44	19403

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 4**ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ. \$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	1474	174	6	16	13	24	1707
ΓΕΡΜΑΝ	6877	930			38	14	7859
ΜΕΓ.ΒΡΕΤΑ	824	110	4	8	1	14	961
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	87	7					94
ΙΤΑΛΙΑ	1710	258	16	11		27	2022
ΕΛΛΑΔΑ	185	31			2	2	220
ΙΣΠΑΝΙΑ	273	25			1		299
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙ	48	26					74
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1120	85	5	2	2	16	1230
ΒΕΛΓ.ΛΟΥΞ	519	39	4	7	1	5	575
ΣΥΝΟΛΟ	13117	1685	35	44	58	102	15041

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 5**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΓΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	93,33	5,63	0,21	0,03	0,03	0,76	100,00
ΓΕΡΜΑΝ.	96,04	3,66	0,00	0,00	0,25	0,04	100,00
Μ.ΒΡΕΤ.	98,40	1,52	0,08	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	95,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	87,61	11,50	0,36	0,02	0,23	0,27	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	94,01	5,99	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	94,65	5,07	0,29	0,00	0,00	0,00	100,00
ΠΟΡΤΟΓ.	95,38	4,62	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔ.	94,46	4,30	0,57	0,00	0,10	0,57	100,00
ΒΕΛ.ΛΟΥΞ	97,55	1,10	0,16	1,10	0,00	0,08	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	93,75	5,61	0,18	0,08	0,15	0,23	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 6**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΓΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	86,35	10,19	0,35	0,94	0,76	1,41	100,00
ΓΕΡΜΑΝ	87,50	11,83	0,00	0,00	0,48	0,18	100,00
ΜΕΓ.ΒΡΕΤΑΝ	85,74	11,45	0,42	0,83	0,10	1,46	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	92,55	7,45	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	84,57	12,76	0,79	0,54	0,00	1,34	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	84,09	14,09	0,00	0,00	0,91	0,91	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	91,30	8,36	0,00	0,00	0,33	0,00	100,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙ	64,86	35,14	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	91,06	6,91	0,41	0,16	0,16	1,30	100,00
ΒΕΛΓ.ΛΟΥΞ	90,26	6,78	0,70	1,22	0,17	0,87	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	86,49	11,11	0,23	0,29	0,38	0,67	100,00

1993

1993

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε.ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]

ΠΙΝΑΚΑΣ 9**ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΑΠΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	2777	152	2		1		2932
ΓΕΡΜΑΝ	8158	313	7	9	32	4	8523
ΜΕΓ.ΒΡΕ	1229	26	2		1		1258
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	22	3					25
ΙΤΑΛΙΑ	4802	595	14	1	19	4	5435
ΕΛΛΑΔΑ	502	148			3	6	659
ΙΣΠΑΝΙΑ	1015	81			1	1	1098
ΠΟΡΤΟΓ	192	29					221
ΟΛΛΑΝΔΙ	959	83		1	1		1044
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1378	45	1	35			1459
ΣΥΝΟΛΟ	21034	1475	26	46	58	15	22654

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 10**ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	1202	156	16	11	6	20	1411
ΓΕΡΜΑΝΙ	6644	1099	37	14	55	17	7866
ΜΕΓ.ΒΡΕ	1084	132	9	7	3	7	1242
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	208	8		2			218
ΙΤΑΛΙΑ	2167	243	12	7	13	24	2466
ΕΛΛΑΔΑ	245	82	1	3	2	5	338
ΙΣΠΑΝΙΑ	292	20				2	314
ΠΟΡΤΟΓ	58	3			1	1	63
ΟΛΛΑΝΔΙ	1320	101	9	8	3	6	1447
ΒΕΛΓ.ΛΟ	745	81	4	5	5	4	844
ΣΥΝΟΛΟ	13965	1925	88	57	88	86	16209

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 11**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	94,71	5,18	0,07	0,00	0,03	0,00	100,00
ΓΕΡΜΑΝ.	95,72	3,67	0,08	0,11	0,38	0,05	100,00
Μ.ΒΡΕΤ.	97,69	2,07	0,16	0,00	0,08	0,00	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	88,00	12,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	88,35	10,95	0,26	0,02	0,35	0,07	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	76,18	22,46	0,00	0,00	0,46	0,91	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	92,44	7,38	0,00	0,00	0,09	0,09	100,00
ΠΟΡΤΟΓ.	86,88	13,12	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔ.	91,86	7,95	0,00	0,10	0,10	0,00	100,00
ΒΕΛ.ΛΟΥ	94,45	3,08	0,07	2,40	0,00	0,00	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	92,85	6,51	0,11	0,20	0,26	0,07	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 12**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	85,19	11,06	1,13	0,78	0,43	1,42	100,00
ΓΕΡΜΑΝ	84,46	13,97	0,47	0,18	0,70	0,22	100,00
ΜΕΓ.ΒΡΕ	87,28	10,63	0,72	0,56	0,24	0,56	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	95,41	3,67	0,00	0,92	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	87,88	9,85	0,49	0,28	0,53	0,97	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	72,49	24,26	0,30	0,89	0,59	1,48	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	92,99	6,37	0,00	0,00	0,00	0,64	100,00
ΠΟΡΤΟΓ	92,06	4,76	0,00	0,00	1,59	1,59	100,00
ΟΛΛΑΝΔΙ	91,22	6,98	0,62	0,55	0,21	0,41	100,00
ΒΕΛΓ.ΛΟ	88,27	9,60	0,47	0,59	0,59	0,47	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	86,16	11,88	0,54	0,35	0,54	0,53	100,00

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε.ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]

ΠΙΝΑΚΑΣ 15**ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΑΠΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ (χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	3484	97	7		2	5	3595
ΓΕΡΜΑΝΙ	9477	428	17	13	71	6	10012
ΜΕΓ.ΒΡΕ	1521	36	10			2	1569
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	30	3					33
ΙΤΑΛΙΑ	5306	798	20	1	28	8	6161
ΕΛΛΑΔΑ	650	88	1		4	5	748
ΙΣΠΑΝΙΑ	1438	132	5	3	2		1580
ΠΟΡΤΟΓ	257	29					286
ΟΛΛΑΝΔΙ	1321	66		2	1	2	1392
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1348	64	2	26	5		1445
ΣΥΝΟΛΟ	24832	1741	62	45	113	28	26821

Πηγη: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 16**ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	1673	276	16	12	11	6	1994
ΓΕΡΜΑΝΙ	7217	1257	52	21	105	35	8687
ΜΕΓ.ΒΡΕ	1371	175	22	1	4	4	1577
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	350	15			4	1	370
ΙΤΑΛΙΑ	2869	351	13	5	24	14	3276
ΕΛΛΑΔΑ	238	104	2	2	7	15	368
ΙΣΠΑΝΙΑ	409	49	1	1	1	1	462
ΠΟΡΤΟΓ	68	3			1		72
ΟΛΛΑΝΔΙ	1705	170	16	7	8	13	1919
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1040	139	8	15	8	5	1215
ΣΥΝΟΛΟ	16940	2539	130	64	173	94	19940

Πηγη: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΓΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	96,91	2,70	0,19	0,00	0,06	0,14	100,00
ΓΕΡΜΑΝ.	94,66	4,27	0,17	0,13	0,71	0,06	100,00
Μ.ΒΡΕΤ.	96,94	2,29	0,64	0,00	0,00	0,13	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	90,91	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	86,12	12,95	0,32	0,02	0,45	0,13	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	86,90	11,76	0,13	0,00	0,53	0,67	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	91,01	8,35	0,32	0,19	0,13	0,00	100,00
ΠΟΡΤΟΓ.	89,86	10,14	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔ.	94,90	4,74	0,00	0,14	0,07	0,14	100,00
ΒΕΛ.ΛΟΥ	93,29	4,43	0,14	1,80	0,35	0,00	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	92,58	6,49	0,23	0,17	0,42	0,10	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΓΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	83,90	13,84	0,80	0,60	0,55	0,30	100,00
ΓΕΡΜΑΝ	83,08	14,47	0,60	0,24	1,21	0,40	100,00
ΜΕΓ.ΒΡΕ	86,94	11,10	1,40	0,06	0,25	0,25	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	94,59	4,05	0,00	0,00	1,08	0,27	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	87,58	10,71	0,40	0,15	0,73	0,43	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	64,67	28,26	0,54	0,54	1,90	4,08	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	88,53	10,61	0,22	0,22	0,22	0,22	100,00
ΠΟΡΤΟΓ	94,44	4,17	0,00	0,00	1,39	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔΙ	88,85	8,86	0,83	0,36	0,42	0,68	100,00
ΒΕΛΓ.ΛΟ	85,60	11,44	0,66	1,23	0,66	0,41	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	84,95	12,73	0,65	0,32	0,87	0,47	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε.ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]

ΠΙΝΑΚΑΣ 21**ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΑΠΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ (χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	4021	151	2	1	4	5	4184
ΓΕΡΜΑΝΙ	10220	482	8	3	55	31	10799
ΜΕΓ.ΒΡΕ	1989	37	4		1	1	2032
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	46	1					47
ΙΤΑΛΙΑ	4700	539	12	1	28	4	5284
ΕΛΛΑΔΑ	151	114	11		5		281
ΙΣΠΑΝΙΑ	1288	128	8		4	1	1429
ΠΟΡΤΟΓ	306	26					332
ΟΛΛΑΝΔΙ	1599	71		5	9	2	1686
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1249	62	3	45	1		1360
ΣΥΝΟΛΟ	25569	1611	48	55	107	44	27434

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 22**ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ. \$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	1997	274	19	11	22	38	2361
ΓΕΡΜΑΝΙ	7605	1290	76	68	141	64	9244
ΜΕΓ.ΒΡΕ	1580	222	47	6	5	6	1866
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	358	31	1		2		392
ΙΤΑΛΙΑ	3721	392	15	12	44	46	4230
ΕΛΛΑΔΑ	186	141	3	1	3	16	350
ΙΣΠΑΝΙΑ	592	63	1		10	4	670
ΠΟΡΤΟΓ	116	8			3		127
ΟΛΛΑΝΔΙ	1732	221	16	11	12	17	2009
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1274	183	16	75	8	10	1566
ΣΥΝΟΛΟ	19161	2825	194	184	250	201	22815

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 23**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	96,10	3,61	0,05	0,02	0,10	0,12	100,00
ΓΕΡΜΑΝ.	94,64	4,46	0,07	0,03	0,51	0,29	100,00
Μ.ΒΡΕΤ.	97,88	1,82	0,20	0,00	0,05	0,05	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	97,87	2,13	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	88,95	10,20	0,23	0,02	0,53	0,08	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	53,74	40,57	3,91	0,00	1,78	0,00	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	90,13	8,96	0,56	0,00	0,28	0,07	100,00
ΠΟΡΤΟΓ.	92,17	7,83	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔ.	94,84	4,21	0,00	0,30	0,53	0,12	100,00
ΒΕΛ.ΛΟΥ	91,84	4,56	0,22	3,31	0,07	0,00	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	93,20	5,87	0,17	0,20	0,39	0,16	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 24**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	84,58	11,61	0,80	0,47	0,93	1,61	100,00
ΓΕΡΜΑΝ	82,27	13,95	0,82	0,74	1,53	0,69	100,00
ΜΕΓ.ΒΡΕ	84,67	11,90	2,52	0,32	0,27	0,32	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	91,33	7,91	0,26	0,00	0,51	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	87,97	9,27	0,35	0,28	1,04	1,09	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	53,14	40,29	0,86	0,29	0,86	4,57	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	88,36	9,40	0,15	0,00	1,49	0,60	100,00
ΠΟΡΤΟΓ	91,34	6,30	0,00	0,00	2,36	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔΙ	86,21	11,00	0,80	0,55	0,60	0,85	100,00
ΒΕΛΓ.ΛΟ	81,35	11,69	1,02	4,79	0,51	0,64	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	83,98	12,38	0,85	0,81	1,10	0,88	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 27**ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΑΠΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ.\$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	3480	135	6	1	10	1	3633
ΓΕΡΜΑΝΙ	9892	648	14	8	43	24	10629
ΜΕΓ.ΒΡΕ	2426	63	17		2	2	2510
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	10	1					11
ΙΤΑΛΙΑ	4288	602	34	1	32	18	4975
ΕΛΛΑΔΑ	222	139	15	1	5	1	383
ΙΣΠΑΝΙΑ	1257	133	2	1	8	2	1403
ΠΟΡΤΟΓ	292	29			3		324
ΟΛΛΑΝΔΙ	1852	133	1	2	6	9	2003
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1413	79	3	62	2	1	1560
ΣΥΝΟΛΟ	25132	1962	92	76	111	58	27431

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 28**ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ(χιλ. \$)**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	2533	317	23	27	34	28	2962
ΓΕΡΜΑΝ	9430	1535	71	30	149	66	11281
ΜΕΓ.ΒΡΕ	2019	270	92	12	7	20	2420
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	342	30	1	5	1		379
ΙΤΑΛΙΑ	3838	444	23	17	58	61	4441
ΕΛΛΑΔΑ	168	179	2	2	8	13	372
ΙΣΠΑΝΙΑ	837	90	3	2	11	4	947
ΠΟΡΤΟΓ	77	3		1	4		85
ΟΛΛΑΝΔΙ	1919	250	18	11	18	14	2230
ΒΕΛΓ.ΛΟ	1528	217	8	51	12	17	1833
ΣΥΝΟΛΟ	22691	3335	241	158	302	223	26950

Πηγή: IMF Statistical Yearbook
Direction of trade ,1998

ΠΙΝΑΚΑΣ 29**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΓΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	95,79	3,72	0,17	0,03	0,28	0,03	100,00
ΓΕΡΜΑΝ	93,07	6,10	0,13	0,08	0,40	0,23	100,00
Μ.ΒΡΕΤ.	96,65	2,51	0,68	0,00	0,08	0,08	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙ	90,91	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	86,19	12,10	0,68	0,02	0,64	0,36	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	57,96	36,29	3,92	0,26	1,31	0,26	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	89,59	9,48	0,14	0,07	0,57	0,14	100,00
ΠΟΡΤΟΓ	90,12	8,95	0,00	0,00	0,93	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔ	92,46	6,64	0,05	0,10	0,30	0,45	100,00
ΒΕΛ.ΛΟ	90,58	5,06	0,19	3,97	0,13	0,06	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	91,62	7,15	0,34	0,28	0,40	0,21	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 30**ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΓΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.**

ΧΩΡΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙ	ΑΖΕΡΜΠ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΜΟΛΔΑΒΙ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΑΛΛΙΑ	85,52	10,70	0,78	0,91	1,15	0,95	100,00
ΓΕΡΜΑΝ	83,59	13,61	0,63	0,27	1,32	0,59	100,00
ΜΕΓ.ΒΡ	83,43	11,16	3,80	0,50	0,29	0,83	100,00
ΙΡΛΑΝΔΙ	90,24	7,92	0,26	1,32	0,26	0,00	100,00
ΙΤΑΛΙΑ	86,42	10,00	0,52	0,38	1,31	1,37	100,00
ΕΛΛΑΔΑ	45,16	48,12	0,54	0,54	2,15	3,49	100,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	88,38	9,50	0,32	0,21	1,16	0,42	100,00
ΠΟΡΤΟΓ	90,59	3,53	0,00	1,18	4,71	0,00	100,00
ΟΛΛΑΝΔ	86,05	11,21	0,81	0,49	0,81	0,63	100,00
ΒΕΛΓ.ΛΟ	83,36	11,84	0,44	2,78	0,65	0,93	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	84,20	12,37	0,89	0,59	1,12	0,83	100,00

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε. ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]**ΠΙΝΑΚΑΣ 32**

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ Ε.Ε.ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

[illegible]

Από τους Πίνακες(3-32) που έχουμε παραθέσει παραπάνω βλέπουμε μια αρκετά ανεπτυγμένη εμπορική δραστηριότητα των χωρών της Ε.Ε κυρίως με την Ρωσία και την Ουκρανία. Παραδοσιακά μεγάλες δυνάμεις, όπως η Γερμανία και η Γαλλία εμφανίζουν σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.

Σημαντική όμως είναι και η δράση της Ελλάδας στις χώρες αυτές. Αναλύοντας τα στοιχεία βλέπουμε ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην ένατη θέση τόσο στις εξαγωγές όσο και στις εισαγωγές σε σχέση με τις χώρες για τις οποίες έχουμε παραθέσει στοιχεία. Πρέπει να τονίσουμε ότι και άλλες χώρες (Σουηδία , Φιλανδία, Δανία) εμφανίζουν εμπορική δράση στην περιοχή τα τελευταία χρόνια, αλλά στοιχεία υπάρχουν μόνο για τα έτη 1996-1997 και έτσι δεν μπορούμε να προβούμε σε συγκρίσεις και ασφαλή συμπεράσματα.

Οι ελληνικές εξαγωγές στη Ρωσία εμφανίζουν στασιμότητα κατά το έτος 1995 και πτωτική τάση κατά έτη 1996 και 1997.

Όσον αφορά την Ουκρανία, η Ελλάδα βρίσκεται περίπου στη μέση τόσο στον τομέα των εισαγωγών όσο και στο τομέα των εξαγωγών σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Εδώ δεν υπάρχουν πτωτικές τάσεις ή στασιμότητα, με εξαίρεση το 1995.

Στις άλλες Παρευξείνιες χώρες, η εμπορική δραστηριότητα όλων των χωρών της Ε.Ε βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα.

3.2 Εξωτερικό εμπόριο Ελλάδας με Παρευξείνιες Χώρες

Η εμπορική δραστηριότητα της Ελλάδας στις Παρευξείνιες χώρες (Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Γεωργία, Μολδαβία Ουκρανία, Ρωσία) έχει τονωθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω της μεταστροφής των τοπικών αγορών στο φιλελεύθερο σύστημα.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η εισαγωγική-εξαγωγική δραστηριότητα της Ελλάδας στις χώρες αυτές, για τα έτη 1996-1997-1998.

Πίνακας 33: Εισαγωγές της Ελλάδας από παρευξείνιες χώρες

ΚΩΣ	ΧΩΡΑ	1996		1997		1998	
		ΑΞΙΑ σε δολ. ΗΠΑ	%	ΑΞΙΑ σε δολ. ΗΠΑ	%	ΑΞΙΑ σε δολ. ΗΠΑ	%
3075	ΡΩΣΙΑ	694772	2,56	634505	2,35	488355	1,62
3072	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	104446	0,39	58639	0,22	66487	0,22
3076	ΓΕΩΡΓΙΑ	7404	0,03	2539	0,01	6766	0,02
3074	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	6996	0,03	7000	0,03	3619	0,01
3077	ΑΡΜΕΝΙΑ	294	0	218	0	524	0
3078	ΑΖΕΡΜΗΛΑΙΤΖΑΝ	72	0	1864	0,01	138	0
	ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝ	813985	3	704765	2,61	565889	1,87
	ΛΟΙΠ.ΧΩΡΕΣ	26302587	97	23346406	97,39	29649963	98,1
							3
	ΣΥΝ ΧΩΡΩΝ	27116571	100	27051170	100	30,215.852	100

ΚΩΔ	ΧΩΡΑ	1996		1997		1998	
		ΑΞΙΑ\$	%	ΑΞΙΑ\$	%	ΑΞΙΑ\$	%
3075	ΡΩΣΙΑ	358559	3,17	418.382	3,76	267.935	2,48
3072	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	138653	1,23	130.214	1,17	82.930	0,77
3076	ΓΕΩΡΓΙΑ	18842	0,17	24.775	0,22	23.595	0,22
3074	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	9820	0,09	9.380	0,08	8.059	0,07
3077	ΑΡΜΕΝΙΑ	4709	0,04	6.975	0,06	9.455	0,09
3078	ΑΖΕΡΜΗΛΑΙΤΖΑΝ	2315	0,02	17.113	0,15	10.665	0,1
	ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝ	532938	4,71	606.840	5,45	402.639	3,72
	ΛΟΙΠ.ΧΩΡΕΣ	10774430	95,29	10.531.827	94,55	10419626	96,2
							8
	ΣΥΝ ΧΩΡΩΝ	11307368	100	11.138.666	100	10.822.265	100

Πηγή: ΕΣΥΕ

Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας με τις Παρευξείνιες Χώρες στη συντριπτική του πλειοψηφία, διεξάγεται με τη Ρωσία σε ποσοστό γύρω στο 68% , και στη συνέχεια με την Ουκρανία σε ποσοστό γύρω στο 22%.

Η Ρωσία αποτελεί σημαντική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, καθώς αποτελεί μια τεράστια αγορά 150 εκ. κατοίκων. Σημαντική είναι η ελληνική επενδυτική δραστηριότητα στους τομείς της εμπορικής συνεργασίας, των μικτών επιχειρήσεων, της ναυτιλίας, του τουρισμού, των μεταφορών και των κατασκευών .

Ήδη ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων είτε αμιγώς ελληνικών είτε μικτών ελληνο-ρωσικών συμφερόντων δραστηριοποιείται στους τομείς της γεωργίας, της βιομηχανίας, του εμπορίου, των κατασκευών, των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας, του τουρισμού και των μεταφορών .

Ομοίως και η Ουκρανία, αποτελεί ελκυστική αγορά καθώς κάθε χρόνο ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των δύο αυτών παρουσιάζει αυξητική τάση.

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

4.1 Γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία

Πληθυσμός : 52 εκατ.

Έκταση : 603.700 Km²

Γλώσσα : Ουκρανική

Θρήσκευμα : Ορθόδοξοι

Η Ουκρανία αποτελεί την Τρίτη μεγαλύτερη χώρα που προέκυψε από τη διάσπαση της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ, μετά τη Ρωσία και το Καζακστάν. Είναι όμως ένα νέο κράτος που τώρα προσπαθεί να χτίσει την οικονομία του, να θεμελιώσει το νομικό και θεσμικό πλαίσιο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του και γενικά να διαμορφώσει την πολιτική του απέναντι σε κάθε τομέα²⁰.

4.2 Οικονομία

Η Ουκρανική Οικονομία έχει υποστεί σημαντικά πλήγματα από το 1991²¹. Μία από τις σημαντικότερες αιτίες ήταν οι προστριβές με τη Ρωσία και οι συνέπειες τους στην αμοιβαία διακίνηση καυσίμων και αγροτικών προϊόντων μεταξύ των δύο χωρών. Παράλληλα η Κυβέρνηση προσπάθησε να κάνει στροφή προς την ελεύθερη αγορά με τον περιορισμό των επιδοτήσεων και την προώθηση των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Η γρήγορη όμως επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου αποτέλεσε την κύρια αιτία της οικονομικής κρίσης του 1994, που απείλησε το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα και είχε σαν αποτέλεσμα να πάψει το Καρμποβανετς²² να είναι μετατρέψιμο έναντι των ξένων νομισμάτων. Η κατάσταση αυτή ανατράπηκε και τώρα επίσημο νόμισμα της Ουκρανίας είναι το γκριβνα που αντικατέστησε το κουπόνι (Καρμποβανετς). Οι συναλλαγές γίνονται σ' αυτό το νόμισμα, όμως κεντρικός ρυθμιστής στην αγορά παραμένει το δολάριο, που αναγράφεται σε όλους τους καταλόγους λιανικής πώλησης ως «υποθετική τιμή». Είναι δηλαδή ειδική μονάδα μέτρησης της αξίας των προϊόντων, ώστε να μην επηρεάζονται οι τιμές από τις υποτιμήσεις του γκριβνα²³.

²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε EIU Country Ukraine,(3 quarter 1998)

²¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε EIU Country profile 1998-1999

²² Καρμποβανετς, το κουπόνι, το οποίο αντικαταστάθηκε από το νόμισμα γκριβνα, τον Ιούλιο του 1997.

²³ βλ. Δημοπούλου (1997)

Κυριότερο αγκάθι στην οικονομική μεταρρύθμιση αποτελεί η πανίσχυρη Μαφία, που έχει διεισδύσει σε ζωτικούς χώρους της οικονομικής ζωής. Υπάρχει η «Κρατική Μαφία», η οποία προσπαθεί να ελέγξει όλες τις συμφωνίες, τις συναλλαγές, τις εγκρίσεις και τους νόμους και η Μαφία του υπόκοσμου που ελέγχει την παραοικονομία.

4.2.1 Βασικοί Οικονομικοί Δείκτες

Το Ακαθάριστο εγχώριο Προϊόν σημείωσε πτώση της τάξεως του 58,5% την περίοδο 1990-1995, αν και ο ρυθμός της καθοδικής πορείας ανεστάλη το 1995²⁴. Η παραγωγή στους περισσότερους τομείς συνέχισε να μειώνεται μέχρι το 1997, σημειώνοντας μείωση το ΑΕΠ την χρονιά αυτή κατά 4% έναντι μείωσης κατά 10% το 1996. Η προσπάθεια της Ουκρανικής Κυβέρνησης για φορολογική μεταρρύθμιση, μαζικές ιδιωτικοποιήσεις, μείωση του πληθωρισμού καθώς επίσης και εκσυγχρονισμό του ενεργειακού και αγροτικού τομέα, δημιούργησε στις αρχές του 1998 ένα κλίμα αισιοδοξίας ότι η χώρα για πρώτη φορά μετά την ανεξαρτητοποίηση της από την Σοβιετική Ένωση το 1991, θα πραγματοποιούσε ανάπτυξη της τάξεως του 0,5%.

Ο ενθουσιασμός όμως αυτός ανετράπη από την χρηματοοικονομική κρίση στην Ρωσία τον Αύγουστο του 1998 και τον αντίκτυπο που είχε στην Ουκρανική Οικονομία η υποτίμηση του ρωσικού νομίσματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 35: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΕΠ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ.

1993	1994	1995	1996	1997	1998
-14,2	-23	-11,8	-10,1	-4	+ 0,5

Πηγή: IMF, World Bank

Η μείωση του πληθωρισμού αποτελεί το μεγαλύτερο επίτευγμα της Κυβερνητικής Πολιτικής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ.

1993	1994	1995	1996	1997	1998
10155	401%	182%	39,7%	24%	10-12%

Πηγή IMF, World Bank

²⁴ βλ. Wilson, (1998)

Ο μέσος μηνιαίος μισθός είναι 60-80 δολ. σε ΗΠΑ. Ο επίσημος κατώτατος μισθός είναι 35 USD επί του οποίου καθορίζονται οι φορολογικές κλίμακες και οι συντάξεις. Το όριο της φτώχειας είναι 24 δολ. σε ΗΠΑ μηνιαίως. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού συμπληρώνει το εισόδημα του και με άλλες δραστηριότητες (μικροέμποροι, υπηρεσίες).

Βέβαια όσο δραματική και αν διαγράφεται η οικονομική κατάσταση της χώρας από τους οικονομικούς δείκτες, υπάρχει η αίσθηση ότι είναι καλύτερη από αυτή που παρουσιάζουν τα επίσημα στοιχεία. Στο γεγονός αυτό συντελεί και η παραοικονομία που αναπτύχθηκε μετά την κατάρρευση του προηγούμενου συστήματος. Εκτιμάται ότι το μέσο ετήσιο εισόδημα είναι αυξημένο κατά 300% από τα επίσημα στοιχεία²⁵.

4.2.2 Αγροτική Παραγωγή

Η αγροτική παραγωγή θεωρείται παραδοσιακά ένας από τους περισσότερο δυναμικούς κλάδους της Ουκρανικής Οικονομίας. Στον 19ο αιώνα Ουκρανία είχε απόκτηση την φήμη της bread-basket της Ευρώπης, καθώς μεγάλες ποσότητες δημητριακών εξάγονταν από τις γόνιμες κεντρικές πεδιάδες της. Εντούτοις, η συλλογική οργάνωση της παραγωγής στις αρχές της δεκαετίας του 1930 σε συνδυασμό με το μεγάλο λιμό του 1932-33 και το κύμα μαζικής μετανάστευσης του πληθυσμού στις πόλεις συντέλεσαν ώστε η αγροτική παραγωγή να παραμείνει σ' ένα σχετικά χαμηλό επίπεδο.

Στις αρχές του 1990 η Ουκρανία κατείχε 42 χιλ. εκτάρια αγροτικής γης, από τα οποία τα 32 χιλ. εκτάρια είναι καλλιεργήσιμη γη. Βέβαια ένα σημαντικό τμήμα της αγροτικής της έκτασης υπέστη σοβαρό πλήγμα από το μεγάλο ατύχημα του Τσερνομπίλ στην Βόρεια Ουκρανία. Η κεντρική Black earth περιοχή παρέμεινε γόνιμη, αλλά ατός τέλος της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές του 1990 η άρδευση μιας ανυδρής παραλιακής περιοχής στο νότο αποτέλεσε ένα οξύ πρόβλημα. Παρόλα αυτά το 1990 η αγροτική γη της Ουκρανίας ήταν ικανή να παράγει 25% της συνολικής αγροτικής παραγωγής της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Ο αρνητικότερος παράγοντας στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα ήταν η συνεχής κυριαρχία των προέδρων των συνεταιριστικών καλλιεργειών και των αρχηγών των αγροτοβιομηχανικών, οι οποίοι δημιούργησαν μια ισχυρή κάστα ενάντια σε μια

²⁵ Central European Economic Review, April 1995

ριζική μεταρρύθμιση που αφορούσε την αγροτική νομοθεσία και την αναδιανομή της αγροτικής γης.

Εκτιμήθηκε ότι πάνω από το μισό της συνολικής εγχώριας παραγωγής απέτυχε να υπερκεράσει τα αποθέματα λιανικής πώλησης λόγω αποσύνθεσης και φθοράς, ακριβώς γιατί η παραγωγή ήταν χαμηλής ποιότητας. Περισσότερο από το 80% των καλλιεργειών στα μέσα του 1998 ήταν μη κερδοφόρα²⁶.

Η διαδικασία κατανομής των αγροτικών καλλιεργειών σε ιδιώτες στο πλαίσιο των ιδιωτικοποιήσεων προχώρησε με πολύ αργούς ρυθμούς. Μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 1998 μόνο το 4% της γης είχε ιδιωτικοποιηθεί.

4.2.3 Βιομηχανική Παραγωγή

Κατά το 1995–96 η παραγωγή στους περισσότερους τομείς μειώθηκε κατά το ήμισυ σε σχέση με το επίπεδο της παραγωγής το 1991. Σύμφωνα με την World Bank, το βιομηχανικό ΑΕΠ παρουσίασε πτώση της τάξεως του 8,9% ετησίως από το 1985-95. Η Ουκρανία παρήγαγε ένα σχετικά υψηλό αριθμό ημικατεργασμένων και ελαφριάς βιομηχανίας προϊόντων, για τα οποία όμως μετά την απελευθέρωση του εμπορίου, δεν μπορούσε να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητα της. Η ελαφριά βιομηχανία υπέφερε ιδιαίτερα από τον ανταγωνισμό των εισαγόμενων προϊόντων.

Το 1996 η Βιομηχανία (συμπεριλαμβανομένου των λατομείων, των μεταλλίων και των κατασκευών) υπολογίζεται στο 29% του ΑΕΠ. Η βαριά βιομηχανία συνέχισε να κυριαρχεί στον τομέα, με την βιομηχανία σιδήρου να είναι ο μεγαλύτερος τομέας της οικονομίας, στο τέλος της δεκαετίας του 1990. Το Σεπτέμβριο του 1997 η Κορεατική επιχείρηση Daewoo ίδρυσε μια μικτή επιχείρηση με την AutoZaz, την μεγαλύτερη βιομηχανία αυτοκινήτων στην Ουκρανία.

Σημαντικό πρόβλημα για την Ουκρανία προέκυψε με την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης στον τομέα της βιομηχανίας, δεδομένου ότι ένα σχετικά υψηλό ποσοστό της παραγωγής ήταν ήδη τοποθετημένο στην Ουκρανία²⁷. Ειδικότερα, υπήρχε το φημισμένο εργοστάσιο κατασκευής πύραυλων στην πόλη Dnepropetrovsk, το μεγαλύτερο στον κόσμο.

²⁶ βλ. Wilson, (1998)

²⁷ Wilson, UKRAINE, (1998)

Σύμφωνα με κυβερνητικά στοιχεία περίπου 1840 βιομηχανίες άμυνας απασχολούσαν στα 2,7 εκ. άτομα το 1993 και ήταν υπεύθυνες για το 30% συνολικής βιομηχανικής παραγωγής στην Ουκρανία .

Η δυναμική της βιομηχανικής παραγωγής επηρεάστηκε αρνητικά από την κάμψη που σημειώθηκε σε κρίσιμους τομείς της ουκρανικής βιομηχανίας, όπως η σιδηρομεταλλουργία, η μηχανουργία, η επεξεργασία μετάλλων, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τομείς που καλύπτουν το 50% της συνολικής βιομηχανικής παραγωγής.

Το ενδιαφέρον της ουκρανικής κυβέρνησης στρέφεται στην παραγωγή ενέργειας η οποία έχει θέσει σε τροχιά υλοποίησης ένα αρκετά φιλόδοξο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγικότητα και να μειώσει το κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ισχύος²⁸ .

4.2.4 Εξωτερικό Εμπόριο

Βασικός εμπορικός εταίρος της Ουκρανίας είναι παραδοσιακά η Ρωσία. Σημαντικές όμως είναι και οι εμπορικές συναλλαγές της με τις υπόλοιπες χώρες της πρώην Σοβιετικής . Κύριος προμηθευτής ενέργειας της Ουκρανίας είναι η Ρωσία. Στα πλαίσια της προσπάθειας να σταματήσει η εξάρτηση της αυτή από τη Ρωσία αναζητούνται εναλλακτικές πηγές ενέργειας τόσο στην ίδια την Ουκρανία όσο και σε άλλες χώρες πέρα από τη Ρωσία.

Οι εξαγωγείς της Δυτικής Ευρώπης, καθώς και εξαγωγείς από την Κίνα, την Πολωνία και την Τουρκία σταθεροποιούν και επεκτείνουν την παρουσία τους σε συγκεκριμένους κλάδους.

4.2.5 Τραπεζικό Σύστημα και Χρηματογορές.

Το τραπεζικό σύστημα στην Ουκρανία είναι λιγότερο ανεπτυγμένο σε σχέση με αυτό των περισσότερων χωρών-μελών της ΟΣΕΠ. Οι πρώην κρατικές τράπεζες εξακολουθούν να έχουν κάποια προνόμια όπως η δανειοδότηση του βιομηχανικού και αγροτικού τομέα καθώς και προνομιακά επιτόκια στις συναλλαγές τους με τη Κεντρική Τράπεζα της χώρας²⁹.

²⁸ The economist intelligence Unit,(1997)

²⁹ Economist Intelligence Unit, Country Report 2nd quarter1999,Ukraine σελ.22

Οι αγορές χρεογράφων είναι σε νηπιακή ηλικία. Το Ουκρανικό Χρηματιστήριο ιδρύθηκε το 1991 ενώ η διαπραγμάτευση χρεογράφων ξεκίνησε το 1993. Οι επενδύσεις στο χρηματιστήριο εξακολουθούν να μην είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

4.3 Νομικό Καθεστώς και Ξένοι επενδυτές

4.3.1 Νομικό Καθεστώς για τις ξένες επενδύσεις

Ο αρχικός νόμος ξένων επενδύσεων με τις διευκολύνσεις που παρείχε έγινε η αιτία για εκτεταμένη φοροδιαφυγή³⁰. Έτσι τον Μάιο του 1993 θεσπίστηκε νέος νόμος ξένων επενδύσεων, ο οποίος στη συνέχεια αναθεωρήθηκε τον Ιανουάριο του 1995. Οι επενδύσεις των αλλοδαπών επιχειρήσεων μπορεί να είναι ίδρυση μκτής επιχείρησης ή εξαγορά τμήματος ήδη υπάρχουσας, ίδρυση επιχείρησης, ή θυγατρικής, απόκτηση εξ' ολοκλήρου ή σε συνεργασία με νομικά ή φυσικά πρόσωπα από την Ουκρανία εκτάσεων γης και δικαίωμα για την εκμετάλλευση των φυσικών πηγών, απόκτηση κινητών και ακινήτων.

Ο συντελεστής του φόρου εισοδήματος των εταιρειών είναι 30% επί των καθαρών εσόδων, ενώ ο συντελεστής του ΦΠΑ είναι 20%. Το άλλοτε προνόμιο πενταετούς φορολογικής απαλλαγής των επιχειρήσεων συμμετοχής ξένων κεφαλαίων έχει πλέον καταργηθεί.

Ο νέος νόμος για τη φορολόγηση των επιχειρήσεων, που τέθηκε σε ισχύ από τον Ιανουάριο του 1995, καταργεί το προνόμιο αυτό για όλες τις επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν ή θα ιδρυθούν μετά την ημερομηνία αυτή. Παράλληλα όμως έχουν γίνει αλλαγές που μπορούν να αντισταθμίσουν το μέτρο αυτό. Τώρα πια οι επιχειρήσεις φορολογούνται με βάση τα κέρδη και όχι το κύκλο εργασιών. Επίσης σύμφωνα με το νέο νόμο, μπορούν να μεταφέρουν για πέντε χρόνια ζημίες των τριών πρώτων χρόνων λειτουργίας της επιχείρησης. Το γεγονός αυτό είναι σημαντικό εάν λάβουμε υπόψη το ύψος του πληθωρισμού. Επίσης σύμφωνα με το νέο νόμο εφαρμόζεται 15% φόρος εισοδήματος σε όσους, χωρίς να είναι κάτοικοι της χώρας, έχουν κέρδη στην Ουκρανία. Το μέτρο αυτό συνήθως αναιρείται από συμφωνίες διπλής φορολογίας.

Η εκτεταμένη γραφειοκρατία και το συνεχώς μεταβαλλόμενο νομικό πλαίσιο της χώρας μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στους ξένους επενδυτές. Για το λόγο

³⁰ Τα πορίσματα του Εμπορικού Ακόλουθου στην Ετήσια Έκθεση για την Οικονομία της Ουκρανίας το 1998. Ελληνικό Κέντρο Εξωτερικού Εμπορίου στην Οδησό.

αυτό, είναι προτιμότερο οι ξένοι επενδυτές να συνεργάζονται με αξιόπιστους Ουκρανούς εταίρους ή έμπειρους δυτικούς συμβούλους. Οι επενδυτές πρέπει να ενημερώνονται για τις νέες εξελίξεις και μεταβολές που αφορούν τους νόμους με ισχύ σ' όλη τη χώρα καθώς και να κρατούν λεπτομερή αρχεία με όλες τις κινήσεις τους.

4.3.2 Ξένες επενδύσεις

Επενδυτές από διάφορες χώρες ενδιαφέρθηκαν από πολύ νωρίς για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην Ουκρανία .

Σύμφωνα με το Ουκρανικό Υπουργείο Στατιστικής, οι χώρες με τις σημαντικότερες επενδύσεις στην Ουκρανία είναι οι Η.Π.Α, που έχει τη μερίδα του λέοντος και ακολουθεί η Γερμανία. Επενδύσεις έχουν επίσης πραγματοποιήσει η Αυστρία, η Μεγάλη Βρετανία, η Ελβετία, η Κύπρος, η Ιταλία, η Πολωνία, το Ισραήλ και η Αυστραλία .

Μερικές από τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις που έχουν γίνει μέχρι τώρα³¹:

- RJ. Reynolds Tobacco-Kyiv JSC: πώληση εγχωρίως παραγομένων τσιγάρων. Η εταιρία διατηρεί εργοστάσια στο Κρεμεντσουκ και στο Λβοβ. Συνολική επένδυση 20 εκατ. δολ. Απασχολεί 1400 εργαζομένους.
- Mc Donald's : Λειτουργία 7 καταστημάτων στο Κίεβο με πρόβλεψη για το Ντιεπροπετροβσκ και Οδησσό. Συνολική επένδυση 23 εκ.δολ. Απασχολεί 1300 εργαζομένους
- Phillip Morris : Συνολική επένδυση 23,4 εκ. δολ. Απασχολεί 400 –500 εργαζομένους.
- ABB-RZVA joint venture μεταξύ της Asian Brown Boveri (ABB) ελβετοσουηδικού ενεργειακού ομίλου και της Ουκρανικής RZVA. Παράγει εξοπλισμό medium voltage από το Νοέμβριο του 1995.
- Η ουκρανική Orion Co, με έδρα το Ιβάνο –Φρανκιβσκ συνέστησε j.v. με την ουγγρική MOL για την δημιουργία διυλιστηρίου του Kemopetrol Oil. Συνολική επένδυση 40 εκ. δολ. Αναμένεται να παράγει 400,000 τόνους gasoline ετησίως.
- Η Poltava Petroleum Co, η οποία είναι j.v. μεταξύ της JKC Oil and Gas (βρετανική) και της ουκρανικής κυβέρνησης άρχισε να λειτουργεί το 1994 με στόχο

³¹ΟΠΕ, Φάκελος Ουκρανία, 1997.

την αύξηση παραγωγής 5 πετρελαιοπηγών κοντά στη Πολτάβα. Συνολική επένδυση 32 εκ.δολ.(8 εκ. από την EBRD).

- Μια νέα γραμμή παραγωγής της Pepsico άρχισε να λειτουργεί στα τέλη του 1996 στο εργοστάσιο Rosy Bukonny στο Τσερνίβτσι. Η εταιρία κατέχει το 20,5 της ουκρανικής αγοράς αναψυκτικών.
- Η Coca-Cola Amatil (διεθνής συνεργάτης της Coca-Cola) είναι από τους μεγαλύτερους επενδυτές στην Ουκρανία με επενδύσεις που φθάνουν τα 100 εκ. δολ. Η εταιρεία απασχολεί 2000 άτομα.
- Η Cargill είναι μια αμερικανική εταιρία που έχει επενδύσει πάνω από 10 εκ. δολ. στον αγροτοβιομηχανικό ουκρανικό τομέα .
- Η ουκρανοελβετικών συμφερόντων Ilta Holdings που εξυπηρετεί και ελληνικά συμφέροντα εξαγόρασε το 70% εργοστασίου παραγωγής ηλιελαίου στο Ντιεπροπετρόβσκ, εκσυγχρονίζοντας πλήρως τον υπάρχοντα εξοπλισμό.
- Τον Αύγουστο του 1995 η KRAFT General Foods Int (αμερικανική) εξαγόρασε το 88% του κρατικού εργοστασίου σοκολάτας Trostyanets για 25 εκ. δολ.
- Τον Ιούλιο του 1995 η ιταλική STIMET που ειδικευτεί σε προκατασκευασμένα οικοδομικά υλικά συνέστησε j.v. με την Ukrainian Railway Co για την παραγωγή σιδηροδρομικών βαγονιών. Συνολική επένδυση 7,2 εκ. δολ.

4.3.3 Ιδιωτικοποιήσεις

Θεωρητικά, η Ουκρανία είχε ένα από τα πιο φιλόδοξα και εντυπωσιακά προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Στην πράξη όμως, η ιδιωτικοποίηση συνεχίζεται με πολύ αργό ρυθμό ιδιαίτερα στις μεσαίου και μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις καθώς επίσης και στον αγροβιομηχανικό τομέα. Το 1995 το Ουκρανικό Κοινοβούλιο απέρριψε το πρόγραμμα για μαζικές ιδιωτικοποιήσεις. Παρόλα αυτά οι ιδιωτικοποιήσεις συνεχίζονται, ενώ πολλές κρατικές επιχειρήσεις αναζητούν ξένους επενδυτές .

5. ΤΟ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

5.1 Γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία

Έκταση : 6,592,850

Πληθυσμός: 147,100,000

Επίσημη Γλώσσα: Η Ρωσική

5.2 Οικονομία

Συνολικά η όλη προσπάθεια αλλαγής του Ρωσικού οικονομικού συστήματος από ένα κεντρικά διοικούμενο σοσιαλιστικό σύστημα σε ένα καπιταλιστικό σύστημα της αγοράς εκτελέστηκε με έναν κάπως συγκεχυμένο και περίπλοκο τρόπο εξαιτίας διαφόρων πολιτικών αντιδράσεων οι οποίες δημιούργησαν μια ασυνέχεια στα μεταρρυθμιστικά μέτρα. Όλη αυτή η κατάσταση οξύνθηκε ακόμα περισσότερο εξαιτίας της χρηματοοικονομικής κρίσης η οποία εκδηλώθηκε στα μέσα του 1998.

Η μεταρρυθμιστική διαδικασία στη Ρωσία στόχευε προς τρεις κατευθύνσεις³²: στην φιλελευθεροποίηση (Liberalization) η οποία είχε την έννοια της κατάργησης όλων των κρατικών διοικητικών ελέγχων πάνω στις τιμές, τα παραγόμενα προϊόντα (outputs), τις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Δεύτερον στην σταθεροποίηση (stabilization) της αγοραστικής δύναμης του εθνικού νομίσματος το οποίο απειλείτο από τον κίνδυνο του πληθωρισμού εξαιτίας της απελευθέρωσης των τιμών και τρίτον στην ιδιωτικοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων ή ακόμα και στην δημιουργία νέων. Παρόλα αυτά, η φιλελευθεροποίηση στην Ρωσική οικονομία ήταν σε μεγάλο βαθμό ατελής, αφού πολλές από τις τιμές όπως αυτές των ενουκίων κατοικιών και των καύσιμων καθώς και άλλων βασικών καταναλωτικών αγαθών βρισκόταν υπό κάποιο καθεστώς κρατικού έλεγχου.

Όσον αφορά την σταθεροποιητική πολιτική, η Ρωσική οικονομία δεν διέθετε μια αναπτυγμένη αγορά κεφαλαίου η οποία θα μπορούσε να ελαχιστοποιήσει το πληθωριστικό αντίκτυπο ενός ελλείμματος του προϋπολογισμού, χρηματοδοτώντας το, μέσω της έκδοσης κρατικών ομολόγων. Έτσι τα εργαλεία στα χέρια των ασκούντων την οικονομική πολιτική ήταν πολύ περιορισμένα όσον αφορά τις

³² Hanson, (1998)

απαιτούμενες πολιτικές για τον έλεγχο του πληθωρισμού-αποφυγή ή ελαχιστοποίηση του ελλείμματος και περιορισμός της μεγέθυνσης (growth) της προσφοράς χρήματος. Έτσι την περίοδο 1992 και 1993 τα μόνα μέσα χρηματοδότησης του ελλείμματος ήταν η εξωτερική χρηματοδότηση και η επέκταση της προσφοράς χρήματος. Διαφάνηκε λοιπόν τότε η ανάγκη μείωσης του ελλείμματος προϋπολογισμού. Προς αυτήν την κατεύθυνση στόχευαν και οι πολιτικές της ανάπτυξης μιας αγοράς treasury bills η οποία παρείχε την δυνατότητα χρηματοδότησης του ελλείμματος με μικρότερες πληθωριστικές παρενέργειες. Άλλωστε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο παρείχε ένα βοηθητικό δάνειο της τάξεως των \$ 6.800 εκ. στις αρχές του 1995 και \$ 10.200 εκ. το 1996 τα οποία κατευθύνθηκαν εξ'ολοκλήρου στην χρηματοδότηση του προϋπολογιστικού ελλείμματος. Όλες αυτές οι πολιτικές στόχευαν στον έλεγχο του πληθωρισμού, ζήτημα ζωτικής σημασίας για μια οικονομία η οποία προσπαθεί να μεταβεί από ένα κεντρικά διοικούμενο σύστημα σε ένα σύστημα της οικονομίας της αγοράς. Και είναι το θέμα του ελέγχου του πληθωρισμού κατά τη διάρκεια αυτής της μετάβασης ζωτικής σημασίας διότι μόνο εφόσον το εθνικό νόμισμα είναι λογικά σταθερό μπορούν να εγκαθιδρυθούν και να λειτουργήσουν οι θεσμοί της οικονομίας της αγοράς (ελεύθερη αγορά: αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών, αύξηση πληθωρισμού, πράγμα μη επιθυμητό). Στην αντίθετη περίπτωση προκαλούνται εμπόδια για τις επενδύσεις, υπάρχει εκροή νομίσματος και υπάρχει ο κίνδυνος υπερπληθωρισμού. Η Ρωσία την περίοδο 1991-1995 απέφυγε τον υπερπληθωρισμό αλλά η μεγέθυνση των τιμών υπήρξε μεγάλη.

Συνολικά η σταθεροποιητική διαδικασία ήταν δύσκολη ενώ η κατάσταση επιδεινώθηκε ακόμα περισσότερο όταν την περίοδο 1997-1998 η Ρωσική οικονομία δέχτηκε ένα ακόμα πλήγμα δεχόμενη τις επιπτώσεις από την χρηματοοικονομική κρίση την Ασία. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο έπεισε την Ρωσική Κυβέρνηση να ανοίξει την αγορά χρέους (open debt mkt) στους ξένους επενδυτές οι οποίοι όμως φοβόντουσαν την εύθραυστη δημόσια χρηματοδότηση της Ρωσίας καθώς επίσης και μια υποτίμηση στο Ρούβλι. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην αύξηση των επιτοκίων σε επίπεδα που απειλούσαν τον προϋπολογισμό του 1998. Τελικά τον Ιούλιο του 1998 οι Κυβερνήσεις των Δυτικών Χωρών μέσω του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου συμφώνησαν να δώσουν ένα επείγον δάνειο στη Ρωσία της τάξεως των \$ 22.600 εκ

(περιλαμβάνεται χρήματα από προηγούμενα δάνεια που δεν είχαν απορροφηθεί), το οποίο θα βοηθούσε στην σταθεροποίηση της αγοράς .

Συνολικά η σταθεροποιητική διαδικασία ήταν δύσκολη. Όμως στα μέσα του 1998 είχε σημειωθεί κάποια πρόοδος αφού ο πληθωρισμός έπεσε στο επίπεδο του 10% ανταποκρινόμενος στις πολιτικές κάλυψης των προϋπολογιστικών ελλειμμάτων μέσω χρηματοδότησης, μέσω treasury bill και μέσω εξωτερικού δανεισμού (κυρίως από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο).

Στο μεταξύ η εξωτερική χρηματοδότηση (external finance) της Ρωσίας παρέμενε προβληματική.

Η σημαντική μείωση του πληθωρισμού έδωσε την δυνατότητα στην Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας να προωθήσει δύο πολιτικές οι οποίες σχεδιάστηκαν τόσο για συμβολική όσο και για ουσιαστική προώθηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Έτσι από το 1995 έθεσε υπό έλεγχο την συναλλαγματική ισοτιμία Δολ /ρούβλι, περιορίζοντας τις διακυμάνσεις μέσα σε προκαθορισμένα όρια. Επίσης από τις αρχές του 1998 εισήχθη ένα νέο ρούβλι το οποίο αντικατέστησε το παλιό σε μια αναλογία 1/1000. Ο στόχος για τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά το 1998 ήταν να διατηρηθεί στο επίπεδο 6,1 ρούβλια /Δολ .με ένα περιθώριο διακύμανσης + -15%, στόχος ο οποίος τελικά δεν επιτευχθεί. Γενικά θα πρέπει να πούμε ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου 1992 –1998 το ρούβλι μείωσε την αξία του σε σχέση με τα περισσότερα Δυτικά νομίσματα .

Μέσα σ' όλο αυτό το κλίμα έρχεται να συμπληρώσει την εικόνα και η πραγματική οικονομία, η οποία δεν μπορούσε να προσαρμοστεί επιτυχώς στο νέο οικονομικό περιβάλλον. Έτσι παρέμειναν ανοικτές αρκετές προβληματικές κρατικές και ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις, ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι προοπτικές για ανάκαμψη τους ήταν μηδαμινές .

5.2.1 Βασικοί Οικονομικοί δείκτες

Η πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στη Ρωσία κατά την περίοδο 1989 –1996 ήταν δραματική. Σύμφωνα με τη Ρωσική Κρατική Επιτροπή Στατιστικών Στοιχείων, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (GDP) σε σταθερές τιμές παρουσίασε μια πτώση της τάξεως περίπου του 43%. Μετά το 1996 το ΛΕΠ είχε μια οριακή πορεία

σημειώνοντας κατά το 1997 μια οριακή αύξηση η οποία ακολουθήθηκε από μία αντίστοιχη πτώση το πρώτο εξάμηνο του 1998.

Στα μέσα του 1998 σύμφωνα με επίσημες μετρήσεις το ΑΕΠ βρισκόταν σε ένα επίπεδο 57% του αντίστοιχου επιπέδου του 1983³³.

Η διαμόρφωση του ΑΕΠ της Ρωσίας τα τελευταία χρόνια έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 37: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΕΠ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ΑΕΠ σε δισ ρούβλια (τρέχουσες τιμές)	172	611	1.631	2.256	2.675	2.684
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΕΠ (σταθερές τιμές)	-9%	-13%	-4%	-6%	0,4%	-4,6%

Πηγή: Ρωσική Στατιστική Υπηρεσία

Η μείωση του ΑΕΠ αντανακλά την γενικότερη πτώση της παραγωγής τόσο του βιομηχανικού όσο και του γεωργικού τομέα. Παρά την συνολική αυτή μείωση, τους τελευταίους τρεις μήνες του 1998 παρατηρήθηκε ωστόσο σημαντική ανάκαμψη της εγχώριας παραγωγής, σε σύγκριση με τις επιδόσεις του Σεπτεμβρίου, αφού η οικονομική κρίση και η συνεπακόλουθη μείωση των εισαγωγών αφενός μεν υποχρέωσε τις ξένες επιχειρήσεις να επαναπροσανατολίσουν την δραστηριότητα τους στην επί τόπου παραγωγή, αφετέρου δε δόθηκε η ευκαιρία στη ρωσική βιομηχανία να καλύψει με φθηνότερα ρωσικά προϊόντα σημαντικό μέρος της ζήτησης.³⁴

Ο αριθμός των απασχολούμενων μειώνεται διαρκώς. Σύμφωνα με στοιχεία της ρωσικής στατιστικής υπηρεσίας το 1994 ήταν 66 εκατ. ενώ το 1998 έφτασε τα 64,3 εκατ. Το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε έτσι σε 11,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, έναντι 10,8% το 1997.

³³ The Economist intelligence Unit (1999)

³⁴ Ετήσια έκθεση για τη Ρωσία 1999, γραφείο γενικού συμβούλου οικονομικών και εμπορικών υποθέσεων ,ΟΠΕ

Πίνακας 38: Ρυθμός μεταβολής Ανεργίας

ΕΤΗ	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ΑΝΕΡΓΙΑ	5,5	7,4	8,3	9,3	10,8	11,5
% στο εργατικό δυναμικό						

Πηγή : Ρωσική Στατιστική Υπηρεσία

Η μεγάλη ανεργία ήρθε ως αποτέλεσμα των ιδιωτικοποιήσεων, του κλεισίματος παθητικών επιχειρήσεων και των απολύσεων που ακολούθησαν, οι δε ζοφερές προβλέψεις για το μέλλον εξηγούνται, συν τοις άλλοις, και από την αυξανόμενη πίεση για περιορισμό του τεράστιου δημόσιου τομέα κάτω από την επιτακτική ανάγκη για περιορισμό των δημόσιων ελλειμμάτων.

Ο πληθωρισμός αμέσως μετά την πτώση του Σοβιετικού καθεστώτος παρουσιάζει έξαρση, που φθάνει σε τριψήφια νούμερα, ακολουθεί καθοδική

ΠΙΝΑΚΑΣ 39: Ο ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

ΕΤΗ	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	839%	215%	131%	21,8%	11%	85%

Πηγή: Ρωσική Στατιστική Υπηρεσία.

5.2.2 Βιομηχανική Παραγωγή

Η μετακομμουνιστική Ρωσία κληρονόμησε μια βιομηχανική βάση εντάσεως ενέργειας, τεχνολογικά οπισθοδρομική και προσανατολισμένη κυρίως σε μικροηλεκτρονική και άμυνα.³⁵ Ελάχιστες επιχειρήσεις μπόρεσαν να αντεπεξέλθουν στον διεθνή ανταγωνισμό, όταν διεκόπησαν οι επιχορηγήσεις και ο κρατικός παρεμβατισμός στο πλαίσιο της αγοράς.

Κατά την κομμουνιστική περίοδο οι επιχορηγήσεις είχαν την τάση να αυξάνονται ανάλογα με το μέγεθος της παραγωγής σε κάθε τομέα. Έτσι η διακοπή των επιχορηγήσεων έπληξε περισσότερο τους τεχνολογικά ανεπτυγμένους κλάδους. Ακόμα και στους τομείς στους οποίους η Ρωσία είχε συγκριτικά τεχνολογικά πλεονεκτήματα, όπως η διαστημική, το πρόβλημα εστιάζεται στην έλλειψη επενδύσεων και λιγότερο στο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

³⁵ Economist Intelligence Unit, RUSSIA 1997,

Αυτές οι διαρθρωτικές αδυναμίες είχαν σαν αποτέλεσμα την συρρίκνωση της βιομηχανικής παραγωγής, η οποία σύμφωνα με επίσημα στοιχεία το 1997 μειώθηκε κατά 49% σε σχέση με το επίπεδο του 1990, γεγονός το οποίο σε ένα γενικό πλαίσιο αντανακλούσε τόσο τη μεγάλη πτώση στη ζήτηση επενδυτικών αγαθών όσο και την επίπτωση από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό των εισαγωγών.

Ειδικότερα κατά τη διάρκεια 1989-97 η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας παρουσίασε πτώση της τάξεως του 24%, ο τομέας των καυσίμων (πετρέλαιο, φυσικό αέριο και κάρβουνο) κατά το 1/3 και ο τομέας των χημικών γύρω στα 3/5. Μετά το 1995 η παραγωγή στον τομέα των καυσίμων παρέμεινε σχετικά σταθερή. Η πιο μεγάλη μείωση υπήρξε στην ελαφρά βιομηχανία (ενδύματα, υποδήματα και υφάσματα) και στο τομέα του engineering.³⁶

Οι προσπάθειες άλλωστε δημιουργίας ανταγωνιστικών βιομηχανικών επιχειρήσεων μέσω των ιδιωτικοποιήσεων αποδείχθηκαν αναποτελεσματικές. Ειδικότερα παρατηρήθηκε μια βραδύτητα στη διαδικασία αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων, εξαιτίας της έλλειψης επενδυτικών κεφαλαίων καθώς επίσης και στο γεγονός ότι οι διευθυντές δεν μπορούσαν να δράσουν ανεξάρτητα από τους εργαζόμενους φοβούμενοι ότι σε οποιανδήποτε προσπάθεια τους μείωσης του εργατικού δυναμικού (αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα και την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους) θα έβρισκαν ως εμπόδιο τις αντιδράσεις των εργαζόμενων. Αντίστοιχα το διοικητικό προσωπικό των επιχειρήσεων ήταν απρόθυμο να αποδεχθεί κύριους ξένους επενδυτές.

5.2.3 Αγροτική Παραγωγή

Τα κρατικά και συνεταιριστικά (collective) αγροκτήματα έπαιξαν το δικό τους ρόλο στην πτώση του Σοβιετικού καθεστώτος. Το σοβιετικό αγροτικό προϊόν μετά το 1978 βρέθηκε σε μια κατάσταση στασιμότητας. Στην ΕΣΣΔ οι όποιες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες επικεντρωνόταν στον βιομηχανικό τομέα ενώ στην ύπαιθρο έγιναν πολύ περιορισμένες αλλαγές. Το Δεκέμβριο του 1991 η Ρωσική Κυβέρνηση κάλεσε όλα τα κρατικά και αγροκτήματα να αποφασίσουν μετά από συνεννόηση σχετικά με την μελλοντική μορφή οργάνωσης των αγροκτημάτων. Μέχρι το τέλος του χρόνου πάνω από 700 αγροκτημάτων είχαν αποφασίσει πάνω στο θέμα αυτό.

³⁶ Hanson, (1998)

Έτσι περίπου το 1/3 των αγροκτημάτων, 7000 αγροκτήματα διατήρησαν το προηγούμενο καθεστώς, περίπου 9000 αποφάσισαν να μετατραπούν σε εταιρείες, ενώ γύρω στα 1700 έγιναν συνεταιριστικά αγροκτήματα. Άλλωστε στο νέο ρωσικό Σύνταγμα ο τότε πρόεδρος Velssin κατόρθωσε και πέρασε άρθρο που καθιέρωνε την αρχή της ατομικής ιδιοκτησίας ως θεμελιώδες δικαίωμα των ρώσων πολιτών.

Παρά τις όποιες αντικειμενικές δυσκολίες σύμφωνα με επίσημα στοιχεία τα αγροτικά προϊόν έπεσε την περίοδο 1989-1997 λιγότερο απ' ότι το βιομηχανικό προϊόν σημειώνοντας μια μείωση της τάξεως 43% .

5.2.4 Εξωτερικό Εμπόριο

Μετά την διάσπαση της Σοβιετικής Ένωσης, η διάρθρωση των εξαγωγών και των εισαγωγών της Ρωσίας δεν παρουσιάζει βελτίωση σε σχέση με το παρελθόν. Τόσο οι εξαγωγές (πρώτες ύλες, ενέργεια, φυσικό αέριο, όσο και οι εισαγωγές (μηχανήματα, τεχνικός εξοπλισμός, βιομηχανικά είδη κατανάλωσης) έδειχναν ένα κράτος που περισσότερο διατηρεί στοιχεία τριτοκοσμικού επιπέδου και όχι τόσο ευρωπαϊκής χώρας, έστω και μέσου επιπέδου ανάπτυξης .

Έτσι λοιπόν ακόμα και σήμερα η δυναμική του εξωτερικού εμπορίου της Ρωσίας εξαρτάται στενά από την εξαγωγή καυσίμων και πρώτων υλών, χαρακτηριστικό που δεν τη βοηθάει να αναβαθμίσει τη θέση της στη διεθνή αγορά, περιορίζοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη νέων σύγχρονων μορφών οικονομικής συνεργασίας με τους εμπορικούς της εταίρους .

Οι εισαγωγές καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 1992-1996 παρέμεναν συγκρατημένες σε χαμηλά επίπεδα πράγμα που οφειλόταν στην μείωση του Ρωσικού εισοδήματος και άρα στη μειωμένη ζήτηση. Οι εξαγωγές από την άλλη πλευρά έγιναν πιο ελκυστικές στους Ρώσους παραγωγούς. Έτσι δημιουργήθηκε πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Άλλωστε θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η έννοια της λέξεως εξωτερικό εμπόριο για τη Ρωσία ήταν αμφίβολη καθώς το εμπόριο ανάμεσα στη Ρωσία και τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης για κάποιο χρονικό διάστημα θεωρείτο ως εμπόριο ειδικής κατηγορίας. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να πούμε σχετικά με το θέμα του εξωτερικού εμπορίου ότι αυτό παρουσίασε μια δραματική πτώση κατά την περίοδο 1990- 1995. Έτσι ενώ οι εμπορικές εξαγωγές έφταναν τα \$ 85.000 εκ. το 1990, το 1995 έπεσάν στα \$ 64.300 εκ, ενώ το 1997 μια σχετικά μικρή

αύξηση φθάνοντας τα \$ 69.800 εκ. Από την άλλη πλευρά όπως είδαμε και παραπάνω οι εισαγωγές μειώθηκαν ακόμα περισσότερο (μέχρι το 1996) και έτσι το εμπορικό ισοζύγιο το οποίο είχε έλλειμμα της τάξεως των \$ 23.000 εκ. Όμως την περίοδο 1997–1998 οι Ρωσικές εισαγωγές αυξήθηκαν, ενώ οι παγκόσμιες τιμές των εξαγόμενων από τη Ρωσία προϊόντων έπεσαν και έτσι το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου έπεσε το 1997 σε \$19.700 εκ.³⁷

Το συνολικό εμπορικό ισοζύγιο μερικώς αντισταθμίστηκε από την καθαρή εκροή για πληρωμή υπηρεσιών και επιτοκίων. Το 1997 το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ήταν ακόμα θετικό, αλλά σε ένα επίπεδο \$ 3.343 εκ, ποσό πολύ μικρότερο από το πλεόνασμα που παρουσίασε το εμπορικό ισοζύγιο. Και αυτό γιατί το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εξισορροπήθηκε από το λογαριασμό κεφαλαίου του ισοζυγίου πληρωμών. Η εξισορρόπηση όμως αυτή δεν έγινε με ένα υγιή τρόπο, αφού δεν βασιζόταν σε άμεσες ξένες επενδύσεις, αλλά ως επί το πλείστον στην έκδοση των ευροομόλογα. Ακόμα ένας άλλος τρόπος εξισορρόπησης ήταν μέσω της δημιουργίας βραχυχρόνιου κρατικού χρέους, το οποίο όμως μπορούσε να δημιουργήσει μια ασταθή χρηματοδοτική κατάσταση, εφόσον πάντα υπήρχε ο κίνδυνος πρόωρης εκροής κεφαλαίων. Τέλος ένας άλλος τρόπος ήταν μέσω του εξωτερικού δανεισμού από διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς.

5.2.5 Τραπεζικό Σύστημα

Η εμπορική τραπεζική λειτουργία στην Ρωσία ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1980, όταν οι πρώτες μη κρατικές τράπεζες δημιουργήθηκαν κάτω από το νόμο του 88 για co-operative. Ο τομέας αυτός αναπτύχθηκε με ιδιαίτερα έντονους ρυθμούς στις αρχές του 1990. Τα τριμήνια νούμερα του πληθωρισμού λειτούργησαν προς όφελος του τραπεζικού συστήματος (το ενεργητικό τους αυξανόταν πιο γρήγορα από ότι οι υποχρεώσεις τους και την ίδια στιγμή ο υπερπληθωρισμός τις ανακούφιζε από μη εκτελούμενα δάνεια). Η κερδοσκοπία στην αγορά ξένου συναλλάγματος απεδείχθη ιδιαίτερα επικερδής. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η Ρωσία έφτασε το 1994 να έχει πάνω από 2500 τράπεζες.

³⁷ Economist Intelligence Unit, (1998)

Η οικονομική κρίση του 1998 και η υποτίμηση του ρωσικού νομίσματος προκάλεσε σημαντικά προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα. Οι περισσότερες τράπεζες αντιμετώπισαν πρόβλημα ρευστότητας και αρκετές ήταν εκείνες που έκλεισαν³⁸.

5.3 Ξένοι Επενδύτες

Όλες οι μετασοσιαλιστικές χώρες θεωρούν τους ξένους επενδυτές, ως ένα σημαντικό παράγοντα σταθεροποίησης της οικονομίας τους και μετάβασης στην οικονομία της αγοράς. Και αυτό γιατί, η εγχώρια αγορά κεφαλαίου είναι πολύ περιορισμένη και δεν δίνει την δυνατότητα σοβαρών ιδιωτικών επενδύσεων. Οι ξένες εταιρείες επενδύοντας στις χώρες αυτές, φέρνουν μαζί τους δυτικές μεθόδους οργάνωσης και διοίκησης των επιχειρήσεων, διευκολύνουν σημαντικά την πορεία των ιδιωτικοποιήσεων και τον εκσυγχρονισμό των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων.

Ο πολύπλευρος αυτός ρόλος των ξένων επενδύσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την ρωσική οικονομία, η οποία παρουσιάζει μεγάλα προβλήματα και μεγάλη καθυστέρηση σε σχέση με άλλες χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού, παρά το γεγονός ότι εγκαινίασε πρώτη την έναρξη των μεταρρυθμίσεων.

5.3.1 Νομικό καθεστώς για Ξένες επενδύσεις

Αρχικά αντικίνητρο στην επιχειρηματική δραστηριότητα των ξένων στη Ρωσία συνιστούσαν οι υψηλοί δασμοί εισαγωγών, αλλά και εξαγωγών. από το 1993 το καθεστώς βελτιώθηκε. Εξοπλισμός, πρώτες ύλες και γενικότερα υλικοί συντελεστές παραγωγής εισάγονται ατελώς.

Προ της ψήφισης της δεύτερης έκδοσης του νόμου "Για τις μισθώσεις γης" (Απρίλιος 1993) αντικίνητρο συνιστούσε και η απαγόρευση αγοράς γης. Σύμφωνα με το νόμο αυτό η διάρκεια μίσθωσης φθάνει και τα 99 χρόνια, γεγονός που εξουδετερώνει ή αμβλύνει τον σκεπτικισμό που προκαλούσε η πλήρης ασφάλεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της γης.

Επίσης, υπάρχουν αρκετά κίνητρα επανεπένδυσης κερδών, όπως μεγαλύτερη φοροαπαλλαγή και προνομιακή μεταχείριση των επιχειρηματιών που επανεπενδύουν.

³⁸ΕΙΥ 1999-2000

από το 1994 επιτρέπεται η επανεξαγωγή όχι μόνο των κερδών, αλλά και του κεφαλαίου που έχει εισαχθεί και για διάφορους λόγους δεν χρησιμοποιήθηκε. Συχνά, βέβαια, προβάλλονται τεχνητά εμπόδια από τις κρατικές τράπεζες και κυρίως όταν παρατηρείται μείωση των συναλλαγματικών αποθεμάτων.

Στις περιπτώσεις απαλλοτρίωσης ιδιοκτησίας, η οποία ανήκει σε ξένους, σύμφωνα με τη νομοθεσία, το κράτος οφείλει να πληρώσει την αποζημίωση τους σε σκληρό νόμισμα.

Το ύψος του φόρου των εταιριών των περισσότερων δραστηριοτήτων ισούται με το 32% των κερδών. Μόνο από τα κέρδη των χρηματιστηρίων και των μεσαζόντων παρακρατείται το 45%.

Μια διαφοροποίηση όσον αφορά τον καθορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων υπάρχει και σε σχέση με το μέγεθος της επιχείρησης. Στη Ρωσία μικρές θεωρούνται οι επιχειρήσεις που απασχολούν εγχώριο και ξένο προσωπικό, στο μεν παραγωγικό τομέα και τις οικοδομές μέχρι 200 άτομα στη δε επιστημονική έρευνα όχι πάνω από 100 άτομα και στο εμπόριο και τις υπηρεσίες όχι πάνω από 50 άτομα.

5.3.2 Ξένες επενδύσεις

Η μεγάλη εσωτερική αγορά, η πληθώρα των φυσικών πόρων, η εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού καθώς και η γειτνίαση και οι δεσμοί με τις αγορές των πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες προσέλκυσης ξένων επενδύσεων στην Ρωσία. Παρόλα αυτά το επίπεδο προσέλκυσης ξένων επενδύσεων στη Ρωσία είναι χαμηλό, σε σχέση με το μέγεθος της, και οι αιτίες οφείλουν να αναζητηθούν στην έλλειψη σταθερού και σαφούς νομικού και επενδυτικού πλαισίου, στην τεράστια και κατά μεγάλο μέρος διεφθαρμένη γραφειοκρατία, στο φορολογικό και τελωνιακό σύστημα, στο καθώς επίσης και στο τραπεζικό σύστημα.

Τα κύρια πεδία δράσης των ξένων επενδυτών στη Ρωσία διακρίνονται α) στους συναλλαγματοφόρους κλάδους ενέργειας, φυσικού αεριού, πετρελαιοειδών, κοιτασμάτων χρυσού, πολύτιμων λίθων, ορυκτού πλούτου, μεγάλων κατασκευαστικών έργων, μεγάλων βιομηχανικών επιχειρήσεων, εργοστασίων πολεμικής βιομηχανίας, β) τον ευρύ τομέα παραγωγής καταναλωτικών αγαθών, το εμπόριο και γ) το πεδίο των Ιδιωτικοποιήσεων .

Ο συνολικός όγκος των ξένων επενδύσεων στη Ρωσία το 1997 ,σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Ομοσπονδιακής Τράπεζας , ανήλθε σε 43,1 δις δολάρια ΕΙΠΑ. Εξ αυτών τα 24,4 δις (=53% του ΑΕΠ) ήταν οι άμεσες επενδύσεις και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου. Οι άμεσες επενδύσεις ήταν κατά 2,5 φορές μεγαλύτερες σε σχέση με το 1996, αποτελούσαν ωστόσο μόνο το 14 % του συνόλου των επενδύσεων, όπου τη μερίδα του λέοντος καταλάμβαναν οι επενδύσεις Χαρτοφυλακίου με 42% και οι λοιπές επενδύσεις με 43%.

Το μεγαλύτερο μέρος των **άμεσων ξένων επενδύσεων** πραγματοποιήθηκε στον τομέα των τροφίμων και της ενέργειας. Ακολουθούν ο μεταλλουργικός, ο κατασκευαστικός και ο εμπορικός τομέας. από την άλλη πλευρά ο επενδυτικός τομέας, στο οποίο έδειχναν, μέχρι τα μέσα του 1998, μεγάλο ενδιαφέρον οι ξένες εταιρείες και οι ιδιώτες, προσβλέποντας σε γρήγορα κέρδη, ήταν η αγορά βραχυπρόθεσμων κρατικών τίτλων .

Οι μεγαλύτερες ξένες επενδυτικές δραστηριότητες στη Ρωσία είναι οι ακόλουθες ³⁹:

- EXXON and MOBIL από τις αρχές του 1992 διενεργούν έρευνες για την εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου στη δυτική Σιβηρία .
- Η Αμερικανική εταιρεία NOEING υπέγραψε σύμβαση για την κατασκευή αεροδρομίου στο Νοβοσιμπίρσκ στη Σιβηρία⁴⁰.
- Μια επικείμενη, ως γνωστό, επένδυση στη Ρωσία είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης στην κατασκευή του αγωγού πετρελαίου που θα ξεκινάει από τη Ρωσία και μέσω Βουλγαρίας (Μπούργκος) θα φθάνει στην Αλεξανδρούπολη.
- Η PHILIP MORRIS συμμετέχει με ποσοστό 60% σε εργοστάσιο παραγωγής τσιγάρων στην Πετρούπολη .
- Η Αμερικανική εταιρία καπνών R.J REYNOLDS αγόρασε το 52% των μετοχών της Ρωσικής εταιρίας τσιγάρων URITSIKH TABACC και εκσυγχρονίζει τις εγκαταστάσεις της στην Πετρούπολη.

³⁹ βλ.Χαραλαμπίδου, Α (1999).

⁴⁰Βλ. Μιχαλόπουλος, (1992)

- Τις περισσότερες επενδύσεις στην ιδιωτικοποίηση έχουν κάνει 15 ξένες εταιρίες και 7 μικτές επιχειρήσεις με σημαντική συμμετοχή ξένου κεφαλαίου. Μεταξύ αυτών των εταιριών είναι η SIEMENS, PROCTER AND GAMBLE, HEINKEL κ.α.

6. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΙΑ.

Η γειτνίαση της Ελλάδος με τις χώρες των Βαλκανίων και του Εύξεινου Πόντου στρέφει φυσιολογικά το ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρηματιών προς αυτή κυρίως τη περιοχή. Μια περιοχή που όπως τονίστηκε και παραπάνω παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο τομέα του εμπορίου και των επενδύσεων.

Οι χώρες αυτές έχουν ακόμα πολύ μεγάλες ανάγκες από προϊόντα εισαγωγής, τόσο καταναλωτικά όσο και κεφαλαιουχικά. Η οικονομική κατάσταση, εφόσον βελτιώνεται και αυτή πρέπει να είναι η κανονική εξέλιξη, θα ενισχύσει την απορροφητική ικανότητα των αγορών τους .

Οι έλληνες επιχειρηματίες άρχισαν να στρέφουν την προσοχή τους, από τις πρώτες κιόλας μέρες μετά την διάλυση της πρώην ΕΣΣΔ. Ιδιαίτερα η Ρωσία και η Ουκρανία, χώρες με πλούσιο ορυκτό πλούτο και έντονη την παρουσία του ελληνικού στοιχείου προσέλκυσαν σε μεγάλο βαθμό το επενδυτικό και εμπορικό ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων.

6.1 Διάρθρωση του Διμερούς εμπορίου Ελλάδας-Ουκρανίας

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τις διμερείς οικονομικές σχέσεις Ελλάδας-Ουκρανίας θα μπορούσαμε να πούμε ότι εξελίσσονται θετικά, αν και οι δυνατότητες τους για περαιτέρω ανάπτυξη είναι πολύ περισσότερες.

Στο τομέα του εμπορίου, ο όγκος των εισαγωγών της Ελλάδας από Ουκρανία το 1993 είναι 34.004 χιλ. δολ, το 1994 παρατηρείται μια τεράστια αύξηση φθάνοντας τις 151.240 χιλ. δολ, το 1995 οι εισαγωγές μειώθηκαν στην αξία των 88.107 χιλ. δολ, το 1996 πραγματοποίησαν αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, ενώ το 1997 και 1998 ακολούθησαν πτωτική τάση με αποτέλεσμα το εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας-Ουκρανίας να αποβεί θετικό για τη χώρα μας τα δύο τελευταία χρόνια.

Από την άλλη πλευρά οι εξαγωγές μας παρουσιάζουν σημαντική αυξητική τάση στην Ουκρανία, κατά τα έτη 1994,1995,1996, ενώ κατά το έτος 1997 παρατηρήθηκε μια πτώση της τάξεως του 6,09% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η πτωτική τάση συνεχίστηκε και για το 1998.

ΠΙΝΑΚΑΣ 39: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		ΙΣΟΖΥΓΙΟ
	ΑΞΙΑ(ΧΙΛ \$)	%ΜΕΤΑΒ.	ΑΞΙΑ(ΧΙΛ\$)	%ΜΕΤΑΒ.	
		\$		\$	
1993	34.004		31.684		-2.320
1994	151.240	344,77	81.415	156,96	-69.825
1995	88.107	-41,74	103.238	26,80	15.131
1996	104.446	18,54	138.653	34,30	34.207
1997	58.639	-43,86	130.214	-6,09	71.575
1998	66.487	13,38	82.930	-36,31	16.443

6.1.1 Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας προς την Ουκρανία

Με βάση τα πρόσφατα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας προς την Ουκρανία είναι τα εξής :

ΠΙΝΑΚΑΣ 40: ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΡΟΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Σε χιλ. δολ.

Λ/Λ	ΚΩΔ	Προϊόν	1993	1994	1995	1996	1997	19
1	334	ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	14719	48084	38612	18609	46385	371
2	122	ΚΑΠΝΟΣ	2634	2261	27997	52786	37474	173
3	285	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	940		5874	3084		55
4	57	ΦΡΟΥΤΑ	7776	10625	3954	6822	6200	29
5	112	ΠΟΤΑ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ	526	1381	2885	5206	1781	20

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΥΕ

Για το 1993, οι εξαγωγές ελαίων πετρελαίου αξίας 14.719 χιλ. δολ. κατέχουν την πρώτη θέση, ακολουθούν τα φρούτα με εξαγωγές αξίας 7776 χιλ. δολ, ο καπνός με εξαγωγές αξίας 2634 χιλ. Δολ , το αλουμίνιο και τα ποτά αλκοολούχα με εξαγωγές αξίας 940 χιλ. Δολ και 526 χιλ. Δολ. αντίστοιχα.

Ομοίως και για το έτος 1994, οι εξαγωγές ελαίων πετρελαίου εξακολουθούν να κατέχουν την πρώτη θέση, ενώ την δεύτερη θέση έχουν τα φρούτα. Ακολουθούν οι

εξαγωγές καπνού, και τέλος οι εξαγωγές ποτών αλκοολούχων. Εξαγωγές αλουμινίου δεν πραγματοποιούνται κατά το έτος αυτό.

Για τα έτη 1995, βλέπουμε ότι τα έλαια πετρελαίων εξακολουθούν να είναι πρώτα, ενώ στη δεύτερη θέση βρίσκεται ο καπνός, στην τρίτη θέση τα αλουμίνια, ακολουθούν τα φρούτα, και στη πέμπτη θέση τα αλκοολούχα ποτά.

Το έτος 1996, πραγματοποιείται μια σημαντική αύξηση των εξαγωγών μας σε καπνά τοποθετώντας τα έτσι στη πρώτη θέση, ακολουθούν οι εξαγωγές ελαίων πετρελαίου, τα φρούτα, τα ποτά αλκοολούχα και στη πέμπτη θέση οι εξαγωγές αλουμινίου.

Το έτος 1997, παρατηρείται μεγάλη άνοδος των εξαγωγών μας σε έλαια πετρελαίου με συνέπεια να ξαναεμφανίζονται στην πρώτη θέση των κυριότερων εξαγωγικών προϊόντων, στη δεύτερη θέση ο καπνός και ακολουθούν οι εξαγωγές φρούτων και αλκοολούχων ποτών.

Το έτος 1998, έχουμε μια μείωση της αξίας των εξαγωγών σε έλαια πετρελαίου, τα οποία όμως και το έτος αυτό βρίσκονται στη πρώτη θέση, στη δεύτερη θέση βρίσκονται οι εξαγωγές σε καπνά, η αξία των οποίων όμως μειώνεται σημαντικά σε σχέση με το 1997. Ακολουθούν τα αλουμίνια, οι εξαγωγές των οποίων αυξάνονται. Πρωτικές τάσεις παρουσιάζουν οι εξαγωγές φρούτων, τα οποία βρίσκονται στη τέταρτη θέση, ενώ οι εξαγωγές αλκοολούχων ποτών αν και σημείωσαν αύξηση, εξακολουθούν να βρίσκονται στην πέμπτη θέση.

6.1.2 Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας από Ουκρανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 41: ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Σε χιλ.δολ)

A/A	ΚΩΣ	Προϊόν	1993	1994	1995	1996	1997	19
1	522	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	12601	10100	16288	25026	19582	52
2	562	ΛΗΠΑΣΜΑΤΑ	4384	10849	7116	5805	2972	51
3	282	ΑΠΟΡΕ. & ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΣΙΔΗΡΟΥ	1480	9680	12091	19258	16334	48
4	678	ΣΥΡΜΑΤΑ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ	707	2961	2395	3413	4132	43
5	673	Προϊόντα ΕΛΑΣΣΕΩΣ			8391	1895	3474	35

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

Για τα έτη 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, τα ανόργανα χημικά προϊόντα βρίσκονται στην πρώτη θέση των κυριότερων εισαγόμενων προϊόντων μας από την

Ουκρανία. Βέβαια το 1997 και 1998 η αξία των εισαγωγών μας στα προϊόντα αυτά μειώθηκε σημαντικά.

Οι εισαγωγές λοιπασμάτων κατά τα έτη 1993 και 1994 βρίσκονται στη δεύτερη θέση, ενώ τα έτη 1995, 1996, 1997, ακολουθούν πτωτικές τάσεις με αποτέλεσμα τα λοιπάσματα να βρίσκονται στη τρίτη θέση των κυριότερων εισαγόμενων προϊόντων. Το 1998 βρίσκονται στη δεύτερη θέση.

Οι εισαγωγές θραυσμάτων σιδήρου ακολουθούν αυξητικές τάσεις από το 1993 μέχρι και το 1996, με αποτέλεσμα το 1995 και 1996 και 1997 να βρίσκονται στη δεύτερη θέση. Το 1998 βρίσκονται στη τρίτη θέση λόγω της πτωτικής τάσης που παρουσίασαν.

Οι εισαγωγές συρμάτων από σίδηρο αυξάνονται όλα τα έτη από το 1993-1998 και τοποθετούνται στην τέταρτη θέση των κυριότερων εισαγωγικών προϊόντων.

Οι εισαγωγές προϊόντων ελάσεως για τα έτος 1995 βρίσκεται στη τρίτη θέση, το 1996 και 1998 βρίσκονται στην πέμπτη θέση, ενώ το 1997 στη τέταρτη θέση των κυριότερων εισαγόμενων προϊόντων της Ελλάδας από της Ουκρανία.

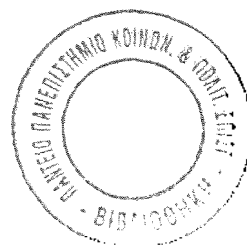
6.1.3 Εξέλιξη του διμερούς εμπορίου της Ελλάδας στην Ουκρανία ανά κλάδο για τα έτη 1996, 1997, 1998

Κατά το 1996 στη πρώτη θέση βρίσκονται διάφορα μηχανικά είδη, η δεύτερη θέση καταλαμβάνεται από τρόφιμα και ζώα ζώντα, στη δε τρίτη θέση βρίσκονται τα ποτά και ο καπνός. Κατά το 1997 οι εξαγωγές μας παρουσιάζονται διαφοροποιημένες. Συγκεκριμένα στη πρώτη θέση ανεβαίνουν τα ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά και συναφή σε ποσοστό 37,9%, ακολουθούν τα ποτά και ο καπνός, ενώ στη Τρίτη και τέταρτη θέση βρίσκονται τα χημικά προϊόντα καθώς και τα μηχανήματα και το υλικό μεταφορών αντίστοιχα. Το 1998 εξακολουθούν στη πρώτη θέση των εξαγωγών μας να βρίσκονται τα ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά, στη δεύτερη θέση εμφανίζονται τα διάφορα βιομηχανικά είδη, και στη Τρίτη τα ποτά και ο καπνός.

Κλαδική κατανομή των εισαγωγών της Ελλάδας από Ουκρανία.

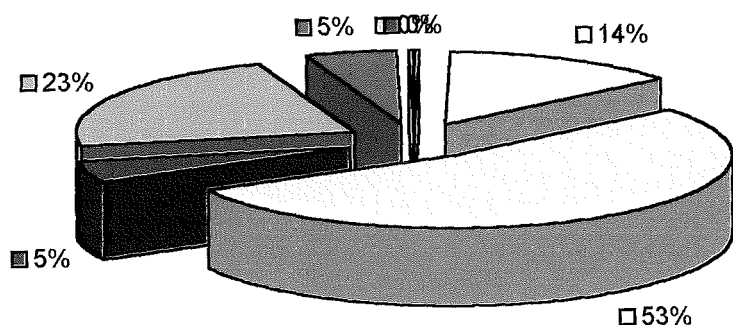
Ότι αφορά την διάρθρωση των εισαγωγών της Ελλάδας από Ουκρανία παρατηρούμε κατά το 1996 τα ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά να βρίσκονται στη πρώτη θέση, στη δεύτερη θέση τα διάφορα βιομηχανικά είδη και στη τρίτη θέση οι πρώτες ύλες μη εδωδιμες. Το 1997 την πρώτη θέση καταλαμβάνουν τα χημικά προϊόντα, την δεύτερη

οι πρώτες ύλες μη εδώδιμες και την τρίτη θέση διάφορα βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κατά ύλη. Το 1998 έχουμε αύξηση των εισαγωγών σε ορυκτά καύσιμα, τα οποία και βρίσκονται στη πρώτη θέση με ποσοστό 31,48%, ακολουθούν τα βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κατά πρώτη ύλη με ποσοστό 23,07 %.

ΠΙΝΑΚΑΣ 42: ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1996
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 1996
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	32.049.373	200.388	0
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	382.084.654	635.871	0
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	23.221.250.503	504.396.003	14
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	88.799.995.751	2.430.552.906	53
4	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	7.815.471.737	205.979.396	5
5	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	37.904.847.682	141.514.319	23
6	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	8.520.076.932	6.844.258	5
7	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	691.825.502	210.746	0
8	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2.975.020	2	0.001

Σύνολο : 167.367.602.134
Εισαγωγές από Ουκρανία

Πηγή ΕΣΣΥΕ

☐ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ

☒ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ

☐ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ

☐ ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.

☒ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)

☐ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ

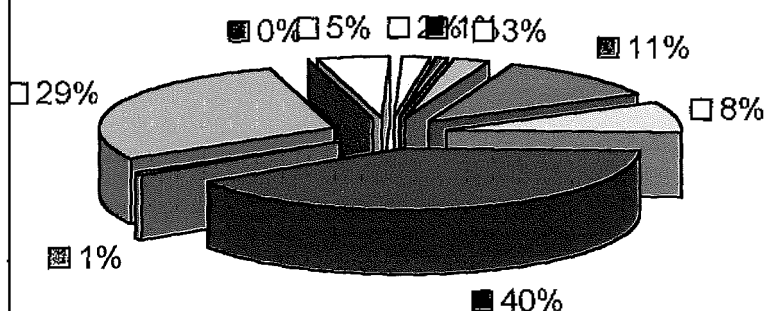
☒ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

☐ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

☒ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1996
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	20.924.037.332	15.486.948	23
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	12.841.579.628	41.300.331	14.76
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	3.479.613.578	72.127.082	4
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	1.361.266.340	45.905.456	2
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	464.014.362	1.443.044	1
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	1.912.451.598	3.767.177	2
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	8.024.514.439	24.446.224	9
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	5.796.345.240	4.123.823	7
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	31.529.245.888	3.039.758	32
9	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	653.416.889	3.949.297	1

Σύνολο : 86.986.485.294
Εξαγωγές προς Ουκρανία

Πηγή ΕΣΣΥΕ

☐ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ

☒ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ

☐ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ

☐ ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.

☒ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

☐ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)

☒ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ

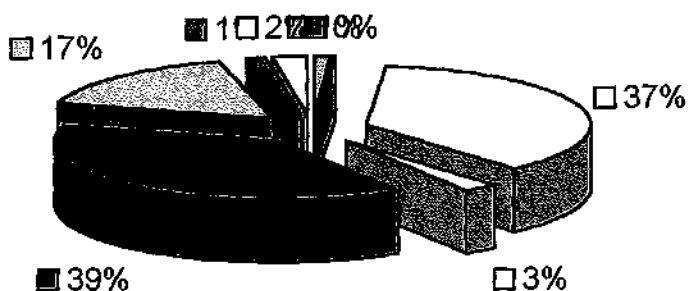
☐ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

☒ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ 43: ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1997

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 1997		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	182.419.330	2.330.059	1,12
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	29.861.618	1.660	0,18
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	6.053.540.171	2.188.881.626	37,36
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	405.287.710	11.787.688	2,5
4	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	6.214.887.221	156.307.904	38,36
5	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	2.704.424.218	26.553.620	16,69
6	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	217.502.944	414.621	1,34
7	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	391.433.276	524.968	2,41
Σύνολο :		16.199.356.488		

Εισαγωγές από Ουκρανία

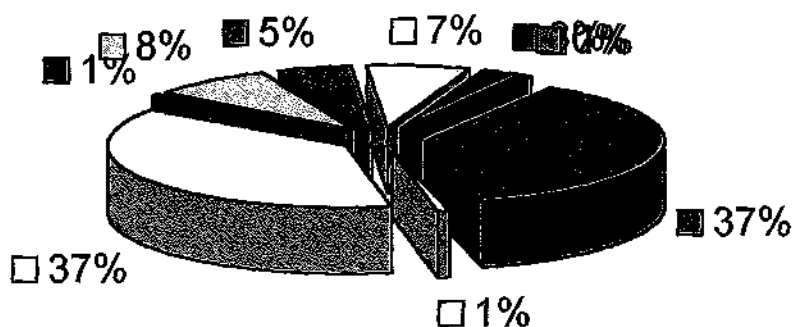

- ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
- ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
- ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ
- ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.
- ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ
- ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

Πηγή ΕΣΣΥΕ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1997		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	220.998.852	19.814.458	0,6
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	12.458.180.630	12.560.012	37,2
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	205.518.901	2.633.186	0,6
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	12.697.330.374	260.934.525	37,9
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	184.391.827	695.455	0,5
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	2.818.426.616	6.858.268	8,42
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	1.602.435.613	4.592.888	4,79
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	2.407.593.022	1.268.279	7,1
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	825.812.097	602.548	2,6
9	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	26.108.625	7.556	0,07
Σύνολο :		33.446.796.557		

Εξαγωγές προς Ουκρανία

- ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
- ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
- ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ
- ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.
- ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
- ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ
- ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ 44: ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1998

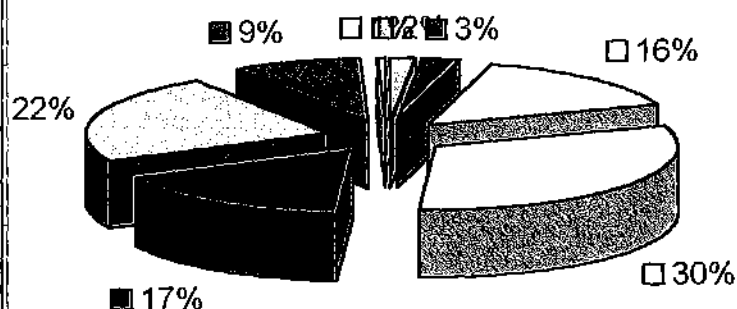
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 1998

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	295.109.262	5.487.286	1,56
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	480.388.210	476.809	2,54
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	2.939.236.783	84.322.644	15,59
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	5.934.445.361	171.156.235	31,48
4	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	3.124.938.801	87.683.054	16,57
5	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	4.349.138.942	42.363.224	23,07
6	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1.618.801.673	1.186.113	8,58
7	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	108.106.465	33.536	0,57

Σύνολο : 18.850.165.497

Εισαγωγές από Ουκρανία

Πηγή ΕΣΣΥΕ

- ☐ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
- ☒ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
- ☐ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ
- ☐ ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.
- ☒ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)
- ☐ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ
- ☒ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ☐ ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

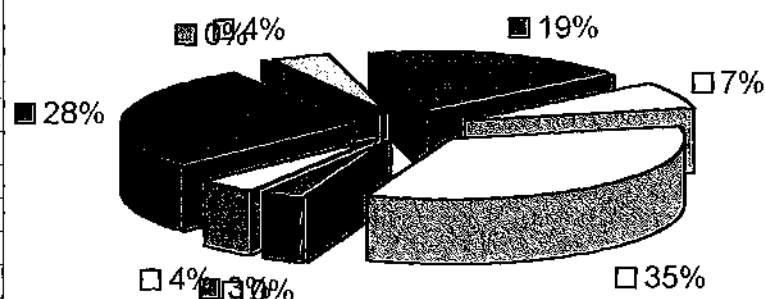
ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1998

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	1.272.973.701	9.972.103	3,88
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	5.876.804.042	5.273.612	17,92
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	2.248.347.217	30.684.696	6,8
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	10.776.711.007	275.424.035	32,8
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	30.501.054	100.407	0,09
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	1.390.713.715	1.412.906	4,24
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	932.008.719	2.823.487	2,84
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1.336.119.298	656.439	4,07
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	8.889.618.742	1.009.999	27,1
9	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	37.671.504	9.364	0,21

Σύνολο : 32.791.468.999

Εξαγωγές προς Ουκρανία

Πηγή ΕΣΣΥΕ

- ☐ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
- ☒ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
- ☐ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ
- ☐ ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.
- ☒ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
- ☐ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)
- ☒ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ
- ☐ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ☒ ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ
- ☒ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

6.2 Διάρθρωση του Διμερούς εμπορίου Ελλάδας- Ρωσίας

Τα τέλη της δεκαετίας του 1980 χαρακτηρίζονται από μία ισχυρότερη παρουσία της ΕΣΣΔ στις συνολικές εμπορικές ανταλλαγές της Ελλάδας με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης⁴¹.

Μετά την διάσπαση της Σοβιετικής Ένωσης και την δημιουργία ανεξάρτητων κρατών ο όγκος του διμερούς εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών διαμορφώνεται ως εξής. Στο τομέα του εμπορίου, η αξία των εισαγωγών της Ελλάδας από τη Ρωσία το 1993 είναι 509.993 χιλ. Χολ, το 1994 παρατηρείται μια αύξηση φθάνοντας τις 547.737 χιλ. δολ, το 1995 οι εισαγωγές αυξήθηκαν στην αξία των 703.157 χιλ. δολ, ενώ το 1996, 1997 και 1998 πραγματοποίησαν πτώση σε σχέση με τα προηγούμενη έτη.

Από την άλλη πλευρά οι εξαγωγές μας παρουσιάζουν σημαντική αυξητική τάση στην Ρωσία, κατά τα έτη 1994,1995,1996,1997 ενώ το 1998 παρατηρήθηκε μια πτώση της τάξεως του 35,96% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, γεγονός που οφείλεται στην γενικότερη οικονομική κρίση της Ρωσίας κατά το έτος αυτό.

Πίνακας 45: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας-Ρωσίας

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		ΙΣΟΖΥΓΙΟ
	ΑΞΙΑ(ΔΟΛΣ)	ΜΕΤΑ. %	ΑΞΙΑ(ΔΟΛΣ)	ΜΕΤΑ. %	
1993	509.993		185.612		-324.381
1994	547.737	7,40	243.108	30,98	-304.629
1995	703.157	28,37	270.101	11,10	-433.056
1996	694.772	-1,19	358.599	32,76	-336.173
1997	634.505	-8,67	418.382	16,67	-216.123
1998	488.355	-23,03	267.935	-35,96	-220.420

Πηγή: ΕΣΥΕ

⁴¹ βλ. Αναλυτής, Μ. (1995)

6.2.1 Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας στη Ρωσία

Πίνακας 46 : Κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας στη Ρωσία

A/A	ΚΩΣ	προϊόν	1993	1994	1995	1996	1997	19
1	334	ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	14719	48084	38612	18609	46385	371
2	122	ΚΑΠΝΟΣ	2634	2261	27997	52786	37474	173
3	285	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	940		5874	3084		55
4	57	ΦΡΟΥΤΑ	7776	10625	3954	6822	6200	29
5	112	ΠΟΤΑ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ	526	1381	2885	5206	1781	20

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

Το 1993 την πρώτη θέση κατέχουν τα έλαια πετρελαίου, την δεύτερη τα φρούτα, την τρίτη ο καπνός, τη τέταρτη το αλουμίνιο και τη πέμπτη τα αλκοολούχα ποτά.

Το 1994 παρατηρείται αύξηση των εξαγωγών σε έλαια πετρελαίου, τα οποία εξακολουθούν να βρίσκονται στη πρώτη θέση. Ακολουθούν τα φρούτα, ο καπνός και τα αλκοολούχα ποτά.

Το 1995, στην πρώτη θέση βρίσκουμε τα έλαια πετρελαίου, στη δεύτερη το καπνό, στη τρίτη αλουμίνιο, στη τέταρτη φρούτα και στη πέμπτη θέση τα αλκοολούχα ποτά.

Το 1996 παρατηρείται μείωση των εξαγωγών των ελαίων πετρελαίου, με αποτέλεσμα να βρίσκονται στη δεύτερη θέση και στη πρώτη θέση να ανεβαίνει τώρα ο καπνός. Ακολουθούν τα φρούτα και τα αλκοολούχα ποτά.

Το 1997 παρατηρείται αύξηση των εξαγωγών των ελαίων πετρελαίου σε σχέση με το 1996 και βρίσκονται έτσι πάλι στην πρώτη θέση. Μείωση παρατηρείται στις εξαγωγές καπνού, όπου βρίσκεται στη δεύτερη θέση . Στη τρίτη και τεταρτη θέση είναι τα φρούτα και τα αλκοολούχα ποτά αντιστοίχως.

Το 1998 παρατηρείται μια γενική μείωση της αξίας των εξαγωγών μας. Στη πρώτη θέση βρίσκονται τα έλαια πετρελαίων, στη δεύτερη ο καπνός, στη τρίτη το αλουμίνιο, στη τέταρτη τα φρούτα και στη πέμπτη τα αλκοολούχα ποτά.

6.2.2 Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας προς Ρωσία

Πίνακας 47: Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα της Ελλάδας από Ρωσία

ΚΩΣ	Προϊόν	1993	1994	1995	1996	1997	1
333	ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	46359	130617	235485	278564	173062	136
334	ΕΛ.ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΑΣΦ.ΟΡΥΚΤΩΝ	213059	182474	80520	82871	86417	92
684	ΑΡΓΙΛΙΟ	21414	63181	105582	59560	108712	70
282	ΑΠΟΡΕ. & ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ ΣΙΔΗΡΟΥ	5301	8880	34720	35163	38594	32
251	ΧΑΡΤΟΜΑΖΑ	8330	13105	23407	14415	20890	19

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

Για τα έτη 1993 και 1994 οι εισαγωγές των ελ. πετρελαίων και των ασφ. ορυκτών αυξάνονται, με αποτέλεσμα τα προϊόντα αυτά να είναι στη πρώτη θέση. Οι εισαγωγές ελαίων πετρελαίου παρουσιάζουν αυξητική τάση, τοποθετώντας τα προϊόντα αυτά στη δεύτερη θέση των κυριότερων εισαγόμενων προϊόντων. Οι εισαγωγές αργιλίου αυξάνονται και αυτές, με το αργίλιο έτσι να είναι στη τρίτη θέση. Τα θραύσματα σιδήρου βρίσκονται στη τέταρτη θέση για το 1993 και στη πέμπτη θέση για το 1994. Οι εισαγωγές χαρτομάζας παρουσιάζουν αύξηση, τοποθετώντας την στην πέμπτη θέση για το 1993 και στη τέταρτη θέση για το 1994.

Για τα έτη 1995 και 1996 έχουμε τα έλαια πετρελαίου να βρίσκονται στην πρώτη θέση. Στη δεύτερη θέση για το 1995 βρίσκεται αργίλιο, ενώ για το 1996 βρίσκονται τα ελ. Πετρελαίου και ασφ. ορυκτά. Στη τρίτη θέση για το 1995 είναι τα ελ. Πετρελαίου και ασφ. ορυκτά, ενώ κατά το έτος 1996 στη τρίτη θέση βρίσκεται το αργίλιο. Στη τέταρτη θέση για τα έτη 1995 και 1996 βρίσκονται τα θραύσματα σιδήρου και στη πέμπτη θέση η χαρτομάζα.

Για τα έτη 1997 και 1998, στη πρώτη θέση εξακολουθούν να βρίσκονται τα έλαια πετρελαίου. Για το 1997, στη δεύτερη θέση βρίσκεται το αργίλιο και για το 1998 τα ελ. Πετρελαίου και ασφ. ορυκτών. Στη τρίτη θέση για το 1997 βρίσκονται τα ελ. Πετρελαίου και ασφ. ορυκτών και για το 1998 το αργίλιο. Στη τέταρτη θέση τόσο το 1997 όσο και το 1998 βρίσκονται τα απορ. και θραύσματα σιδήρου και τέλος στη πέμπτη θέση τοποθετείται η χαρτομάζα.

6.2.3 Εξέλιξη του διμερούς εμπορίου ανά κλάδο για τα έτη 1996,1997,1998

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρωσία έχει ως εξής : κατά τα έτη 1996,1997 και 1998 στη πρώτη θέση βρίσκονται τα διάφορα βιομηχανικά είδη σε ποσοστά 36,24, 53,05 και 47,41 αντίστοιχα. Στη δεύτερη θέση και τις τρεις συνεχείς χρονιές βρίσκονται τα τρόφιμα και ζώα ζώντας σε ποσοστό 26,8% το 1996, 15,14% το 1997 και 14,77% το 1998. Ακολουθούν στη Τρίτη θέση τα ποτά και ο καπνός με ποσοστό γύρω στο 15% και τα τρία έτη .

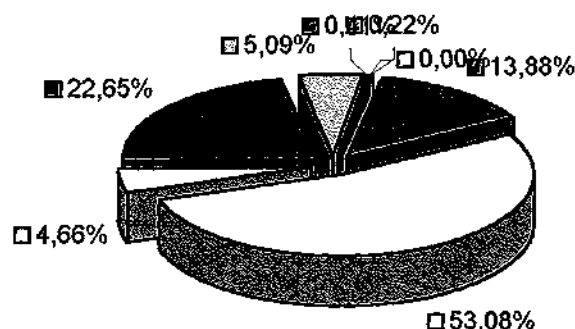
Ότι αφορά τις ελληνικές εισαγωγές από Ρωσία στη πρώτη θέση βρίσκονται τα ορυκτά καύσιμα με ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά (53,05% το 1996, 43,68% το 1997 και 55,86% το 1998), στη δεύτερη θέση είναι τα βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κατά πρώτη ύλη, ενώ στη τρίτη θέση βρίσκονται οι πρώτες ύλες μη εδωδιμες.

Το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει έντονα ελλειμματικό παρά το γεγονός μιας βελτίωσης στο ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 47: ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1996

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 1996		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	32.049.373	200388	0,01
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	382.084.654	635871	0,22
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	23.221.250.503	504396003	13,87
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	88.799.995.751	2430552906	53,05
4	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	7.815.471.737	205979396	4,66
5	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	37.904.847.682	141514319	22,64
6	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	8.520.076.932	6844258	5,09
7	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	691.825.502	210746	0,41
8	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2.975.020	2	0,001
Σύνολο :		167.370.577.154		

Εισαγωγές από Ρωσία

Πηγή ΕΣΣΥΕ

ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ

ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ

ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.

ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ

ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

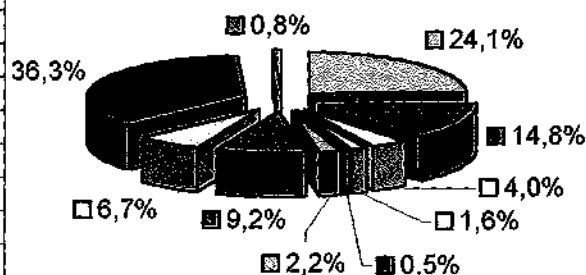
ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1996

ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1996		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	20.924.037.332	154.860.948	24,05
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	12.841.579.628	41.300.331	14,76
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	3.479.613.578	72.127.082	4,0001
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	1.361.266.340	45.905.456	1,56
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	464.014.362	1.443.044	0,53
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	1.912.451.598	3.767.177	2,19
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	8.024.514.439	24.446.224	9,22
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	5.796.345.240	4.123.823	6,66
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	31.529.245.888	3.039.758	36,24
9	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	653.416.889	3.949.297	0,75
Σύνολο :		86.986.485.294		

Εξαγωγές προς Ρωσία

ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ

ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ

ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ

ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.

ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ

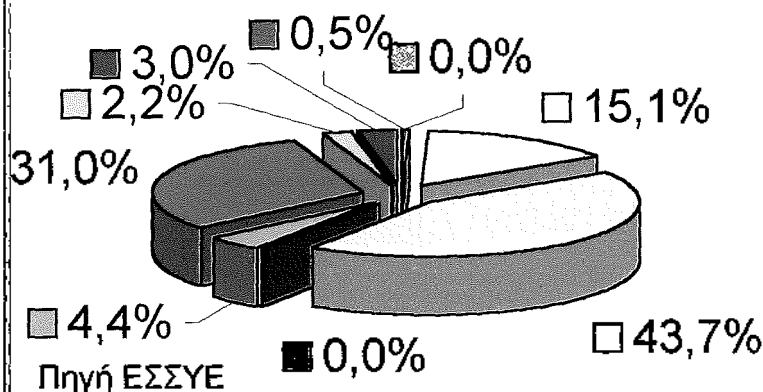
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

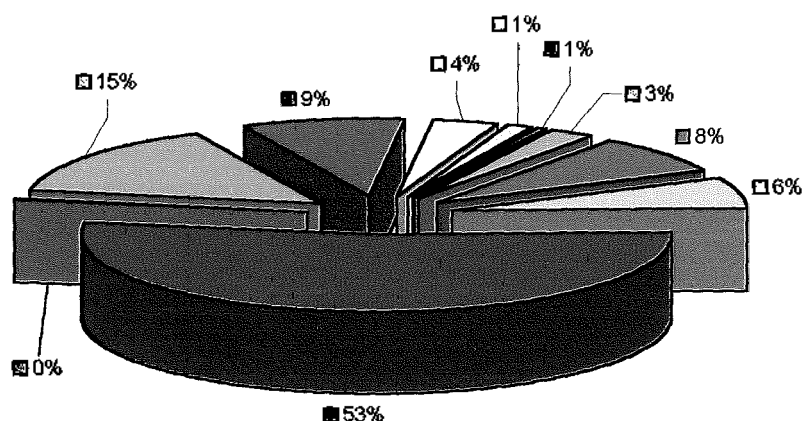
ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1997

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 1997		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	27.051.063	61.349	0,01
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	939.003.549	1.288.217	0,54
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	26.268.784.410	610.683.561	15,14
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	75.757.495.430	2.025.055.532	43,68
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	6.934.032	15.180	0,003
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	7.575.429.976	167.789.265	4,36
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	53.710.867.869	329.233.284	30,97
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	3.899.992.369	2.442.047	2,24
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	5.216.099.543	146.008	3,008

Σύνολο : 173.401.658.241
Εισαγωγές από Ρωσία

- ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
- ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
- ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ
- ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.
- ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
- ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ
- ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1997		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	17.308.588.873	134.374.308	15,14
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	10.364.659.917	18.282.638	9,06
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	4.118.738.225	68.743.985	3,6
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	1.416.274.343	38.433.384	1,23
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	622.981.476	1.960.491	0,54
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	2.936.516.737	39.983.485	2,56
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	9.441.720.247	28.772.639	8,25
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	7.210.619.508	3.033.250	6,3
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	60.654.735.983	4.162.063	53,05
9	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	239.239.889	202.938	0,2

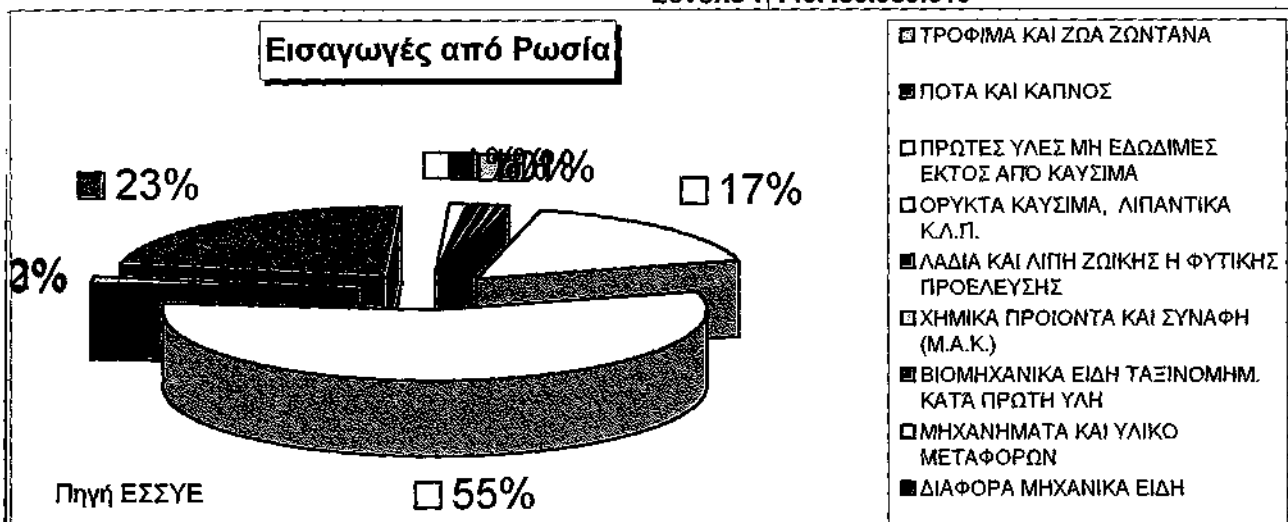
Σύνολο : 114.314.075.198
Εξαγωγές προς Ρωσία

- ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ
- ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ
- ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ
- ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.
- ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
- ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ
- ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ
- ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 49: ΚΛΑΔΙΚΗΓ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 1998

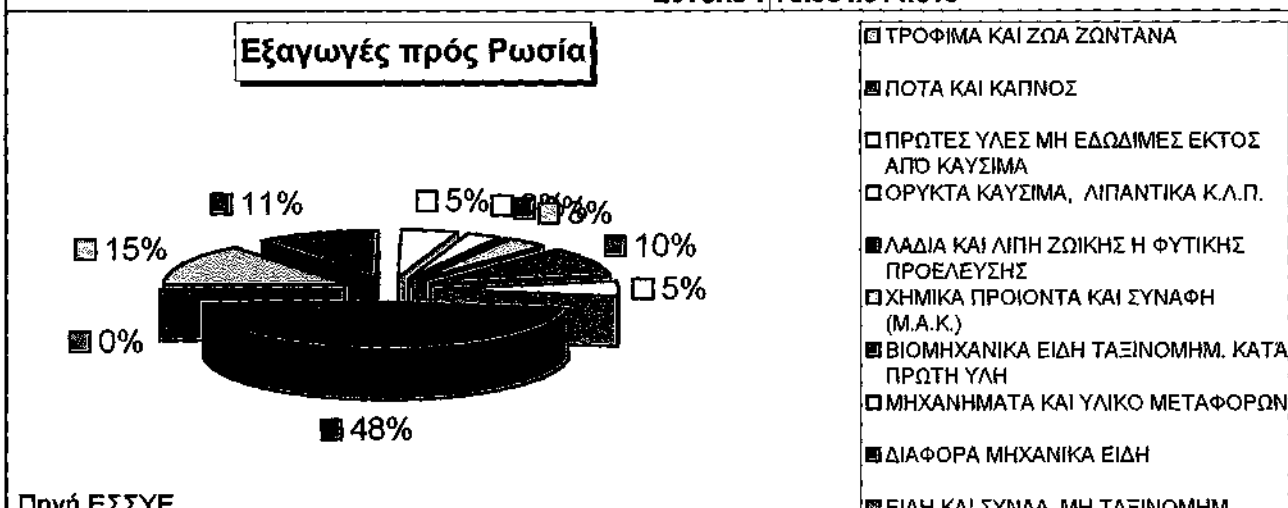
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 1998		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	661.771.443	173.174	0,46
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	917.315.000	1.232.240	0,63
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	24.395.717.071	580.454.258	17
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	80.133.728.632	3.482.927.861	55,86
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	4.776.830	8.500	0,003
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	2.204.007.500	60.945.741	1,53
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	32.640.070.739	141.479.678	22,75
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1.762.916.057	1.231.261	1,22
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	710.685.738	218.692	0,79

Σύνολο : 143.430.989.010

ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1998		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		
Α/Α	ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΣ	%
0	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	11.432.644.080	73.292.299	14,47
1	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	8.534.158.185	13.175.129	10,8
2	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	4.015.724.566	63.133.482	5,08
3	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ Κ.Λ.Π.	2.301.869.284	75.697.640	2,9
4	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	263.656.116	491.492	0,33
5	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ (Μ.Α.Κ.)	2.752.499.347	54.820.774	3,48
6	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	8.068.419.244	24.877.677	10,21
7	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	3.880.798.806	1.603.587	4,91
8	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	37.439.521.403	2.264.373	47,41
9	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛ. ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜ. ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	275.623.585	110.358	0,34

Σύνολο : 78.964.914.616

6.3 Επενδυτική δραστηριότητα της Ελλάδας στη Ρωσία και στην Ουκρανία

Ο ελληνικός επιχειρηματικός κόσμος στο σύνολο του, ακόμα και εκείνο το τμήμα του που διατηρούσε μακροχρόνιες και άριστες σχέσεις με την πρώην ΕΣΣΔ, μετά την αρχική έκπληξη, που ένωσε στις αλλαγές που συντελέστηκαν στο γεωγραφικό αυτό χώρο (1991), αλλά και την αβεβαιότητα, την επιφυλακτικότητα και τη στάση αναμονής, η οποία τη διαδέχθηκε κατά τη περίοδο 1991-1993, αντέδρασε πλέον θετικά και κινείται είτε προς τη συνεργασία με ρωσικές, ουκρανικές εταιρείες, είτε στο άμεσο άνοιγμα στην Ουκρανική, Ρωσική αγορά .

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι οι ακόλουθοι:

6.3.1 Αγροτικός τομέας

Στον τομέα εξαγωγών εσπεριδοειδών, σημαντική θέση κατέχει η εταιρία Γ.Ν.Φραγκίστας Α.Ε. παραδοσιακός εξαγωγέας ελληνικού πορτοκαλιού και λεμονιού στην πρώην ΕΣΣΔ και στη Ρωσία. Δυναμικά δραστηριοποιείται, επίσης, και η RAMONA S.A, της Κας Φ. Κυριακοπούλου, του ομίλου Ηλιοπούλου – Κυριακόπουλου, η οποία εξάγει πορτοκάλια στη Ρωσία. Ανάλογη επιτυχία, έχουν επιχειρήσεις της Β. Ελλάδος, όπως η ALVENA Coop, και FRUTO HELLAS.

Ακόμα, δραστηριοποιούνται στην Ουκρανία οι εταιρείες «Α.Γ.Γκίλας « εμπόριο εσπεριδοειδών και η εταιρεία «Φλώρινα –Χωναίος », χυμοί.

6.3.2 Ένδυση -Υπόδηση

Η ελληνική υποδηματοποιία, συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής μεταποίησης που δραστηριοποιούνται ενεργά στην αγορά της Ρωσίας. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες του κλάδου, κατάφεραν να διεισδύσουν πρώτοι απ' όλους τους άλλους ευρωπαίους στην τότε ΕΣΣΔ, εκμεταλλευόμενοι κυρίως την διακρατική συμφωνία Ελλάδας-Ρωσίας του 1980. Μάλιστα, κατά την τριετία 1988-1990 (Απρίλιος) υπήρξε αύξηση κατά 46% της αξίας των εξαγωγών ελληνικού υποδήματος⁴². Η αύξηση αυτή, ήταν συνδεδεμένη με το άνοιγμα των ελληνικών επιχειρήσεων του κλάδου προς την αγορά της πρώην ΕΣΣΔ. Ας σημειωθεί, ότι οι εξαγωγές αυτές πραγματοποιήθηκαν με την παροχή εκ

⁴² Συμφωνά με στοιχεία της ΕΣΥΕ

μέρους των ελληνικών βιομηχανιών μεγάλων πιστώσεων προς τους οργανισμούς της πρώην ΕΣΣΔ. Οι πιστώσεις αυτές, παρέμεναν ανεξόφλητες μέχρι τη χορήγηση του περίφημου δανείου των 100 εκατ. δολαρίων (ως πίστωση προς τη Ρωσία, που εξήγγειλε η κυβέρνηση του κ.Κ.Μητσοτάκη του Οκτώβριο του 1990, για να δοθεί τελικά στο τέλος του 1993). Το άμεσο αποτέλεσμα ήταν να κλονιστεί ανεπανόρθωτα ή να παραμένει επισφαλής η οικονομική βιωσιμότητα μεγάλων παραδοσιακών ελληνικών υποδηματοβιομηχανιών. Πάντως, παρά το γεγονός, ότι το ελληνικό υπόδημα δέχτηκε αλλεπάλληλα πλήγματα στην αγορά της πρώην ΕΣΣΔ, οι ελληνικές βιομηχανίες, δεν κατέθεσαν τα όπλα. Επέμειναν και συνέχισαν τις εξαγωγές τους προς τη Ρωσία. Έτσι σήμερα, μπορούμε ανενδοίαστα να ισχυριστούμε, ότι οι Ρώσοι γνωρίζουν και προτιμούν το ελληνικό επώνυμο υπόδημα.

Το 1993, οι ελληνικές εξαγωγές (σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ), στη Ρωσία, έφτασαν τις 2.203 εκατ. δρ. σε αξία και περίπου τα 1.085 χιλ.ζεύγη υποδημάτων. Στην αγορά της σημερινής Ρωσίας, εξάγουν ξανά οι :«Δ.Ι.Φειδάς Α.Ε.» με τα γνωστά BOXER. (Η εταιρία ίδρυσε εμπορικό γραφείο στο Νοβοσιμπίρσκ και γραφείο αντιπροσωπείας στην Μόσχα. Σχεδιάζει επίσης, τη δημιουργία καταστήματος λιανικής πώλησης στη Μόσχα). Αλλά και οι : ΑΛΜΑ ΑΒΒΕ, ΠΡΩΤΗ ΣΕ (πρώην ΑΓΑΠΙΟΥ), που διατηρεί επίσης εμπορικά γραφεία στο Νοβοσιμπίρσκ και Μόσχα, Αχ. Δυναμίδης ΑΕΒΕ, με τα επώνυμα υποδήματα Fiorentino, η εταιρία OMEGA, η Zita Hellas S.A., η «ΑΤΘΙΣ» (Ε.Ι.Ηλιοδάκης).

Στην Ουκρανία δραστηριοποιούνται στο τομέα της γούνας οι ελληνικές επιχειρήσεις Γιάννης Θεωδορίδης, «Egres» και η «Κ.Βουρνέλης και ΣΙΑ».

Η παρατεταμένη κρίση, η οποία ταλαιπωρεί την εγχώρια και διεθνή αγορά, πλήττει έντονα τον **κλάδο της ένδυσης**⁴³. Παρά τις παρούσες αντίξοες συνθήκες, η βιομηχανία αυτή παρουσιάζει πολύπλευρη ανάπτυξη στη ρωσική αγορά. Η εταιρία «Διεθνής Βιομηχανία Ενδυμάτων» (ΔΒΕ) του κ.Χρ.Μανιατάκη αναμένει σημαντικά οφέλη από τα ανοίγματα που επιχειρεί στη Ρωσία. Συζητείται η δημιουργία Μ.Ε. με δύο ρωσικές εταιρίες, που θα προωθήσουν τα προϊόντα της ΔΒΕ. Αλλά και θα προετοιμάσουν το έδαφος για την ίδρυση παραγωγικής μονάδας. Η εταιρία SEX-FORM πραγματοποιεί σημαντικές εξαγωγές γυναικείων εσφρούχων, ενώ η

⁴³ βλ. Θεοδοσοπούλου, Κ. (1998)

κλωστοϋφαντουργία «ΑΙΓΑΙΟΝ», εξάγει υφάσματα και έτοιμα ενδύματα. Ανάλογη δραστηριότητα έχουν, η «Ελληνική Υφαντουργία» Θεσσαλονίκης και τα κλωστοϋφαντουργία «Πρεβέζης», η «Hellenic Pella Mills S.A.» η «VOMYIX» S.A. και η «International Clothing».

6.3.3 Ναυτιλία

Η Ελλάδα τόσο με τη Ρωσία όσο και την Ουκρανία παραδοσιακά συνδέεται με ιδιαίτερες σχέσεις στο ναυπηγικό και στο ναυπηγοεπισκευαστικό τομέα. Οι σχέσεις αυτές πρέπει να ενθαρρυνθούν και να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Η ελληνική εμπορική ναυτιλία διατηρεί καλές σχέσεις με την πρώην ΕΣΣΔ. Μετά την καθεστωτική αλλαγή ο κλάδος αυτός αισθάνθηκε εντονότερα από κάθε άλλο επιχειρηματικό χώρο τις αλλαγές που επιτελέστηκαν στη χώρα αυτή. Παρά την αρχική έκπληξη και αβεβαιότητα που προκάλεσε η αλλαγή, ο εφοπλιστικός κόσμος στη μεγάλη του πλειοψηφία, παρέμεινε διστακτικός και επιφυλακτικός στα ανοίγματα του στη Ρωσία.

Οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρίες που επέδειξαν ενδιαφέρον για συνεργασία με ρωσικές εταιρίες είναι η UNIMAR S.A των κ. Νεοπουλου και Ιορδάνη Γιατζόγλου, όπου ίδρυσε δύο μικτές επιχειρήσεις στη Ρωσία, το 1990.

Ακόμα η BLUE STREAM MARITIME S.A του κ. Δασκαλάκη, η οποία μαζί με τη ρωσική White onega shipping, ίδρυσε τη M.E blue onega shipping με έδρα το Πειραιά και διαχειρίζεται είκοσι πλοία .

Εκτός αυτών των εταιριών υπάρχουν και άλλες που τελευταία κινούνται προς την κατεύθυνση ανάπτυξης συνεργασίας με ρωσικές εταιρίες. τρεις από τους σημαντικότερους έλληνες εφοπλιστές Α.Ποταμιάνος, Γεώργιος Λιβανός και Η.Τσάκος συνεργάζονται με ρωσικές ναυτιλιακές εταιρίες καθώς και εταιρίες άλλων κλάδων.

Στην Ουκρανία, η πλειοψηφία των ναυπηγείων και ναυπηγοεπισκευαστικών μονάδων εκτελούν παραγγελίες και συμφωνίες ελληνικών εταιριών⁴⁴ . Ιδιαίτερα εμπορικές σχέσεις έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των ναυπηγείων του Νικολαγιεβ και της ελληνικής εταιρίας Lajkaridis shipping, του ναυπηγείου του Τσερνομορσκ και της εταιρείας

⁴⁴ βλ Σεντελνικοβ (1998).

Motor oil. Ελληνικά πλοία επισκευάζονται στην Οδησό, Σεβαστούπολη, την Χερσώνα και το Ιλιτσεβσκ.

Ο όμιλος Βαρδινογιάννης μέσω της AVIN International υλοποιεί πρόγραμμα ναυπήγησης δεξαμενόπλοιων ύψους 300 εκατ. Δολαρίων. Ακόμα άλλες ναυτιλιακές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην Ουκρανία είναι Alpha Shipping Agency, Neomare Shipping Co Sa, Hellenic Register of Shipping .

6.3.4 Μεταφορές

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ο βασικός όγκος των μεταφορών γίνεται δια θαλάσσης, σημαντική και αναμφίβολα μονοπωλιακή θέση κατέχει η μεταφορική εταιρεία Transways, η οποία, από την εποχή της πρώην ΕΣΣΔ, ήδη έχει αναπτύξει ένα εκτεταμένο μεταφορικό δίκτυο, χερσαίων, αεροπορικών, ποτάμιων, θαλάσσιων και συνδυασμένων μεταφορών⁴⁵. Άλλες ελληνικές μεταφορικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία είναι η εταιρία Στυλιανίδης της Θεσσαλονίκης καθώς και η MAAS International Hellen Ltd που αντιπροσωπεύει ο κ. Χρήστος Μούχας (Θεσσαλονίκη).

Στον τομέα της μεταφοράς επιβατών, η διάλυση της ρωσικής AEROFLOT σε πολλές μικρές ιδιωτικές αεροπορικές εταιρίες επέφερε σύγχυση και αναστάτωση στον κλάδο. Από ελληνικής πλευράς η Ολυμπιακή, παρά τις εξαγγελίες της από το 1994 για δημιουργία τακτικής γραμμής Αθήνα –Μόσχα, στάθηκε αδύναμη να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία που της δινόταν σ' αυτή τη συγκυρία .

Στην Ουκρανία δραστηριοποιείται η ελληνική εταιρεία STAR EXPRESS.

6.3.5 Τηλεπικοινωνίες και Πληροφορική

Ο όμιλος INTPAKOM⁴⁶ ξεκίνησε πρώτος την επέκταση του στη Ρωσική αγορά σε μια περίοδο όπου επικρατούσε τελείως το χάος και η σύγχυση .

Η δημιουργία του δικτύου των τυχερών παιχνιδιών και ιδιαίτερα του ΛΟΤΤΟ, υπήρξε εγχείρημα δύσκολο, αλλά επιτυχές. Παράλληλα η INTPAKOM τον Οκτώβριο του 1994, υπέγραψε συμφωνία για τον εκσυγχρονισμό του τηλεφωνικού δικτύου της Διοίκησης της Μόσχας. Από την άλλη πλευρά της η INTPA-ΣΟΡΤ, εκτός από τη

⁴⁵ Σιδεράς, Α. (1996)

⁴⁶βλ. ΑΓΟΡΑ, Ιούνιος 1998.

μηχανοργάνωση ρωσικών τραπεζών, προχωρεί κατά προτεραιότητα στην παραγωγή λογισμικού μέσω της ΣΟΦΤ-ΚΟΜ που ιδρύθηκε από κοινού με ένα ρώσικο Ινστιτούτο Ηλεκτρονικών υπολογιστών .

Ο όμιλος Βαρδινογιάννη, μέσω της θυγατρικής εταιρίας του ομίλου »Rusvar Holdings» ίδρυσε το 1989 τη Μ.Ε «Varus Video» που δραστηριοποιείται στην παραγωγή βίντεο φιλμ και συσκευών βίντεο στη Μόσχα.

Η Ρωσία και η Ουκρανία έχουν πολύ μεγάλες ανάγκες για υλικό τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, για νέες τεχνολογίες και τεχνογνωσία.

Ο ΟΤΕ συμμετέχει στη διεθνή Κοινοπραξία «Ukrainian Wave» για την εγκατάσταση ασύρματου δικτύου σταθερής και κινητής τηλεφωνίας της πόλης L' νίν της Δυτικής Ουκρανίας ⁴⁷.

Η Hellascom International θυγατρική του ΟΤΕ με δραστηριότητες στο εξωτερικό, ανέλαβε την ανάπτυξη ψηφιακού δικτύου τηλεπικοινωνιών στο Βολβογκραντ. Σύμφωνα με το πάρεδρο της εταιρίας, καθηγητή Στέργιο Μπαπανάση, τα έργα τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη ανέρχονται σε 28,8 εκ. δολάρια.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα της Info Quest⁴⁸ στις αγορές του Εύξεινου Πόντου είναι ιδιαίτερα έντονη. Συγκεκριμένα ανέλαβε την υλοποίηση ενός σημαντικού έργου πληροφορικής για τον εκσυγχρονισμό ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Ρωσίας, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος χρηματοδότησης TACIS. Το έργο προϋπολογισμού 500.000 δολαρίων, περιλαμβάνει την ανάπτυξη, προμήθεια και εγκατάσταση του απαραίτητου τεχνολογικού εξοπλισμού, αλλά και την υποστήριξη και εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού σε έξι πανεπιστήμια.

6.3.6 Χρηματοπιστωτικά συστήματα

Το πρώτο ελληνικό πιστωτικό ίδρυμα που δραστηριοποιήθηκε στην Ρωσία ήταν η Τράπεζα Εγνατίας. Η αρχική ιδέα, υπήρξε μία πρωτοβουλία του τότε προέδρου του Δ.Σ. της Εγνατίας Τράπεζας, κ.Ανδρέα Μπούμη. Πιο συγκεκριμένα, το 1993 η Εγνατία Τράπεζα σύναψε συμφωνία με το Ρωσικό Πατριαρχείο για τη δημιουργία Τράπεζας υπό την επωνυμία «Ορθοδοξία». Η Εγνατία προχώρησε επιτυχώς στην

⁴⁷ Σκαρπέλης, Γ. (1998),

⁴⁸βλ.Αγορά, (1998)

κατάρτιση της οικονομικοτεχνικής μελέτης για την ίδρυση της νέας τράπεζας. Στη συνέχεια όμως την αρχική ευφορία, διαδέχτηκε ο σκεπτικισμός στην τελική φάση υλοποίησης της συμφωνίας, με συνέπεια την αναβολή του έργου.

Η Εθνική Τράπεζα συμμετέχει μαζί με όμιλο δυτικοευρωπαϊκών τραπεζών σε αντιπροσωπευτικό γραφείο στη Μόσχα. Η παρουσία της Εθνικής, υπηρετεί αφενός, τη διεθνοποίησή της και αφετέρου συνδέει τις τύχες της με εκείνες άλλων επωνύμων ευρωπαϊκών Τραπεζών (όμιλος «Inter-Alpha»).

Η Εμπορική Τράπεζα, επίσης, επεκτείνει τη δραστηριότητά της στη Ρωσία. Ήδη διαθέτει Γραφείο Αντιπροσωπείας στη Μόσχα. Παράλληλα, συμμετέχει στη δημιουργία μκτής τράπεζας, με το όνομα Investment Bank of Kuban, στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας συμμετέχουν επίσης, η Κυπριακή Τράπεζα Αναπτύξεως, η EBRD, καθώς και οι δύο μεγαλύτερες τοπικές Τράπεζες.

Σκοπός αυτού του ανοίγματος είναι η επιτόπια αναγνώριση επενδυτικών ευκαιριών, η προσέλκυση κεφαλαίων από τις χώρες της Ε.Ε., καθώς και η διενέργεια τραπεζικών εργασιών με ελεγχόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

Ταυτόχρονα, η Εμπορική Κεφαλαίου Α.Ε, θυγατρική της Εμπορικής Τράπεζας, εντείνει τις προσπάθειες της, για τη δημιουργία κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου και άλλων κεφαλαίων και με την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου (Investment Capital), ειδικά για τις επενδύσεις και τα αναπτυξιακά έργα στις παρευξείνιες περιοχές της Ρωσίας (Κρασνοντάρ, Κουμπάν, Σότσι) με τη συμμετοχή ιαπωνικών κεφαλαίων. Για το σκοπό αυτό έχουν ήδη εξασφαλίσει κεφάλαια, ύψους 500 εκατ. δολαρίων.

Τέλος, η Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος διεξάγει συνομιλίες για την συνεργασία σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος με τη Ρωσική Αγροτική Τράπεζα (Agrobank) καθώς και την πιθανή Ίδρυση Γραφείου Αντιπροσωπείας στη Μόσχα.

Ακόμα μια πρώτη κίνηση για την ίδρυση θυγατρικής τράπεζας στο Κίεβο έχει γίνει από την Εμπορική, η οποία, πάντως έχει μεταθέσει το σχέδιο στο απώτερο μέλλον.

Η ελληνική Κυβέρνηση έχει επιδείξει ενδιαφέρον για τη στήριξη των ελληνοουκρανικών σχέσεων. Σ' αυτό το πλαίσιο είχε εξαγγείλει το 1995 τη χορήγηση στην Ουκρανία ανακυκλωμένης πιστωτικής διευκόλυνσης, ύψους 40 εκ.δολ. μέσω της Εθνικής Τράπεζας και της State Export-Import of Ukraine.

Πάντως η δημιουργία του πρώτου διεθνούς πιστωτικού και αναπτυξιακού οργανισμού στην Ελλάδα, που δημιουργήθηκε από τα κράτη - μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας του Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ), με έδρα τη Θεσσαλονίκη, θα αποτελέσει ρόλο διεθνούς τραπεζικού κόμβου στην παρευξείνια περιοχή και θα συμβάλει στη μεγαλύτερη δυνατή αναβάθμιση και αξιοποίηση του τραπεζικού μας συστήματος στην περιοχή, καθώς και ένα συμπληρωματικό ρόλο για την κάλυψη της ζήτησης και προσφοράς τραπεζικών εργασιών .

6.3.7 Ασφαλιστικός τομέας

Εντελώς «παρθένα» για τις ελληνικές ασφαλιστικές εταιρίες, θεωρείται η υπό διαμόρφωση νέα ασφαλιστική αγορά τόσο της Ρωσίας όσο και της Ουκρανίας. Παρόλα αυτά, καμία ελληνική ασφαλιστική εταιρία δεν εξεδήλωσε ενδιαφέρον για αυτό τον κλάδο στη Ρωσία. Εξαίρεση αποτέλεσε η Interamerican του κ. Κοντομηνά, η οποία εξεδήλωσε κάποιο ενδιαφέρον στη αρχή, στη συνέχεια, όμως, εγκατέλειψε ή ίσως ανέβαλε για αργότερα την προσπάθειά της.

Προκειμένου να εξυπηρετήσει την ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για ασφαλιστικές καλύψεις από ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη ρωσική αγορά, το Ασφαλιστικό Συγκρότημα «Ν. Κανελλόπουλος-Χ.Αδαμαντιάδης Α.Ε», προχώρησε σε νέες σημαντικές συνεργασίες σ' αυτή τη χώρα. Όπως είναι γνωστό, η εξασφάλιση ασφαλιστικών καλύψεων, όπως για την κατασκευή έργων, καθώς επίσης και η ασφάλιση περιουσιακών στοιχείων, ευθυνών και μεταφορών, σ' αυτή την αγορά ήταν και παραμένει εξαιρετικά προβληματική. Σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση των συνεργασιών αυτών, έπαιξε το American International Group (A/G), το οποίο εκπροσωπείται στην Ελλάδα από τη «Ν.Κανελλόπουλος-Χ.Αδαμαντιάδης Α.Ε.»

6.3.8 Τομέας περίθαλψης

Το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών του κ. Αποστολόπουλου από το Μάρτιο του 1991 έχει επεκτείνει τη δραστηριότητά του και στη Μόσχα⁴⁹. Έθεσε σε λειτουργία δύο νοσηλευτικές μονάδες συνολικής δυναμικότητας κλινών και εξωτερικά ιατρεία που λειτουργούν εξοπλισμένα με σύγχρονα διαγνωστικά μηχανήματα καθώς και υπηρεσία ασθενοφόρων .

⁴⁹βλ. Ανδρικόπουλος (1998)

6.4 Προοπτικές και προβλήματα των εμπορικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων της Ελλάδας στην Ρωσία και την Ουκρανία

6.4.1 Προοπτικές

Οι προοπτικές ανάπτυξης των διμερών οικονομικών σχέσεων όπως και της μικτής επιχειρηματικής δραστηριότητας παρουσιάζονται αισιόδοξες. Το έντονο ελληνικό στοιχείο της Ρωσίας και της Ουκρανίας μπορεί να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο. Ελληνικές κοινότητες υπάρχουν στην Ουκρανία (παράκτιες περιοχές Μαύρης Θάλασσας και της Αζοφικής Θάλασσας) και στη Ρωσία (βόρειος Καύκασος). Αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη κάθε είδους ανταλλαγών καλούνται να διαδραματίσουν τα Προξενία της Ελλάδας που ιδρύθηκαν πρόσφατα: Στο Νοβοροσισκ και στην Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας και στην Μαριούπολη και Οδησό της Ουκρανίας.

Ακόμα το Ελληνορωσικό Εμπορικό επιμελητήριο, που δημιουργήθηκε το Μάρτιο του 1995, αλλά και το Ουκρανικό επιμελητήριο στο Πειραιά καλούνται να γίνουν τα δραστήρια κανάλια παροχής αναγκαίων πληροφοριών για τους επιχειρηματικούς κύκλους των χωρών όσον αφορά την κατάσταση της αγοράς, της οικονομίας, της νομοθεσίας και των επενδυτικών δυνατοτήτων.

Νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη του εμπορίου και των επενδύσεων όχι μόνο μεταξύ Ελλάδας-Ουκρανίας και Ελλάδας-Ρωσίας, αλλά και ολόκληρης της περιοχής, διανοίγει η δημιουργία της Παρευξείνιας Τράπεζας, η οποία εδρεύει στη Θεσσαλονίκη. Τόσο η εθνική Τράπεζα της Ουκρανίας όσο και της Ρωσίας μεταβίβασαν ποσοστά συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.

Στο μεταξύ, η Ελλάδα ως χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να αποτελέσει τη διέξοδο των χωρών αυτών προς την Ε.Ε, κάτι που της δίνει τη δυνατότητα να αναβαθμίσει το ρόλο της τόσο στη περιοχή όσο και εντός της Κοινότητας.

Η Ελλάδα επίσης, ως χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να εκμεταλλευτεί τη θετική αυτή συγκυρία που διαμορφώνεται, αξιοποιώντας τους πόρους που διαθέτει η Ε.Ε στις χώρες αυτές μέσω του προγράμματος TACIS. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει τεχνική βοήθεια σε ορισμένους βασικούς τομείς προκειμένου να υποστηριχθεί η μετάβαση σε μια οικονομία της αγοράς. Στους τομείς αυτούς περιλαμβάνονται η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η παραγωγή και διανομή τροφίμων, η στήριξη

των επιχειρήσεων, η ενέργεια, οι μεταφορές, οι τηλεπικοινωνίες και η πυρηνική ασφάλεια.

Η Ελλάδα με την ήδη αποκτηθείσα εμπειρία στη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων και σε συνάρτηση με τους παραδοσιακούς δεσμούς τόσο με το λαό της Ουκρανίας όσο και με της Ρωσίας, θα μπορέσει να δημιουργήσει ένα θετικό κλίμα προώθησης των διμερών οικονομικών σχέσεων.

6.4.2 προβλήματα

Δυστυχώς όμως παρά τα βήματα που έχουν γίνει για την προώθηση των ελληνορωσικών και ελληνοουκρανικών σχέσεων, υπάρχουν ακόμα αρκετά που πρέπει να ξεπεραστούν.

Οι διαδικασίες για την καταγραφή-εγγραφή μιας νέας επιχείρησης είναι συχνά υπερβολικά χρονοβόρες και πολύπλοκες, με αποτέλεσμα να προξενείτε απώλεια χρόνου, αλλά και απρόβλεπτα έξοδα για τις επιχειρήσεις. Ακόμα υπερβολικές είναι πολλές φορές οι απαιτήσεις για την προσκόμιση πολλών και διάφορων πιστοποιητικών για την εισαγωγή ορισμένων κατηγοριών προϊόντων, όπως τρόφιμα-ηλεκτρονικές και ηλεκτρικές συσκευές, οικοδομικά υλικά, κ.τ.λ. Η πληθώρα των κυβερνητικών υπηρεσιών που είναι εξουσιοδοτημένες για κάθε είδους έλεγχο ή επιθεώρηση και η συχνή διενέργεια αυτών, δημιουργούν αρνητικό κλίμα για την ανάπτυξη ομαλής επιχειρηματικής δράσης.

Άλλο σημαντικό ζήτημα που απασχολεί τους Έλληνες επιχειρηματίες είναι το ζήτημα της διπλούς φορολογίας, όπως και το πρόβλημα των συνεχών αλλαγών του νομικού καθεστώτος προς τους εμπόρους και επενδυτές. Η συχνά παρατηρούμενη τάση για σταδιακή αύξηση των εισαγωγικών δασμών σε ορισμένα προϊόντα, βασικής εξαγωγικής σημασίας για τη χώρα μας, όπως εσπεριδοειδή, κομπόστες, εμφιαλωμένα νερά κ.τ.λ. έχει αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η ανταγωνιστική παρουσία τους στην αγορά.

Η ιδιαίτερα χαμηλή ποιότητα της υπάρχουσας υποδομής, παρά τις επενδυτικές προσπάθειες που υλοποιούνται ή έχουν προγραμματισθεί. Οι τηλεπικοινωνίες παραμένουν προβληματικές και ταυτόχρονα πολύ ακριβές. Η έλλειψη τακτικής και έγκαιρης συγκοινωνίας, αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την διεξαγωγή των εμπορικών δραστηριοτήτων.

Τέλος η διαφθορά και η παραοικονομία έχει εμποτίσει όλα τα στρώματα της δημόσιας διοίκησης αλλά και των ρυθμιστικών μηχανισμών της οικονομίας. Αυτό αποτελεί ιδιαίτερα έντονο πρόβλημα δεδομένου ότι οι επιχειρηματίες που επενδύουν στις χώρες αυτές έρχονται αντιμέτωποι με τη μαφία τις περισσότερες φορές.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η περιοχή του Εύξεινου Πόντου, υπήρξε για αιώνες κομβικό σημείο μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, ένα σημείο επαφής διαφορετικών εθνών, πολιτισμών και θρησκειών.

Μόλις την τελευταία δεκαετία, μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, οι σχέσεις μεταξύ των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και κατ' επέκταση της κάθε χώρας χωριστά με τον υπόλοιπο κόσμο μεταβλήθηκαν. Οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης χρειάστηκε να τροποποιήσουν τις πολιτικές εμπορίου τους και την μορφή εμπορίου και να στραφούν από την σχεδιαζόμενη οικονομία προς την οικονομία της αγοράς. Υποχρεώθηκαν να κινηθούν πολύ γρήγορα λόγω της κατάρρευσης της Σοβιετικής Ένωσης προς την οποία ήταν στενά δεμένο το εμπόριο τους. Ο τεχνητός καταμερισμός των έργων που επέβαλε ο σοβιετικός κεντρικός σχεδιασμός τις έκανε σε ασυνήθιστο βαθμό αλληλεξαρτημένες και η κατάρρευση του εμπορίου ανάμεσα σ' αυτές τις δημοκρατίες που προκλήθηκε από την νομισματική και την πολιτική αναστάτωση, οδήγησε σε απότομες μειώσεις στη παραγωγή, στην απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο.

Το άνοιγμα των αγορών αυτών σε συνδυασμό με την αυξανόμενη τάση παγκοσμιοποίησης της οικονομίας έκανε ελκυστική την οικονομική διεξόδου των ξένων επιχειρήσεων στις Παρευξείνιες Χώρες.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό οι χώρες του Εύξεινου Πόντου προχωρούν σε μια ευρύτερη μορφή συνεργασίας. Έτσι στις 25 Ιουνίου του 1992, έντεκα χώρες, Αλβανία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Βουλγαρία, Γεωργία, Ελλάδα, Μολδαβία, Ρουμανία, Ρωσία, Τουρκία και Ουκρανία υπογράφουν την Οικονομική Συνεργασία Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ) στην Κωνσταντινούπολη, ύστερα από πρόσκληση της Τουρκικής Κυβέρνησης.

Βασικός στόχος της ΟΣΕΠ αποτελεί η σταθερότητα, η ασφάλεια και ειρήνη στην περιοχή καθώς επίσης και η εμπορική και οικονομική ανάπτυξη με την προώθηση και ενίσχυση της ατομικής και συλλογικής πρωτοβουλίας, με την δημιουργία μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της αγοράς στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου και την βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Οι χώρες αυτές παρά τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν από τις διαρθρωτικές αλλαγές, παρουσιάζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών επενδυτικών και εμπορικών δραστηριοτήτων.

Απο την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων προέκυψε ότι το κυριότερο επενδυτικό και εμπορικό ενδιαφέρον από ελληνικής πλευράς εντοπίζεται στη Ρωσία και στην Ουκρανία.

Τα κυριότερα ελληνικά προϊόντα που εξάγονται στις χώρες αυτές είναι έλαια πετρελαίου, καπνός, αλουμίνιο, εσπεριδοειδή και είδη ένδυσης.

Η Ουκρανία αποτελεί την Τρίτη μεγαλύτερη χώρα που προέκυψε από τη διάσπαση της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ, μετά τη Ρωσία και το Καζακστάν. Είναι όμως ένα νέο κράτος που τώρα προσπαθεί να χτίσει την οικονομία του, να θεμελιώσει το νομικό και θεσμικό πλαίσιο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του και γενικά να διαμορφώσει την πολιτική του απέναντι σε κάθε τομέα..

Το Ακαθάριστο εγχώριο Προϊόν σημείωσε πτώση της τάξεως του 58,5% την περίοδο 1990-1995, αν και ο ρυθμός της καθοδικής πορείας αναστάλη το 1995. Η προσπάθεια της Ουκρανικής Κυβέρνησης για φορολογική μεταρρύθμιση, μαζικές ιδιωτικοποιήσεις, μείωση του πληθωρισμού καθώς επίσης και εκσυγχρονισμό του ενεργειακού και αγροτικού τομέα, δημιούργησε στις αρχές του 1998 ένα κλίμα αισιοδοξίας ότι η χώρα για πρώτη φορά μετά την ανεξαρτητοποίηση της από την Σοβιετική Ένωση το 1991, θα πραγματοποιούσε ανάπτυξη της τάξεως του 0,5%.

Ο ενθουσιασμός όμως αυτός ανετράπη από την χρηματοοικονομική κρίση στην Ρωσία τον Δύγουστο του 1998 και τον αντίκτυπο που είχε στην Ουκρανική Οικονομία η υποτίμηση του ρωσικού νομίσματος .

Η Ρωσία είναι το μεγαλύτερο κράτος, το οποίο προέκυψε από την διάσπαση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Η πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στη Ρωσία κατά την περίοδο 1989 –1996 ήταν δραματική. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (GDP) σε σταθερές τιμές παρουσίασε μια πτώση της τάξεως περίπου του 43% . Μετά το 1996 το ΑΕΠ είχε μια οριακή πορεία σημειώνοντας κατά το 1997 μια οριακή αύξηση η οποία ακολουθήθηκε από μία αντίστοιχη πτώση το πρώτο εξάμηνο του 1998.

Η μείωση του ΑΕΠ αντανακλά την γενικότερη πτώση της παραγωγής τόσο του βιομηχανικού όσο και του γεωργικού τομέα.

Η μεγάλη ανεργία ήρθε ως αποτέλεσμα των ιδιωτικοποιήσεων, του κλεισίματος παθητικών επιχειρήσεων και των απολύσεων που ακολούθησαν.

Παρά τις αδυναμίες που ήδη αναφέραμε, ευοίωνες είναι οι προοπτικές για την ανάπτυξη και επέκταση των ελληνικών και ξένων επιχειρήσεων στις χώρες αυτές. Οι θετικές προοπτικές οφείλονται σε συνιστώσες, όπως η ύπαρξη κατάλληλων φυσικών διαθεσίμων, εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, χαμηλού κόστους εγκατάστασης των επιχειρήσεων καθώς και μιας μεγάλης αγοράς.

Ήδη αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις, αξιοποιώντας τους διαύλους επικοινωνίας που υπήρχαν και πριν την κατάρρευση του σοσιαλιστικού καθεστώτος, επέκτειναν τις δραστηριότητές τους. Το ελληνικό επενδυτικό ενδιαφέρον εστιάζεται κατά κύριο λόγο στους τομείς της ναυτιλίας και των τηλεπικοινωνιών και στη συνέχεια σε είδη ένδυσης και υπόδησης καθώς και εμπορίου εσπεριδοειδών. Αναπτυσσόμενοι είναι και οι κλάδοι που αφορούν το τραπεζικό σύστημα.

Οι Έλληνες επιχειρηματίες για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν και τους άλλους ξένους επενδυτές που πραγματοποιούν επενδυτική και εμπορική δραστηριότητα στην Παρευξείνια περιοχή και να έχουν μια δυναμική παρουσία στο χώρο θα πρέπει να στραφούν στην δημιουργία νέων προϊόντων που δεν υπήρχαν στις αγορές αυτές, να βελτιώσουν την ποιότητα των παραδοσιακών προϊόντων, να εφαρμόσουν νέες μεθόδους παραγωγής και εμπορίας. Θα πρέπει να έχουν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που θα τους κάνουν ικανούς όχι απλά για την λήψη λογικών αποφάσεων αλλά για την ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων μεγάλων διαστάσεων.

Σε μια εποχή η οποία χαρακτηρίζεται από συνεχείς και έντονες μεταβολές σε παγκόσμιο επίπεδο, στα πεδία της οικονομικής, πολιτικής και ευρύτερα κοινωνικής δραστηριότητας, η χάραξη στρατηγικής δράσης προκύπτει ως ένας από τους πιο ενδεδειγμένους τρόπους αντιμετώπισης της αβεβαιότητας που ο παραπάνω δυναμισμός συμπεριέχει. Είναι σκόπιμο για την Ελλάδα, με δεδομένη την γεωγραφική θέση της στο χάρτη και τις ικανότητες του έμπυχου υλικού της, να αξιοποιήσει τις διευρυμένες δυνατότητες και ευκαιρίες που προκύπτουν.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΓΟΡΑ(1998), "Εόζεινος και Βαλκάνια: Η δραστηριότητα της INTRAKOM", *Info Quest*, εφημερίδα, ΑΓΟΡΑ, 6/98
- Αναλυτής, Μ.(1995), "Ελληνορωσικές οικονομικές σχέσεις" Αγορά χωρίς Σύνορα, 1995.
- Ανδριανόπουλος, Α.(1998), *Από τις στέπες της Κεντρικής Ασίας ως το Αφγανιστάν*, Αθήνα, εκδόσεις Terzo Books.
- Ανδρικόπουλου, Ι.(1998) ΗΜΕΡΙΣΙΑ , 2/9
- Aves J. (1998), "Abkhazia", Georgia, Eastern Europe and Commonwealth Independent States, pages 363-365
- Δημοπούλου, (1997), Οικονομικός Ταχυδρόμος, 27/3, σελ.28-31
- Δραγασάκης, Γ. (1995) "Ευρωπαϊκή Ενωπίωση, Διαβαλκανική και Παρενζείνια Συνεργασία", *Balkan Review*, No3,
- Central European Economic Review, April 1995
- Eastern Europe and Commonwealth Independent States, (1997), *Foreign Trade*, Russia
- Economist Intelligence Unit, (1998) , "The economy of Azerbaijan", pages 16-17
- EIU Country Report 3rd quarter 1999, Ukraine
- EIU, (1997), Country Profile, Russia , *Foreign Trade*
- Economist intelligence unit limited 1999 , country profile 1999-2000, Russia σελ 25-26
- Hanson, (1998), Eastern Europe and the Commonwealth of independent States, Russia, σελ.654-655
- Θεοδοσοπούλου, Κ. "ποιοι κλάδοι παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον", ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ , 27/5/98
- International Telecommunications Union (ITU), Geneva 1993, Presented in Thessalonika 24-26 November 1994
- Κουνιάκης, Σ.(1997), " Η Ελληνική τραπεζική δραστηριότητα στα Βαλκάνια και τις Παρενζείνιες χώρες" ΔΕΛΤΙΟ-ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ Σεπτέμβριος σελ.5-7
- Κουτσίκος, Π. (1996), "Ο ρόλος της Οικονομικής συνεργασίας του Εόζεινου Πόντου" Ανάπτυξη-Δελτίο ΕΒΕΑ/Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1996, ΜΕΡΟΣ Α' σελ 69-71

- Κουτσίκος Π. *Ο ρόλος της Οικονομικής συνεργασίας του Εύξεινου Πόντου* Ανάπτυξη-Δελτίο ΕΒΕΑ/Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1996, ΜΕΡΟΣ Β΄
- Kovalsky, N.(1995), *"A Maastricht for the black Sea Cooperation"* Balcan Review, No3, 1995, 16-21.
- Lewis, D.(1998), *"Nagorni Karabakh"*, Azerbaijan, Eastern Europe and Commonwealth Independent States, 1998, pages 158-160.
- Μαρούδας, Λ. (1995), *"Ανάπτυξη και εκπαίδευση στελεχών στις Ρωσικές επιχειρήσεις"*, Αγορά χωρίς σύνορα, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, σελ.22-34.
- Μιχαλόπουλος, (1992), στο Συνέδριο του Συνδέσμου Διπλωματών της ΑΣΣΟΕ.
- Μπαμπανάσης, Σ. (1999), *"Οι δυνατότητες συνεργασίας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών"*, Οι ελληνορωσικές οικονομικές σχέσεις, ημερίδα του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών σχέσεων, Αθήνα, 27 Μαΐου 1999
- ΟΠΕ, *Φάκελος Ουκρανία*, 1997.
- ΟΠΕ (1998), Ετήσια Έκθεση για την Οικονομία της Ουκρανίας το 1998. Ελληνικό Κέντρο Εξωτερικού Εμπορίου στην Οδησό.
- ΟΠΕ (1999), Ετήσια έκθεση για τη Ρωσία 1999, γραφείο γενικού συμβούλου οικονομικών και εμπορικών υποθέσεων.
- Πρωταίου, Π.(1998), *"ΟΣΕΠ ... Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ"*, Βιομηχανική Επιθεώρηση, 2/98, σελ 84-88
- Salabrakos, G. (1997), *"The Black Sea Economic Cooperation : Problems and Prospects of integration with the global Economy"*, τετράδια του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων
- Σεντελνικοβ (1998) εμπορικός ακόλουθος της Ουκρανίας στην Ελλάδα, *"Εμφαση στο ναυπηγικό τομέα"*, Κέρδος, Κυριακή 15/3.
- Σιδεράς, Α. (1996), *"Η ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία"*. Αγορά χωρίς Σύνορα, τεύχος Γ, Ινστιτούτο Διεθνών και Οικονομικών Σχέσεων.
- Σκαρπέλης, Γ. (1998) *"Η στρατηγική του ΟΤΕ στα Βαλκάνια και στον ευρύτερο Μεσογειακό χώρο"*. Ο νέος οικονομικός χώρος των Βαλκανίων και του ευρύτερου μεσογειακού χώρου, συνέδριο, Αλεξανδρούπολη, Οκτώβριος 1998, σελ 4-6
- Tsardanidis Ch.(1994) *Economic and political aspects of the Black Sea Economic Cooperation*, The Balkan and Black sea region : Political and Economic Development and prospects conference, Balkan and Schwarzmeer Gesellschaft mbh Sofia, 13-15 October 1994